

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra historie

sekce archeologie

Sídliště lengyelské kultury v Olomouci-Nemilanech
a lengyelská plastika jako kulturní fenomén

Bakalářská práce

Zuzana PALOVÁ

Archeologie

Údaje o bakalářské práci studenta

Studijní obor: Archeologie, jednooborová, prezenční

Osobní číslo: F15916

Název práce: Sídliště lengyelské kultury v Olomouci – Nemilanech, lengyelská plastika jako kulturní fenomén

Název v angličtině: The settlement of Lengyel Culture in the Olomouc – Nemilany, lengyel sculptures as culture phenomenom

Anotace: Bakalářská práce se zabývá osídlením lengyelské kultury v olomoucké městské části Nemilany. Předmětem této práce je zpracování nálezového souboru ze záchranných archeologických výzkumů Archeologického centra Olomouc, které na lokalitě probíhaly. Cílem je vyhodnocení získaného keramického materiálu datovaného do období lengyelské kultury a zejména pak zde objevených zlomků plastik. Součástí práce je i popis přírodního prostředí, dějin bádání, základní charakteristiky lengyelské kultury, její periodizace, detailní popis jednotlivých typů plastik a popis a analýza objevených nemovitých objektů a movitých nálezů. Závěr je věnován vyhodnocení získaných informací a jejich zařazení do širšího regionálního kontextu. Práce je doplněna grafy, tabulkami, kresebnou a fotografickou dokumentací.

Klíčová slova: lengyelská kultura, Nemilany, plastika

Summary: Bachelor thesis deal with the settlement of Lengyel Culture in Olomouc district Nemilany. The subject of this work is processing of find file from archaeological saving research of Archaeological center Olomouc. The goal is evaluation this file which was dated to the lengyel period and especially focusing on fractions of sculptures which were founded here. Part of the work is also about natural environment, history of research, basic characteristic of Lengyel Culture, periodization, detailed description of sculptures, other artifacts and description of objects. Conclusion is dedicated to evaluation of information and their inclusion to the broader regional context. This work is supplemented by graphs, drawing and photographic documentation.

Keywords: Lengyel Culture, Nemilany, sculptures

Přílohy vázané v práci: tabulky, mapy, grafy, kresebná dokumentace, fotografická dokumentace

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem zadanou diplomovou práci zpracovala sama s přispěním vedoucího práce a používala jsem pouze literaturu v práci uvedenou. Dále prohlašuji, že nemám námitek proti půjčování nebo zveřejňování mé diplomové práce nebo jejich částí se souhlasem katedry.

Datum:

.....

Zuzana Palová

Zde bych chtěla poděkovat vedoucí své bakalářské práce Mgr. Pavlíně Kalábkové Ph.D. za její cenné rady, pomoc a trpělivost.

Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Marku Kalábkovi za zpřístupnění materiálu k lokalitě Olomouc – Nemilany a za pomoc při jeho převozu. Také Mgr. Martině Krškové za opakované zpřístupnění nálezových zpráv.

V neposlední řadě chci poděkovat také svým spolužákům, kamarádům a především rodině za jejich neustálou podporu.

Obsah

1 Úvod.....	7
2 Vymezení regionu a jeho přírodní podmínky	8
2. 1 Geomorfologie a hydrologie.....	8
2. 2 Pedologie a geologie.....	10
2. 3 Pokus o rekonstrukci přírodního prostředí v období lengyelské kultury.....	11
3 Dějiny archeologického bádání	12
4 Lengyelská kultura na Moravě.....	14
4. 1 Sídliště	14
4. 2 Objekty na sídlištích	15
4. 3 Pohřební ritus.....	16
4. 4 Štípaná industrie	17
4. 5 Broušená industrie	18
4. 6 Artefakty z tvrdých živočišných materiálů.....	18
4. 7 Kovové artefakty	19
4. 8 Keramický materiál	19
5 Periodizace lengyelské kultury.....	22
5. 1 Fáze MMK Ia.....	22
5. 2 Fáze MMK Ib	23
5. 3 Fáze MMK Ic.....	23
5. 4 Fáze MMK IIa	23
5. 5 Fáze MMK IIb	24
5. 6 Fáze MMK IIc	24
6 Neolitická plastika.....	25
6. 1 Antropomorfní plastika.....	26
6. 2 Zoomorfní plastika	29
7 Nemovité objekty	31
7. 1 Olomouc – Nemilany, poloha Kapitulní a Na Kopci	32
7. 2 Olomouc – Nemilany, ulice Rudolfa Chorého a poloha Kapitulní	36
7. 3 Olomouc – Nemilany, poloha Pravá k Nedvězí	36
7. 4 Olomouc – Nemilany, ulice Lidická.....	37
7. 5 Olomouc – Nemilany, ulice Bylinková	38
7. 6 Olomouc – Nemilany, ulice Kožušanská	38
7. 7 Olomouc – Nemilany, ulice Kožušanská a Lidická	44

8 Analýza nemovitých objektů ze sídliště v Olomouci-Nemilanech	46
9 Movitý materiál ze sídliště v Olomouci – Nemilanech	47
9. 1 Plasty	47
9. 2 Keramický materiál	50
9. 2. 1 Stupeň dochovalosti	51
9. 2. 2 Tloušťka stěn nádob	52
9. 2. 3 Keramická hmota	53
9. 2. 4 Barva keramických nádob	53
9. 2. 5 Výzdoba keramických nádob	55
9. 2. 5. 4 Vyhodnocení keramického materiálu	60
9. 3 Mazanice	60
9. 4 Kamenné artefakty	60
9. 4. 1 Štípaná industrie	61
9. 4. 2 Broušená industrie	62
9. 5 Zvířecí osteologický materiál	63
10 Zhodnocení osídlení na území Velké Olomouce	64
11 Závěr	73
12 Informační zdroje	75
13 Kresebná dokumentace movitých nálezů	80
14 Fotografická dokumentace materiálu	104
15 Klíč ke katalogu keramického materiálu	113

1 Úvod

Cílem práce je analýza materiálu lengyelské kultury z polykulturního sídliště Olomouc-Nemilany a jeho zařazení do regionálního kontextu. Lokalita byla osídlena již na počátku neolitu kulturou s lineární keramikou a taktéž kulturou s vypíchanou keramikou. K dispozici mám bohatý inventář obsahující vše od keramiky, přes kamennou industrii, předměty z parohu až po první kovové artefakty. Mým hlavním zájmem jsou ale lengyelské zoomorfní a antropomorfní plastiky, které zpracuji podrobněji.

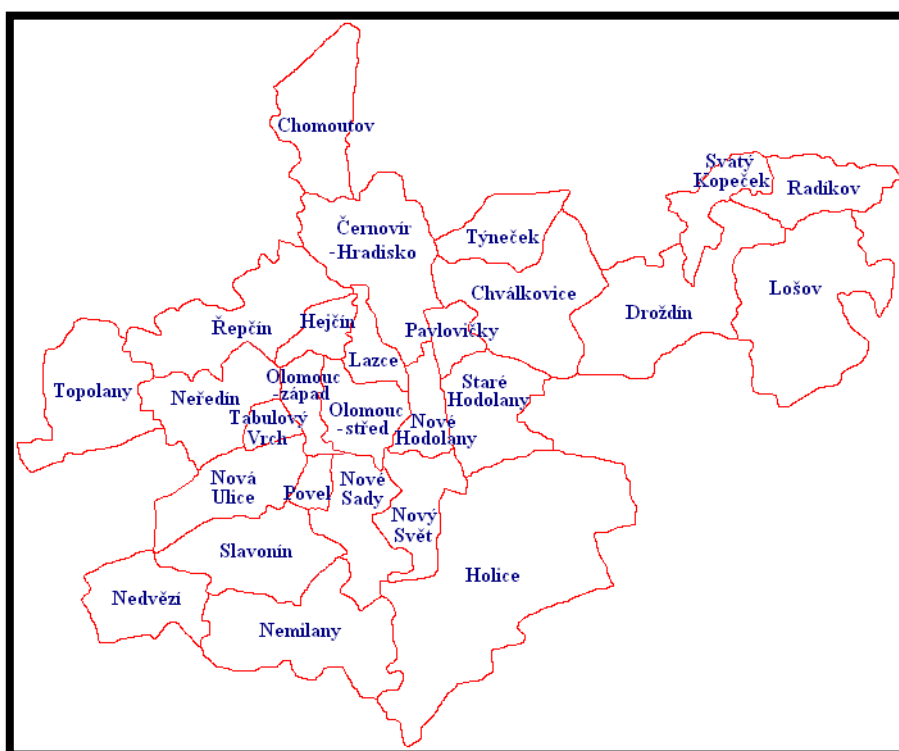
V první kapitole se budu zabývat vymezením zájmového území a jeho přírodními podmínkami. Popíši zde půdní podmínky, faunu i flóru, krátce hydrologii a v neposlední řadě se budu zabývat taktéž přírodními podmínkami v období lengyelské kultury. Následující kapitola bude věnována dějinám archeologického bádání. Zabývat se budu výzkumy, které proběhly na lokalitě Olomouc – Nemilany. Dále bude tato práce pokračovat souhrnnými informacemi o dosavadním stavu poznání lengyelské kultury. Budou zde obsaženy poznatky o životě na sídlištích, s nimi spojených nemovitých objektech či o pohřebním ritu a materiální kultuře. Na základě nálezových zpráv se zde pokusím čtenáři osvětlit, jaké artefakty byly na této lokalitě nalezeny.

S tím souvisí následující část práce, ve které se zaměřím na samotné sídliště v Olomouci – Nemilanech. V několika odstavcích seznámím čtenáře s nemovitými objekty, okolnostmi výzkumu. Poté provedu analýzu movitého materiálu. Stěžejní bude hlavně keramika a její jednotlivé aspekty, jako barva, typ či výzdoba. Budu se zabývat osteologickým materiálem i kamennou industrií, která bohužel nebyla v nálezových zprávách blíže popsána a proto bude i v této práci chybět surovinové či druhové určení. Dále se moje pozornost bude upínat ke keramice. Mým hlavním zájmem jsou ale plastiky, které se pokusím blíže interpretovat a zjistit za jakým účelem byly vyrobeny. V neposlední řadě bude má práce obsahovat souhrnný a přehledný katalog movitých nálezů. Ten bude obsahovat inventární čísla materiálu, místo jejich uložení, jejich druh či materiál. Součástí této práce bude i mapa, na které budou vyznačeny všechny pro tuto práci relevantní lokality. Nakonec pak zhodnotím osídlení lengyelské kultury v širším regionálním kontextu.

Samotný závěr bude shrnovat informace nabyté díky této práci. Její vyhodnocení a především mé vlastní poznatky. Přílohová část pak bude složena z kresebné a fotografické dokumentace.

2 Vymezení regionu a jeho přírodní podmínky

Městská část Nemilany se nachází asi 3,5 km od centra Olomouce. Stejně jako Olomouc se i Nemilany, které jsou předmětem této práce, nachází přibližně uprostřed Hornomoravského úvalu (*Huška – Kalábek – Urbánek 2011, 5*). Do roku 1919 existovalo město Olomouc samostatně s přilehlými obcemi kolem něj. Celkem jich bylo 13. Jednalo se například o Hodolany, Hejčín, Lazce, Neředín či právě Nemilany (dostupné na: https://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Bjiny_Olomouce, 21. 4. 2019), které se právě v tomto roce připojily k městu.

Obr. 1: Mapa Olomouce a jejích městských částí (dostupné na: https://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Olomouc_-_m%C4%9Bstsk%C3%A9_%C4%8D%C3%A1sti.png, 21. 4. 2019).

2. 1 Geomorfologie a hydrologie

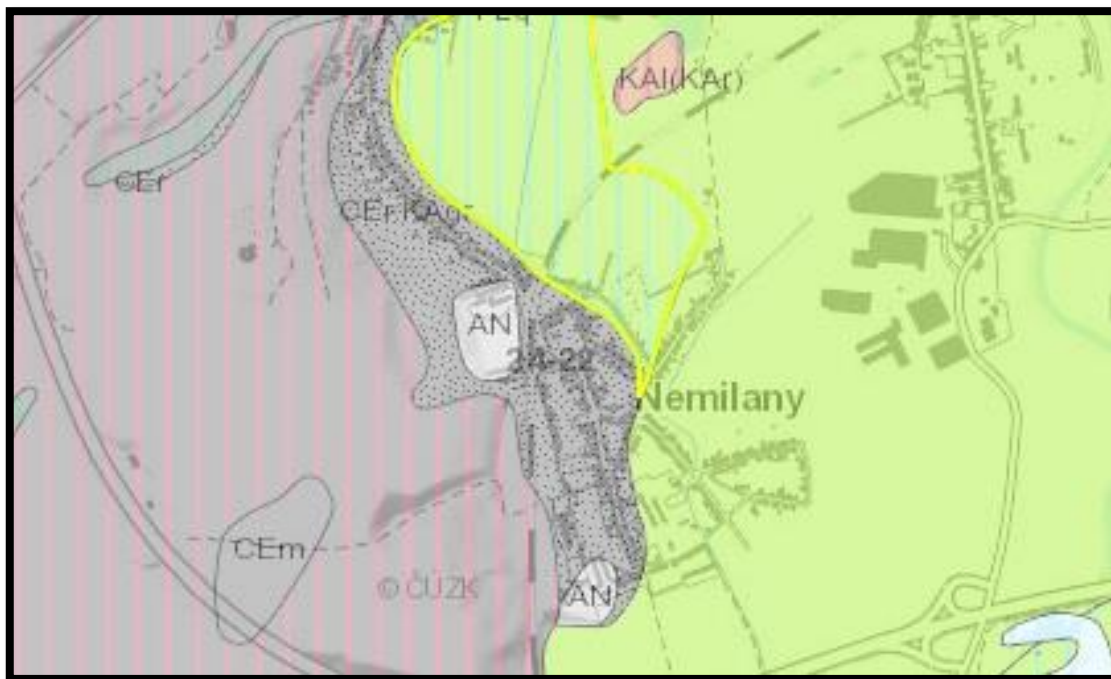
Hornomoravský úval tvoří celek Západních Vněkarpatských sníženin, o ploše 1318,43 m² (*Demek a kol. 2006, 157*). Úvaly jsou obecně výrazné, poměrně úzké a také protáhlé sníženiny, které jsou na obou koncích otevřené (*Demek a kol. 2006, 15*). Jakousi osu

tohoto územního celku tvoří řeka Morava, která má mnoho přítoků (*Demek a kol. 2006, 157*). Součástí Hornomoravského úvalu je i Prostějovská pahorkatina, kam svojí částí spadají i Nemilany. Jedná se o nížinnou pahorkatinu, jejíž povrch je skloněn od SZ k JV (*Demek a kol. 2006, 362*). Průměrná nadmořská výška se zde pohybuje kolem 225,8 m. Severní hranicí Hornomoravský úval úzkým výběžkem zasahuje do Hrubého Jeseníku. Východním mezníkem je pak Nízký Jeseník a Moravská brána a na západě je to Dražanská vrchovina. Na jižní straně pak volně přechází v nízké svahy Litenčických vrchů. Hornomoravský úval je také spojen s Dolnomoravským a to prostřednictvím Napajedelské brány (*Demek a kol. 1965, 220; Demek – Novák a kol. 1992, 37–38; Zapletal 2009, 14*).

Samotná městská část Nemilany je situována na pravé březní terase řeky Moravy. Kromě ní zde svou roli hraje i potok Nemilanka, který v Nemilanech také protéká a je jejím pravým přítokem. Severovýchodní a východní část Nemilan leží v nadmořské výšce 208 m, její jihozápadní část je ale už umístěna na svah a nadmořská výška se tu zvedá až na 260 m. Městská zástavba je vystavěna na spraších kvartérního stáří, jejichž mocnost se pohybuje od 1 do 5 m (*Vránová 2009, 150*). Není to však celá městská část Nemilan. Jedná se jen o její části. Jako je například ulice Rudolfa Chorého, která se nachází na jižním okraji této městské části. Je situována na samém okraji nivy řeky Moravy v průměrné nadmořské výšce 210 m (*Vaněček 2015, 1*). Je také součástí již známé archeologické lokality, polní tratě Kapitulní. Ta je umístěna na malé terásce nad inundací řeky Moravy. Nadmořská výška zde může být na některých místech asi o metr vyšší (*Kalábek 2016b, 5*). Na jižním okraji městské části Nemilany se nachází taktéž ulice Bylinková, která vznikla teprve nedávno za účelem výstavby nových rodinných domů (*Vránová 2012, 1*). Podobně je situována i ulice Kožušanská, taktéž na jižním okraji Nemilan (*Vránová 2011, 1*). V těsném sousedství se nachází i ulice Lidická. Je situována do nadmořské výšky 213 – 215 m na mírném svahu sprašové návěje (*Kalábek 2006, 5*). Pro tuto práci je také stěžejní poloha Pravá k Nedvězí, která zaujímá plochu 17 ha. Jedná se o pozvolný svah obrácený k západu. Nadmořská výška se zde pohybuje od 245 – 255 m a je vzdálena asi jeden kilometr východně od obce Nedvězí (*Kalábek 2002, 5*). Poslední polohou, která v této práci figuruje je poloha Na kopci. Zahrnuje návrší a část sprašové návěje tzv. Blatecko-Křelovského zlomu (*Kalábek 2001, 4*). Nachází se totiž na SV okraji Křelovské pahorkatiny, která je pak součástí větší, Prostějovské pahorkatiny (*Demek a kol. 2006, 253*). Průměrná nadmořská výška je zde asi 243 m (*Kalábek 2001, 4*).

2. 2 Pedologie a geologie

Obecně je půda v okolí Olomouce poměrně dosti úrodná. Hornomoravský úval je totiž složen zejména z černozemě, hnědozemě a tzv. fluvizemě, což jsou nivní půdy. Podloží je zde tvořeno zejména neogenními a kvartérními sedimenty (Demek a kol. 2006, 253). Jejich mocnost se pohybuje od jednoho do pěti metrů (Vránová 2009, 150).

Obr. 2: Mapa Olomouckého kraje s vyznačenými typy půd (dostupné na: <https://mapy.geology.cz/pudy/>, 16. 8. 2019)

Samotná městská část Nemilany se nachází na třech různých typech půdy. V západní část (obr. 2) je to černozem luvická, která je vytvořena převážně spraší. V části střední se jedná o černozem arenickou, která má jemnozrné složení a není příliš úrodná. Východní část je pak tvořena fluvizemí modální, která je charakteristická zejména pro říční nivy (dostupné na: <https://mapy.geology.cz/pudy/>).

2. 3 Pokus o rekonstrukci přírodního prostředí v období lengyelské kultury

Na počátku neolitu byla oblast Hornomoravského úvalu pokryta listnatými lesy, ve kterých dominoval zejména dub letní či jasan a jilm. Méně se pak vyskytovala olše lepkavá, jelikož jí více vyhovuje vlhčí prostředí. Vhodné podmínky pro její růst tak nebyly všude v Hornomoravském úvalu. Rostla zde i lípa srdčitá, habr, nebo javor babyka, kterému naopak od olše vyhovovalo lépe prostředí sušší (Kočár – Kováčik – Peška 2007, 54). Kromě listnatých lesů se zde však hojně nacházely i smíšené doubravy, které rostly půdě typu černozemě či hnědozemě (Zápotocká 2007, 14–15). Pro svou značnou úrodnost půdy byla tato oblast využívána k zemědělství od počátku neolitu (Kočár – Dreslerová 2009, 213). Nutno podotknout, že v období lengyelské kultury se lidský vliv na krajinu projevuje pouze slabě a většinou jen na určitých lokacích (Kuna a kol. 2007, 46). Pěstována byla pšenice jednozrnka a dvouzrnka (Kühn 1984, 179. Kombinace těchto dvou plodin byla doložena několika lokalitách, například Březno u Loun a Bylany u Kutné hory. Z dalších plodin je doložen len, hrách setý, čočka jedlá, ale pro příklad i proso (Zápotocká 2007, 63). V období lengyelské kultury bylo klima v Evropě o něco málo teplejší (Kuna a kol. 2007, 38). Teploty zde pohybovaly asi o 1–3 °C výše než dnes (Rulf 1983, 38) a srážky byly také častější (Kuna a kol. 2007, 38). Tvary půd byly o něco ostřejší než dnes. Největší rozdíl tvoří říční nivy, které ještě nebyly zaplněny akumulací nivních půd (Zápotocká 2007, 15).

Na základě kosterních pozůstatků lze určit, s jakými druhy zvířat se tehdejší lidé setkávali. Osteologický materiál lze hojně získávat na samotných sídlištích. Kromě kostí nám k poznání této problematiky slouží i exkrementy či šupiny. Jediným problémem je velmi sporadické množství takto zachovaných pozůstatků. Pokud se jedná o domestikovaná zvířata, převládá koza či ovce, pes, prase a taktéž tur domácí. Z divokých zvířat jsou pak nacházeny pozůstatky bobra, pratura, divokého prasete, jelena, srnce či například jezevce (Rulf 1983, 43). Velmi málo je známo o rybolovu, nicméně na lokalitách na říčních terasách lze předpokládat, že hrál důležitou roli (Zápotocká 2007, 64).

3 Dějiny archeologického bádání

V Olomouci – Nemilanech probíhalo několik úspěšných archeologických výzkumů již na počátku 20. století. Informace o nich a artefaktech přináší například publikace Dějiny Olomouce (*Schulz a kol. 2009*). Přehledný souhrn dějin bádání na Olomoucku pro období lengyelské kultury přinesla také disertační práce Pavlína Kalábkové (*Kalábková 2009*, 24–56). Následující text bude však věnován pouze historii objevování nálezů lengyelské kultury v Nemilanech. Je zajímavé, že nebylo možné dohledat informace o žádných starších nálezech z této lokality. Jak v olomouckém Archeologickém centru, tak ani ve Vlastivědném muzeu v Olomouci. Nicméně už v roce 2001 byla vydána monografie Archeologické zrcadlení, kde jsou popisovány některé nálezy z této lokality, které byly uskutečněny díky záchranným výzkumům při příležitosti výstavby rychlostní komunikace R35 (*Bém a kol. 2001*, 69–100). Informace o artefaktech i nemovitých objektech se objevují také v Přehledech výzkumů (např. *Kalábek 2015*, 169). Laické veřejnosti je pak lokalita představena zejména díky monografii Dějiny Nemilan (*Huška – Kalábek – Urbánek 2011*).

Od května 1999 do června roku 2000 probíhal na polohách „Kapitulní“ a „Na Kopci“ o celkové rozloze 7,25 ha záchranný archeologický výzkum kvůli stavbě dálničního obchvatu města Olomouce (rychlostní komunikace R35 v úseku Olomouc – Lipník nad Bečvou). Celkem bylo prozkoumáno 168 sídlištních objektů, z nichž ty nejstarší spadají také k lengyelské kultuře. Dále zde byly zachyceny doklady přítomnosti kultury nálevkovitých pohárů či kultury zvoncovitých pohárů. Sídliště dále existuje ještě ve starší době bronzové a bylo zde nalezeno i slovanské pohřebiště z přelomu 9. a 10. století (*Kalábek 2001a*, 4). Od ledna do srpna roku 2000 probíhal záchranný archeologický výzkum na trati „Pravá k Nedvězí“. Popudem byla taktéž výstavba nového dálničního obchvatu. Odstraněna byla ornice o mocnosti od 0,3 m do 0,5 m. Odkryto bylo sprašové podloží, ve kterém pak byly zahloubeny sídlištní objekty a hroby na celkové ploše 17 ha. Celkem zde bylo prozkoumáno 166 sídlištních objektů. Pouze 12 % z nich však bylo možné spolehlivě datovat na základě nalezeného keramického materiálu, mazanice, zvířecích kostí a želez. Objekty pak lze přiřadit k lengyelské kultuře, ale i ke kultuře se šňůrovou keramikou, do doby bronzové a do novověku. Lengyelská kultura však tvoří nejstarší horizont osídlení tohoto sídliště. Spolehlivě lze této kultuře přiřadit čtyři objekty. Jedná se o jámy, které jsou situovány v jižní části lokality (*Kalábek 2002*, 5–8).

Při záchranném archeologickém výzkumu bylo na ulici Lidické nalezeno osm sídlištních objektů náležících lengyelské kultuře, z celkového počtu 58. Objekt č. 29 se dokonce stal místem nálezu zlomku lidské plastiky (*Kalábek 2006, 2–4*).

Při záchranném archeologickém výzkumu na ploše stavby nových rodinných domů v jižní části ulice Kožušanské, který probíhal pouze od 10. do 16. června 2010, bylo odkryto sedm objektů, které byly určeny jako lengyelské. Objekty č. 1, 2 a 3 jsou kúlové jamky, uspořádané v řadě. Objekt č. 5 se nepodařilo datovat přesně, nicméně je jasné, že se jedná o sídlištní jámu, která byla vyhloubena někdy v pravěku. Zbývající objekty č. 4 a 7 byly charakterizovány jako tzv. hliníky. Na lokalitě bylo také nalezeno množství keramických fragmentů, jejichž valná většina byla určena jako lengyelská. Další z nich spadají do doby bronzové či do vrcholného středověku (*Vránová 2011, 3–4*).

Díky záchrannému archeologickému výzkumu z roku 2010 bylo tedy nalezeno rozsáhlé sídliště lengyelské kultury. Celkem se jedná o 25 objektů, mezi nimiž jsou zásobnice, jámy, sloupové jamky, mazanicové destrukce a soujámí. Za nejzajímavější nálezy ale pokládám nálezy čtyř kusů zlomků ženských plastik (*Kalábek 2013, 8*).

Z jižního okraje městské části Nemilany, přesněji z ulice Bylinkové, která tvoří okraj lokality pod ulicemi Kožušanská a Lidická, pak pochází také objekt interpretován jako hliník, náležící lengyelské kultuře. Nalezen byl při příležitosti záchranného archeologického výzkumu, který se konal od 29. března do 21. června 2011 a byl prováděn kvůli výstavbě nových rodinných domů. Přítomno bylo také množství keramického materiálu (*Vránová 2012, 4*). Hned roku 2012 byl na stejném místě prováděn další záchranný archeologický výzkum. Přesněji od května do června při příležitosti výstavby nových rodinných domů. Přítomnost lengyelské kultury zde byla potvrzena na základě nálezu 122 ks keramických fragmentů (*Kalábek 2014, 8*).

Ulice Rudolfa Chorého také přinesla několik artefaktů, náležících této kultuře a to díky záchrannému archeologickému výzkumu, který zde probíhal od 5. do 21. března 2013. Pro tuto práci je nejvýznamnějším objev zlomku plastiky (*Kalábek 2015, 8*). Dále jde o 104 ks keramických zlomků, pocházejících ze zásypů čtyř mladších objektů (*Kalábek 2016, 7*). Další záchranný výzkum proběhl na téže ulici ve dnech 14. až 25. dubna 2014 kvůli výstavbě nového rodinného domu. Přinesl kromě keramických fragmentů i 2 zásobnice a 5 mělkých jam (*Kalábek 2016, 7*).

4 Lengyelská kultura na Moravě

Nejstarší doklady osídlení pocházejí z doby mezi 4800–4700 lety př. n. l. (*Čižmář 2008, 76*). Primární zónou výskytu lengyelské kultury je oblast dnešního Maďarska (západně od Dunaje), jihozápadní Slovensko a taktéž i přilehlá část Rakouska (*Podborský 1993, 108–110*). Samotná kultura je pojmenována podle eponymní maďarské lokality Lengyel, kde bylo nalezeno výšinné sídliště. Výzkum zde prováděl katolický farář M. Woszinski (*Podborský 1993, 108*). Téměř současně s ním objevuje tutéž kulturu na Moravě Jaroslav Palliardi, který ji uvedl do literatury jako kulturu s moravskou malovanou keramikou (*Čižmář 2008, 76*). V jeho práci po něm poté pokračoval František Vildomec (*Podborský 1993, 96*). Z primární zóny se v průběhu let příslušníci této kultury dostávají dále na západ do Rakouska a taktéž postupují na sever na jižní Moravu po Brněnsko, to vše v době nejstarší fáze MMK Ia. Tato území jsou pak pokládána za sekundární zónu. Expanze zde však neskončila a lengyelská kultura se rozrůstá dále na sever, na střední a severní Moravu, do Slezska, ale i do Čech. Tento územní rozmach je brán jako terciální zóna (*Čižmář 2008, 76*). K tomuto posunu dochází však až ve stupni II.

4. 1 Sídlíště

Na Moravě lze lengyelskou kulturu poznávat zejména na základě sídlíšť. Ačkoliv jen málo z nich bylo zkoumáno plošným archeologickým výzkumem (*Kalábková 2009, 99*), lze si alespoň z části utvořit představu o životě tehdejších obyvatel. Stejně, jako většina sídelních areálů, i sídliště lengyelské kultury byla situována v blízkosti dostatečně velkého vodního toku. Často byla zakládána na již dříve osídlených místech. Jsou zaznamenány jak nížinné, tak i výšinné osídlené oblasti. Obecně se však jedná o obrovské plochy. Samozřejmě nejde o pravidlo. Jedno z největších sídlíšť bylo například objeveno na maďarské lokalitě Aszód, jehož velikost mohla být až 30 ha (*Bailey a kol. 2008, 57*). I na Moravě jsou rozpoznány lokality většího charakteru. Například v Pavlově – Horních Polích jsou lengyelské sídlištní objekty rozprostřeny na 20 ha (*Podborský 1993, 124*). V Těšeticích – Kyjovicích jsou stopy osídlení sledovány na celých 10 ha (*Podborský 1993, 124*). I sídliště menších rozměrů jsou ale nedílnou součástí poznání lengyelské kultury.

Příkladem ohrazeného sídliště je například lokalita Hluboké Mašůvky – „Nivky“ v okrese Znojmo (*Čižmář 2008, 112*). Podstatná je taktéž informace, že je to právě oblast Znojemska, kde se začínají objevovat nejstarší doklady lengyelského osídlení (*Čižmář 2008,*

76). To zde bylo zaznamenáno v nadmořské výšce 348 a 354 m (*Čižmář 2008*, 112). Stejně jako jinde i v okolí Olomouce byla zakládána výšinná sídliště, nicméně nebyly nalezeny doklady žádného opevnění, které lze u takovýchto poloh předpokládat (*Kalábková 2008*, 30). Jedná se pro představu o lokality Olomouc, Ohrozim či Luleč (*Kalábková 2008*, 30). Nicméně lze konstatovat, že lidé lengyelské kultury osidlovali i strategicky výhodné pozice.

Stálou otázkou zůstává, zda byla i nížinná sídliště na střední Moravě nějakým způsobem opevněna. Žádná z lokalit však nebyla zkoumána komplexně a tak to nelze s jistotou určit. Přesto lze počítat s nějakou jednoduchou formou ohrazení, například plotem (*Kalábková 2009*, 100). Jednou z lokalit, kde je takové ohrazení pravděpodobné, jsou pro příklad Záhlinice na Kroměřížsku. Zde byl odkryt 25 m dlouhý příkop, 80 až 250 cm široký a 50 cm hluboký (*Chybová 1998*, 33–34).

4. 2 Objekty na sídlištích

Vnitřní zástavbu sídlišť rekonstruujeme podle objevovaných nemovitých objektů. Díky archeologickým výzkumům byly doloženy například domy sloupové či žlabové konstrukce (*Čižmář 2008*, 76). Tyto stavby pravidelného obdélného půdorysu mohly být uprostřed rozděleny středovou příčkou do dvou „místností“. Ty nemusely být stejně velké. Ve středu každé z nich pak mohl být umístěn nosný sloup. Někdy mohla být sloupová konstrukce doplněna ještě o žlabovou. Sloupy byly umístěny až do právě připraveného koryta. Některé z těchto domů kůlové konstrukce mohly být doplněny i o jakési boční výběžky či přístavky. Dále mohla být stavba doplněna i o vchodový koridor (*Kalábek – Kalábková 2012*, 125–127). Kromě domů nadzemní konstrukce jsou nacházeny i pozůstatky malých, zahloubených chat. Na základě výzkumů z Těšetic – Kyjovic či z katastru Popůvek je jasné, že se na lengyelských sídlištích vyskytovaly, kromě jiných, domy o půdorysu průměrně 6x4 m (*Čižmář 2008*, 77). Nicméně tyto stavby nejsou jediné, jejichž půdorysy jsou nacházeny. Skvělým příkladem je lokalita Hulín – Pravčice 2, kde byly odkryty pozůstatky staveb, jejichž délka přesahuje i 40 m. Většinu z nich lze interpretovat jako obytné stavby. V jiných částech lengyelského územního komplexu jsou takové struktury poněkud častější než na území Moravy, což ovšem může být způsobeno nedostatečným stavem poznání. Běžně je však počítáno s jejich obytným charakterem. Je ale také možné, že byly postaveny za zcela jiným účelem, který nám zatím není znám (*Kalábek – Kalábková 2012*, 127–129).

Příznačnými objekty, které se lengyelských sídlišťích vyskytují, jsou také jámy. Jejich funkce se ale těžko identifikuje. Jedná se o objekty různých tvarů i velikostí a nelze nic jiného, než se o jejich účelu dohadovat. Vyčleňovány jsou však zásobnice a hliníky. Na sídlišťích se ale objevují i objekty, jejichž charakter je interpretován jako výrobní. Jedná se například o ohniště či pece. Ty mohly stát samostatně, nebo byly sdružovány do skupinek (*Kalábková 2008, 30*).

Mimořádný význam mají i kruhové sakrální areály, které jsou občas nacházeny u sídlišť, tzv. „rondely“. Pravděpodobně se jedná o jedny z nejstarších sociokultovních objektů (*Podborský 1993, 111*). Jejich výskyt lze sledovat již v nejstarší fázi MMK Ia. Byly budovány pravděpodobně v centrálních osadách. Lze je pokládat za monumentální architekturu. Jedná se například o lokality Těšetice-Kyjovice či Mašovice, kde byl objeven dokonce rondel dvojitý (*Čižmář 2008, 77*). Rondely nelze spolehlivě typologicky rozdělit, protože každý je svým způsobem unikát. Důležitým kritériem pro rondel je jeho ohrazení. To však není vybudováno za defenzivním účelem (*Podborský 1988, 172*), ale spíše kvůli potřebě oddělit sakrální prostor od toho běžného. Uprostřed takovýchto areálů se mohly vyskytovat i další objekty. Pro příklad uvedu rondel ve Žlkovcích na Slovensku, v jehož prostorách se nachází zahloubené objekty (*Pavúk – Karlovský 2004, 213 – 217*). O jejich významu se ale může jen spekulovat. Mohlo se jednat o domov nějakého významného člena komunity, možná věštec. Mohly sloužit jako sklady rituálních předmětů či jak prostory pro soukromé obřady. Funkce samotných rondelů i objektů uvnitř není určena s jistotou. Zajímavá je ale jejich návaznost na astronomické jevy. To lze dobře pozorovat například na slovenské lokalitě Žlkovce (*Pavúk – Karlovský 2004, 211*). Co člověk, to jiná interpretace. Jasně ovšem je, že tvořily výjimečnou součást tehdejších komunit.

4. 3 Pohřební ritus

Pohřbívání lengyelské kultury zůstává pro badatele na Moravě stále tak trochu záhadou. Nebylo zde totiž doposud identifikováno žádné velké pohřebiště (*Kalábková 2008, 30*). Směrem na jihovýchod ale takový problém není. Jsou známy velké nekropole, které dokonce přímo navazují na soudobá sídlišťe. Jde například o lokalitu Svodín na Slovensku či Aszód v Maďarsku. Vyskytují se jen a pouze v primární zóně lengyelské kultury. Nalezneme zde kostrové hroby, které jsou uloženy do samostatných hrobových jam, ve skrčené poloze na boku. Vyskytuje se orientace hlavy v podstatě na každou světovou stranu. Je také nutno zmínit, že existují i žárové hroby. Oproti nálezům těch kostrových jsou ale v menšině.

Například v Rakousku činí asi 1/5 z celkového počtu (*Podborský 1993*, 134). Také je možné, že právě žárový pohřební ritus byl hojně praktikován na Moravě a ostatky byly uchovány archeologicky nezachytitelným způsobem.

Značný rozdíl je také ve výbavě hrobů. U mužů jsou nacházeny sekeromlaty, sekery, náhrdelníky z kančích klů či čelistí, měděné šperky (například spirálky do vlasů) či spondylový šperk a samozřejmě keramika. Výbava žen je poněkud skromnější. Jedná se převážně o šperky a to měděné, spondylové či kostěné. Občas se vyskytne kamenná podložka pod hlavou a opět keramika. Zajímavé je, že do hrobů nejsou ukládány keramické plastiky. Ty se objeví maximálně ve formě antropomorfních či zoomorfních výčnělků. Vyskytují se ovšem i hroby naprosto bez výbavy (*Čižmář 2008*, 80).

Na území Moravy tedy zatím nebylo nalezeno žádné velké, kostrové pohřebiště. Nicméně jsou nacházeny alespoň pohřby na sídlištích, které jsou ukládány do sídlištních jam. Jedná se pohřby rituální i nerituální (*Podborský 1988*, 134). Zajímavý je fakt, že nerituálně jsou pohřbeni zejména muži, ženy naopak jsou do jam ukládány s pečlivostí i milodary. To lze sledovat například na lokalitě Brno – Královo pole. Zde byla nalezena sice pouze spodní část ženského skeletu, ovšem s bohatou výbavou. Jednalo se o čtyři keramické nádoby a kostěnou špachtli. Uvnitř jámy byly nalezeny ještě dva skelety – prase bez lebky a část kostry zajíce (*Podborský 1993*, 134). Příklad takového nerituálního pohřbu byl nalezen v sídlištní jámě na lokalitě Těšetice – Kyjovice a jde o mladého jedince, jehož hlava byla oddělena (*Čižmář 2008*, 77).

4. 4 Štípaná industrie

Sortiment štípané industrie produkované lengyelskou kulturou je poměrně značný. Vyrábělo se jak z místních materiálů, tak i z importovaných (*Podborský 1993*, 122). Poměr dovozu a lokálních surovin je poměrně vyvážený (*Kalábková – Cheben – Moník 2007*, 73). Teď už ale k samotným druhům. Hojně byla vyráběna například drasadla, rydla či vrtáky nebo škrabadla (*Podborský 1993*, 122). Velmi charakteristické jsou tzv. trapézy. Jedná se o nástroje lichoběžníkového tvaru (*Kalábková – Cheben – Moník 2007*, 60).

Zajímavý je také výskyt obsidiánu, který tvoří až 15% celkové produkce. Jsou z něj nejčastěji vytvářeny drobné čepelky. Dále je využíván rohovec typu Krumlovský les. Z něj byla vyráběna zejména škrabadla. Rovněž i vrtáky nebo krátké čepele. Méně se pak vyskytují například drasadla (*Podborský 1993*, 114).

4. 5 Broušená industrie

Co se týče broušené kamenné industrie, objevuje se tzv. lengyelský sekeromlat se zaobleným týlem (*Podborský 1993, 122*) s provrtem uprostřed. Ve starších stupních lengyelské kultury byl provrt vytvářen v horní části a taktéž se objevuje mírně lichoběžníková sekera se symetrickým ostřím (*Podborský 1993, 122*). Ve starších stupních lengyelské kultury se také objevoval kopytovitý klín (*Podborský 1993, 116*). V neposlední řadě jsou nacházeny tzv. motyky (*Salaš 1986, 36*). V pozdějším období je mezi broušenými kamennými nástroji běžný výskyt seker asymetrického i symetrického ostří a lengyelského sekeromlatu (*Podborský 1993, 122*).

4. 6 Artefakty z tvrdých živočišných materiálů

Osteologický materiál je výborný pro výrobu nejrůznějších nástrojů. I to je důvod, proč je už od pravěku k tomuto účelu hojně využíván. Po správné přípravě lze kost vytvarovat do velmi rozmanitých podob. V době lengyelské kultury měli k dispozici kosti jak už domestikovaných zvířat, tak i těch divokých. Jedná se například o tura domácího (*Uhlířová 2013, 176*). Ale samozřejmě se jedná i o další zvířata jako byla koza, prase či srnec a jelen.

V první řadě jsou nacházeny polotovary. Artefakty, které ještě nemají svůj finální tvar a podobu. Může se však jednat i o vadný kus, který byl odhozen (*Uhlířová 2013, 183*). Ve druhé řadě může kost sloužit i jako rukojeť pro například kamenné čepele. Ale často se objevují i samotné hrotité předměty z kosti či parohu. Asi nejjednodušeji byly vyráběny z dlouhých kostí. Dále se na lengyelských sídlištích mohou vyskytovat dláta (*Uhlířová 2013, 183*). Objevují se také šídla, brousky či jehly. Jeden takový exemplář, který by se dal považovat díky svému provrtu v hlavici za jehlu, byl nalezen na lokalitě Kostelec na Hané (*Kalábková – Cheben – Moník 2007, 52*). Objevují se však i šperky z tvrdých živočišných materiálů. Jde pravděpodobně o talismany či amulety. Příkladem může být pohřeb v sídlištním objektu z Dluhonic – Dolního Újezda. V hrobové výbavě ženy byly nalezeny dva provrtné jelení zuby (*Kalábková 2009, 135*).

4. 7 Kovové artefakty

Mezi charakteristické rysy lengyelské kultury patří zejména počínající výskyt kovových artefaktů. Nejprve se začínají objevovat měděné předměty. Později i stříbrné, zlaté či elektronové. K primárnímu rozvoji měděné metalurgie došlo pravděpodobně na Balkáně v 5. tisíciletí př. n. l. Odtud se pak přes území Maďarska a východního Slovenska šíří toto umění až k nám (*Dobeš 2013*, 114). První měděné předměty, které byly vyráběny, lze rozdělit na dvě skupiny. Na těžké a drobné předměty. Mezi těžké patří například sekeromlaty a dýky či sekery, dláta a šídla. U takovýchto artefaktů většinou chybí bližší nálezové okolnosti (*Dobeš 2008*, 29). Mezi drobné artefakty pak patří nášivky na oděv, například ve formě plíšku (*Schenk 2006*, 49) či spirálky/ozdoby do vlasů (*Turek 2005*, 239). Dokládají nám to například hrobové vybavy, kde jsou často jako milodary uloženy právě měděné šperky (*Čižmář 2008*, 80).

4. 8 Keramický materiál

Pokud mluvíme o keramice, jedná se nejcharakterističtější pozůstatky lengyelské kultury. Vyráběna byla velká škála keramických artefaktů. Jedná se o v první řadě o nádoby, dále se objevuje náčiní, jako jsou pokličky či naběračky. Svě místo zde má i keramický šperk (korále), kultovní keramika (plastiky) a v neposlední řadě užitková keramika, ke které se řadí pomůcky k textilní výrobě. Mezi užitkové tvary keramických nádob patří například hrnce či jiné hrncovité nádoby, vyskytují se také mísy, mísy na nožce a pohárky. Jen klasický hrnc může mít několik variant. Jednou z nich je pro příklad hrnc s odděleným, rozevřeným a prohnutým či přímým hrdlem. To může být i válcovitého tvaru. Objevuje se také hrnc s odděleným, rozevřeným a přímým hrdlem a s lomenou výduť. V neposlední řadě je pak nacházen i s neodděleným hrdlem. Hrnc může mít i protažený spodek, kulovité, oválné nebo dvojkónické tělo. Objevuje se i hrnc s horní výduť, stejně tak i se spodní. Mezi hrncovité nádoby se pak řadí i tzv. hřib (*Podborský 1977*, 80–87). Zaznamenáváme také hrnc zcela bez hrdla a to buď s vysokým, nebo nízkým tělem (*Podborský 1977*, 92).

Dalším keramickým tvarem, který se hojně vyskytuje na lengyelských lokalitách, je putna. Objevuje se s nízkým válcovitým hrdlem či s vysokým rozevřeným hrdlem a podobně. Lze se setkat i s lahovitou putnou, jejíž hrdlo má taktéž několik variant (*Podborský 1977*, 89–90). S oblou výduť a rozevřeným, prohnutým hrdlem či s lomenou výduť a rozevřeným, přímým hrdlem je možno naleznout pohár (*Podborský 1977*, 90).

V lengyelském keramickém sortimentu má své zastoupení i amfora, která může být jak ostře profilovaná, tak i s oblou výdutí a rozevřeným hrdlem, nebo hrncovitá či kulovitá (*Podborský 1977, 90–91*). Opomenuta nesmí zůstat také láhev, která mohla být vysoká a štíhlá či naopak hrncovitá a kulovitá (*Podborský 1977, 91*). Dalším tvarem je váza. Ta mohla mít široce rozevřené, prohnuté hrdlo, mírně otevřené hrdlo či válcovité a nebo být ostře profilovaná (*Podborský 1977, 91–92*).

Velmi důležitým keramickým tvarem je mísa. Objevuje se nízká a vyšší (*Podborský 1977, 93*). Mísa se může objevit i se souměrnými či rozevřenými plecemi, taktéž rozdělena na vyšší a nižší typ (*Podborský 1977, 93–96*). Dalším typem tohoto keramického tvaru je mísa s rozevřenými plecemi a extrémně nízkým spodkem, hranatá mísa s kónickým spodkem, mísa s dovnitř zataženými plecemi, mísa s oblou stěnou, kónická mísa a hrncovitá mísa (*Podborský 1977, 96–99*). Mísy se ale objevují i na nožce. Jedná se například o mísu na vysoké nožce, na vysoké štíhlé nožce, na středně vysoké nožce, na nízké nožce, na extrémně nízké nožce. Nožka může být válcovitá, s vybočenou podstavou či kónická. Dále prohnutá, nebo zvoncovitá (*Podborský 1977, 100–102*).

Dalším keramickým tvarem je pohárek. Ten může mít kulovité tělo a vysoké hrdlo, které je prohnuté a široce či mírně rozevřené. Hrdlo pohárku může být taktéž válcovité, nálevkovité či nízké. Samostatný zde pak zůstává lahvovitý pohárek (*Podborský 1977, 103–105*). Může být objeven i pohárek s dvojkónickým tělem, s horní či spodní výdutí, taktéž hrnkovitý pohárek, nízký široký pohárek či naopak vysoký a štíhlý (*Podborský 1977, 105–109*). Z jiných užitkových typů je pak nacházen koflík, který může být klasický či se širším ústím. Dále soudek, buďto ve své klasické podobě či se širokým ústím, nebo se zúženým spodkem (*Podborský 1977, 110–111*).

Objevují se také naběračky s vodorovně nasazenou tulejí či se šikmo nasazenou tulejí. Samotná tulej pak může mít opět několik variant. Dále se jedná o naběračku s držadlem a pokličky. Ty jsou zajímavé svými častými zoomorfními držadly (*Podborský 1977, 111–114*). S tímto pak souvisí nejrůznější atypické nádoby, nesoucí nejrůznější antropomorfní či zvířecí podobu. Objevují se také modely staveb a jiných předmětů, například tašky či trůny. Z keramického těsta byly vytvářeny i plastiky. Jak lidské, tak zvířecí. Vyráběny byly i šperky, různé korále a amulety (*Podborský 1977, 112–128*).

Keramické artefakty byly využívány i k výrobě a zpracování textilu. Jedná se například o závaží, které může mít hned několik forem. Objevuje se symetrické, ale i

nesymetrické jehlancovité závaží, dále hranolovité, kulovité či bochníkové. Dalším artefaktem, se kterým se lze na lengyelských lokalitách setkat je přeslen. Ten může mít buďto kulovitý či dvojkónický tvar. Vyskytuje se ale i kulovitý profilovaný přeslen. Dále se může jednat i o kolečko z keramického střepu, které se může objevit i v nehotové podobě (*Podborský 1977*, 127–128). Typické jsou i keramické špachtle. Jedná se o druhotně použité zlomky nádob s uchy s obroušenými hranami.

5 Periodizace lengyelské kultury

Na základě keramického materiálu došlo k vytvoření periodizace kultury s moravskou malovanou na jednotlivé stupně, které v následujících podkapitolách popíši. Tyto stupně, starší (Ia, Ib, Ic) a mladší (IIa, IIb, IIc), jsou pak dále rozděleny na jednotlivé subfáze (*Podborský 1993*, 111). Nejedná se však o jedinou periodizaci, která byla vytvořena. Další byla vytvořena roku 2004 a vztahuje se na celý lengyelský kulturní komplex (*Čížmář – Pavúk – Procházková – Šmíd 2004*). Pro účely této práce jsem však zvolila periodizaci kultury s moravskou malovanou keramikou od V. Podborského (*Podborský 1993*).

5. 1 Fáze MMK Ia

Nejstarší fáze lengyelské kultury je zastoupena poměrně velkým množstvím keramických tvarů. Kromě nejrůznějších tvarů hrnců jsou nacházeny hřibovité nádoby s hrdlem i bez, putny se šesti zahrocenými uchy, mísy na vysoké, duté nožce. Objevují se také opravdu tenkostěnné pohárky s kulovitým tělem a válcovitým hrdlem, taktéž tenkostěnné misky. Dále naběračky s vodorovně nasazenou tulejí a v neposlední řadě pokličky. Pro tuto fázi je typická polychromní malovaná výzdoba červené či žluté barvy. Ojediněle se ale vyskytuje i černá a bílá (*Čížmář 2008*, 77). Barvivo bylo získáváno z přírodních látek, například z kaolinu, hematitu, sazí či vápence. Na nádobu bylo nanášeno štětcem ze zvířecích chlupů (*Podborský 1993*, 113–114). Kromě oné polychromní barvy nesou keramické nádoby i značně bohatou geometrickou výzdobu (*Čížmář 2008*, 77), pro kterou je typické její předrýsování před výpalem (*Podborský 1993*, 114). Celková kompozice na nádobách pak vypovídá o zručnosti a taktéž o smyslu lengyelských tvůrců pro symetrii a rytmické střídání. Za odraz protolengyelského horizontu jsou považovány nejrůznější klikatky a pruhy, terče či vlnovky. V rozvinuté fázi MMK Ia se pak lze setkat s červenými elipsami, háčky, čtverci nebo kosočtverci. Dále jsou to obdélníky a meandry. Tyto tvary jsou pak uskupeny do šachovnic, sítí, spiralooidů, hvězdic a nebo jakýchsi „notových osnov“. Pro tuto fázi je také charakteristická rýsovaná výzdoba ve formě několikanásobných linií (*Čížmář 2008*, 77).

Je také zaznamenám počínající výskyt modelů pícek, tašek, jakési „oltářiky“ či modely sedátek, tedy „trůnů“ (*Čížmář 2008*, 77). Na keramických nádobách se také objevuje plastická výzdoba. Nejrozšířenější byl polokulovitý výčnělek či různé varianty uch. Může se však jednat i o zoomorfní či antropomorfní výčnělky, jako jsou například tzv. soví hlavičky.

Své místo zde měla i vhloubená výzdoba, ve formě vrypů, záseků či rýh (*Podborský 1993*, 113–114). Hojně se vyskytují antropomorfní i zoomorfní plastiky i nádoby (*Podborský 1993*, 111). Předpokládá se, že fáze MMK Ia trvala 300 až 400 let (*Podborský 1993*, 114).

5. 2 Fáze MMK Ib

Fáze MMK Ib plynule navazuje na předchozí Ia. Profily keramiky se poměrně zостřují a nabývají vyšších tvarů. Kulovité tvary jsou nahrazovány spíše oválnými a vejčitými. Začínají se objevovat hlubší mísy, nízké („hrnkovité“) pohárky, naběračky s tulejí, která může být šikmo nasazená (*Čižmář 2008*, 77). Stále přetrvává výroba tenkostěnných pohárků a také pokliček, které mohou nést nějakou zoomorfní podobu (*Podborský 1993*, 116). Rovněž převládá žlutočervená barevná kombinace, ale ojediněle se objevuje i bílý pigment (*Čižmář 2008*, 78). Velký rozdíl oproti předchozí fázi je v předrýsování výzdoby. V tomto období totiž mizí. Mezi nejrozšířenější geometrické tvary na nádobách patří tremolová vlnovka, klikatka či vlnice (*Čižmář 2008*, 78). Celá fáze trvala přibližně 200 let (*Podborský 1993*, 117).

5. 3 Fáze MMK Ic

Dalším stupněm je fáze MMK Ic, charakterizována jako přechodná mezi starším a mladším stupněm lengyelské kultury. Na úkor žlutého pigmentu na nádobách začíná dominovat bílý pigment. Kromě toho se stále objevuje i červený. Pro tuto fázi je charakteristická absence rýsování (*Čižmář 2008*, 78). Jde pravděpodobně o nepříliš dlouhou fázi, která nepřinesla žádné kritické změny ve vývoji lengyelské kultury. Začínají být kolonizovány některé regiony na střední Moravě (*Podborský 1993*, 117). Jedná se například o Vyškovsko, Prostějovsko a Kroměřížsko (*Kalábková 2009*, 53).

5. 4 Fáze MMK IIa

Tuto fázi lze označit jako období druhého rozkvětu lengyelské kultury. Vlna působení se rozšiřuje severním i západním směrem (*Podborský 1993*, 117). Charakteristické je pro tento stupeň malování červenou či bílou barvou. Žlutá barva se také stále objevuje, ovšem pouze sporadicky. Co se týče typů nádob, převládají mísy s rozevřenými plecemi, také mísy na nožkách a to v různých profilacích i výškách. Zejména u nich se pak setkáváme s novým fenoménem a to s nástupem velmi ostré profilace. To lze sledovat i u stále přetrvávajících

tenkostěnných pohárků či hrnců. Poměrně často jsou také zastoupeny putny. Stále jsou vyráběny naběračky a pokličky, které mohou mít zoomorfní držadla. S hříbovitými nádobami se ale v této fázi již nesetkáme (Čižmář 2008, 79). Zajímavá je například výzdoba ve formě „soví hlavičky“, která se objevuje na keramice. Například na menších pohárcích (Podborský 1993, 118). Na nádobách bývají, vzhledem k předchozí tradici, umístovány na místo maximální výdutě, okraj či rozhraní hrdla a plecí. Typický je počet čtyř. Dochází i ke kombinacím plastické a vhloubené výzdoby, která se zpravidla nachází taktéž zejména na místě maximální výdutě nádoby. Objevují se i ryté linie, ovšem nemají charakter předrysované výzdoby. Do této fáze spadá také doposud největší dutá plastika z Mašovic. Ojedinele se objevují také nálezy modelů domů (Čižmář 2008, 79). Je odhadováno, že tato fáze trvala přibližně 200 až 250 let (Podborský 1993, 120).

5. 5 Fáze MMK IIb

Keramika je malována bílou, nebo červenou barvou (Kalábková 2010, 245). Důležitý je fakt, že se začíná prosazovat plošný nátěr. Místo hojně malované výzdoby se začíná prosazovat plastická. Oproti předchozí fázi, kdy byly výčnělky umístovány na maximální výduť nádoby, jsou ve fázi MMK IIb situovány pod ni či pod rozhraní hrdla a plecí, nebo také pod okraj. Neupadá ani vhloubená výzdoba (Čižmář 2008, 79). Dřívější ostrá profilace nyní pomalu mizí (Podborský 1993, 122). Zajímavý je také výskyt nového typu keramiky. Jedná se o nepravou terru sigillatu a terru nigru (Čižmář – Pavúk – Procházková – Šmíd 2004, 209–210). Jde o technologii červené, leštěné keramiky (Podborský 1993, 120). Malována byla ještě před výpalem (Kovárník 1982, 113). Pravděpodobně se jedná o charakteristické zboží jihozápadní Moravy (Kalábková 2010, 246). Další typy nádob, které jsou charakteristické pro tuto fázi, jsou mísy s rozevřenými a zesílenými plecemi. Ostatní tvary předchozího stupně přežívají (Čižmář 2008, 79). Je však nutno zmínit, že dřívější časté zoomorfní motivy na pokličkách mizí a jsou nahrazovány běžnými držadly (Podborský 1993, 122). Touto etapou také začíná proces rozkladu lengyelské kultury (Podborský 1993, 17). Její celková délka je odhadována přibližně na 200 let (Podborský 1993, 122).

5. 6 Fáze MMK IIc

Představuje závěrečné období lengyelské kultury a vlastně i nástup eneolitu (Čižmář 2008, 78–80). Co se týče keramického zboží, objevují se leštěné nádoby. Přestala se vyrábět červená, sigilátová keramika. Výzdobě dominují vhloubené a plastické prvky. Například ryté

oblouky či klikatky. Objevuje se i důlková výzdoba, nebo řady vícenásobných kroužků (*Podborský 1993*, 124). Na Moravě, v Čechách i ve Slezsku se pak vyčleňuje jordanovská kultura, jejíž kořeny můžeme sledovat právě v lengyelské kultuře (*Čižmář 2008*, 80).

6 Neolitická plastika

Počátky figurální plastiky lze bezesporu pozorovat už v období paleolitu. Vyráběla se z různých druhů materiálu a i první plastiky záměrně vypálené z hlíny (keramiky) se objevují již v gravettienu (31 – 22 000 př. n. l.) a v jemu příbuzných kulturách (*Svoboda 2011*, 145–146). Svým způsobem mohou být sošky dokladem začínajícího usedlého života prvních zemědělců (*Svoboda 2011*, 106–107). Jelikož člověk nemusel neustále přecházet za potravou, mohl si dovolit vlastnit i více věcí, mezi nimiž se mohly objevit i zdánlivě nevyužitelné plastiky. Nicméně své využití sošky zastávají například na poli symbolickém, společenském či dokonce praktickém. Myšlenku praktičnosti bych ráda rozvedla. Obecně mohly tyto artefakty sloužit jako hračky pro děti. Je třeba si také uvědomit, že předmět, kterému by dnešní člověk přiřadil čistě rituální účel, lidé dříve mohli pokládat za předmět s praktickým využitím. Například antropomorfní, ženská plastika mohla některým ženám sloužit třeba i jako „lék“ na neplodnost. Tudiž by soška získala z části i praktickou funkci. Jsou to však pouze dohady, o kterých můžeme stále spekulovat. Intenzivně se neolitické plastice věnoval například Vladimír Podborský v polovině 80. let 20. století, který vytvořil přehlednou typologii sošek. Každá z nich je ale unikátem a ne každou je možno do této typologie zařadit. Ještě dříve, a to na konci 70. let 20. století, se stejnou problematikou zabíral Josef Vladár ve své publikaci „Praveká plastika“ (*Vladár 1979*). V současné době se této tematiky dotýká pro příklad Ludmila Kaňáková Hladíková, jejíž článek „Nový pohled na neolitickou antropomorfní motiviku“ byl roku 2009 publikován ve Sborníku prací filozofické fakulty Brněnské univerzity (*Kaňáková Hladíková 2009*, 59–86) či Kamila Remišová Věšíňová ve své monografii z roku 2017 „Gender a praveká společnost“ (*Remišová Věšíňová 2017*).

Figurální neolitickou plastiku lze rozdělit na dvě základní kategorie. Na zoomorfní, která ztělesňuje nějaké zvíře a antropomorfní, která představuje lidskou postavu či alespoň její části (*Podborský 1985*, 110). Zobrazení však bývá často symbolické a pouze v nich

konkrétní zvíře či osobu tušíme. Jen občas se objeví i detaily, které nám zobrazující vzor více konkretizují.

6. 1 Antropomorfní plastika

Pokud se zaměříme přímo na antropomorfní plastiku, panuje obecný názor, že ženská plastika převažuje ve velkém měřítku. Na základě zvýrazněných pohlavních znaků to lze bez pochybností určit. Jedná se o široké boky a plochá ňadra. Někdy ovšem ale tyto prvky figurka postrádá. Jsou zaznamenány i případy, kdy byla soška určena jako hermafroditní či zcela bezpohlavní (*Bolger 2013*, 246). Dále je možno antropomorfní plastiku rozdělit na sedící a stojící (*Čižmář 2008*, 154). Na Maltě však byla nalezena i ležící plastika (*Rountree 2003*, 26) a existují i sošky „v pohybu“, evokující například tanec (*Kaňáková Hladíková 2009–2010*, 64). Je třeba také rozlišovat, zda je vnitřní část plastiky plná či dutá (*Podborský 1983*, 13). Asi nejzajímavějším exemplářem duté plastiky je ta z Mašovic (*Čižmář 2008*, 79). Tzv. „Hedvika“, jak byla nazvána, je doposud největší plastikou, náležící lengyelské kultuře. Dochovaná dolní polovina těla měří 30,5 cm. Celková velikost se pak odhaduje na 55–60 cm. Ještě výjimečnější ji činí plošná žlutá malba, která je doplněná o červené detaily (*Čižmář 2008*, 127).

Typologické dělení je ale ještě složitější. Vladimír Podborský rozděluje antropomorfní plastiku na volnu a aplikovanou. Pod pojmem „aplikovaná“ si lze představit nejružnější prvky. Spadají sem například výčnělky na nádobách. „Volná“ plastika poté zahrnuje jak samostatné sošky, tak i ty, jejichž součástí je pro příklad „trůn“ (*Kaňáková Hladíková 2009–2010*, 62) či „lehátko“, jako v případě ležící plastiky z Malty (*Rountree 2003*, 26). Je hned několik typů, které jsou pokládány za volnou antropomorfní plastiku. Prvním z nich jsou sošky střelického typu. Ty jsou charakterizovány hlavně horizontálními zahrocenými pahýly paží. Obličejové těchto plastik jsou již poměrně realisticky ztvárněné, stejně jako jejich vlasy. Ty jsou vytvořené ve formě krátkých, různě orientovaných rýžek, které jsou vedeny po temeni hlavy. Tento účes v některých případech vede až na záda a je lemován rytou linií. Ovšem nemusí to být pravidlem. Objevují se samozřejmě i „lysé“ sošky. Trup tohoto typu zpravidla bývá strnulý. Plastika tedy není „v pohybu“. ňadra jsou zde zastoupena pouze symbolicky. Hruď bývá často i zcela plochá a prsy jsou pouze naznačeny. Lze se také setkat s řadou plastických žeber na zádech sošky. Nohy střelického typu jsou

jednoduchého tvaru, sloupcovitého. Ve většině případů jsou odděleny po celé své délce, nicméně objevují se i případy, kdy jsou rozděleny až ve spodní části. Vzácně se pak objevují náznaky prstů na nohách, pokud plastika disponuje chodidly. Dále také kolena, kotníky a pupík (*Podborský 1985, 65–70*).

Dalším typem je maloměrický. V tomto případě jsou pahýly (paže) sošky orientovány šikmo vzhůru. Nicméně pouze tvar pahýlů není dostatečným chronologickým ukazatelem. Je nutné se zaměřit i na další znaky. Jako je delší krk, štíhlé hýždě v elipsovitém tvaru s příčným otvorem. Dále nohy, ty jsou válcového tvaru, spojené a ústí v poměrně robustní chodidla. Začínají se také objevovat tzv. „soví“ hlavy (*Podborský 1985, 70*).

Ve vyspělejším uměleckém stylu se pak začínají objevovat sošky mašůveckého typu. Jejich nejdůležitějším prvkem je zcela jistě existence úplných paží, které se nachází před tělem a jsou „v pohybu“. Tedy v tzv. předpažení. Právě podle nich se pak rozlišují ještě tři podtypy. Prvním z nich je boskovštejnský. Ten je charakteristický pažemi válečkovitého tvaru, které jsou v oblém, vertikálním předpažení a také absencí prstů. Druhým typem je jaroměrický. Paže jsou ve vertikálním, lomeném předpažení a jsou realističtěji zpracovány. Prsty jsou naznačeny. Posledním podtypem je pak mašůvecký *sensu stricto*. Paže plastiky se nachází v oblém předpažení. Tělo je prohnuto dozadu. Prsty jsou poměrně realisticky zpracovány. Všechny tyto podtypy mají ale stejnou modelovanou hlavu, která se nejčastěji nachází na dlouhém krku. V obličejích se začínají objevovat skutečné lidské znaky ve formě důlků a vývalků. Na druhou stranu zobrazování účesu vymizelo. Trup je strnulý. Tvar hýždí je pak o něco více variabilní. Za ten nejtypičtější se považuje elipsový tvar. Drobné změny pak ale nastaly u nohou. Ty jsou teď vymodelovány ještě realističtěji než u předchozích typů. Bývají však spojeny po celé své délce, i v chodidlech. Ta bývají větší a jsou tedy schopna zajistit pro sošku větší stabilitu (*Podborský 1985, 71–74*).

Dalším typem plastik je štěpánovický. Tento typ se bohužel nepyšní moc velkým zastoupením, co se týče kvantity kusů. Nicméně zájem vzbuzují významným gestem paží. Ty jsou pokrčené, v upažení. Dlaně jsou zvednuté vzhůru. Rozlišují se dva podtypy: maršovický typ, který je charakterizován pažemi bez prstů a typ štěpánovický *sensu stricto*, který prsty má (*Podborský 1985, 77–78*). Například tzv. „Štěpánovická venuše“, která byla nalezena na lokalitě Štěpánovice na Třebíčsku. Jedná se tedy o ženskou, silně stylizovanou postavu. Má ploché tělo. Ňadra jsou naznačena dvěma výstupky. Hlava má válcovitý tvar a

tzv. „soví“ obličej. Má robustní paže, které jsou zakončeny velkými dlaněmi (Zimola 2013, 25).

Sošky kramolínského typu byly v polovině 80. let 20. století nejméně poznány. Především je to kvůli jejich fragmentárnímu výskytu. Nelze tedy určit gesto ani tvar paží. Nicméně jejich charakteristika je prováděna na základě hranolovitého, stylizovaného těla a podle jeho hrotitě profilovaných sedacích svalů. I když neúplně, pravidlem je vyobrazení linie, která odděluje končetiny, někdy i chodidla. Často se také objevuje naznačení klína (Podborský 1985, 80–81).

Samostatnou skupinou jsou pak sedící sošky. Tvoří necelá 3 % všech nalezených plastik na našem území (Podborský 1993, 139). Od svých stojících soukmenovců se nějak výrazně neliší. Jsou modelovány bez plastického ošacení. Výjimkou je ale antropomorfní plastika ze Slatinek, jejíž oděv je ztvárněn ve formě vpichů (Podborský 1985, 54). Paže těchto plastik jsou vytvořeny realisticky. Jsou plasticky modelovány, většinou po celé své délce nebo mohou být pouze naznačeny na jejím torzu. Ke každé z takovýchto plastik by pak měl náležet její „trůn“ či stolička, na které bude usazena. Je možné, že byly modelovány i sošky, jejichž „trůnem“ byla soška zvířete (Podborský 1985, 81). Zajímavý nález takového hliněného „trůnu“ byl uskutečněn i na lokalitě Olomouc – Hejčín (Peška 2003, 63). Kromě něj se zde také vyskytovalo nemalé množství lidských plastik. Zachována zůstala pouze jeho menší polovina, nicméně i tak se jedná o neobvyklý a důležitý nález. „Trůn“, či jeho zbytek, se skládá z rozšířené základny a z obdélné, plné, boční části. Ta se postupně zužuje a tvoří tak boční část opěradla. Jeho úplný konec byl však odlomen. Střední část, neboli samotné sedadlo a druhé opěradlo chybí. Plastika je vymodelována z kvalitně vypálené hlíny, která je smíchána s drobnými ostrohrannými kamínky a dost možná i rozemletými keramickými střípky, jasně červené až okrové barvy. Pravděpodobně byla na výzkumu zachycena i sedící plastika, lépe řečeno levé stehno, která by pak, podle odhadů, měla náležet na hliněný trůn. Odpovídá totiž velikostně i co se barvy a struktury týče (Peška 2003, 62–66). Objevit se mohou samozřejmě nádoby s antropomorfním dekorem (Podborský 1985, 116).

Některé sošky byly zase malovány, podobně jako keramika (Podborský 1993, 92). Malby mohly být čistě dekorativního charakteru, ovšem mohly taktéž znázorňovat šat. Pro upřesnění, je třeba rozlišit malbu evokativní od ornamentální, která by měla již zmíněný pouze dekorativní účel. Vzhledem k hojnému využívání geometrických tvarů se mohlo jednat právě o tuto formu výzdoby. Na druhou stranu evokativní malba mohla znázorňovat

pohlaví, šperky, jako například náhrdelník, vlasy či části oděvu (*Podborský 1983*, 13). Jedním z příkladů malované plastiky je soška z Falkensteinu (*Podborský 1993*, 177).

6. 2 Zoomorfní plastika

Zoomorfní plastiky se nejčastěji vyskytují v podobě domestikovaných zvířat. Ta představovala totiž nedílnou součást tehdejšího života. Lze se setkat se soškami psů, koz, skotu či ovcí. V některých případech se dokonce jedná i o nedomestikovaná zvířata, jakými jsou například ptáci či medvěd. Problém jejich určení tkví v jejich velké fragmentarizaci (*Podborský 1985*, 125–127). Se soškami zvířat se také lze setkat mnohem méně často než s plastikami lidskými (*Podborský 1985*, 123).

Zpravidla se jedná o výtvary z jednoho kusu hlíny, která svým složením přesně odpovídá těstu, které bylo využíváno k výrobě nádob. Tento fakt samozřejmě platí i pro antropomorfní plastiku. Technologicky nebyly nijak náročné, jediným zdokonalením byla jakási tyčinkovitá výztuž, která byla vkládána do končetin a těl ztvárnovaných zvířat. Malé části, jako rohy, uši apod. jsou ulámány a poničeny, nebo chybějí úplně. Povrch těchto děl nebyl většinou nijak pečlivě upravován, ovšem plasticky mohou být zobrazeny například mléčné žlázy (*Podborský 1985*, 123–126).

Čím to, že některé sošky jsou více realistické než ty druhé? Obecně mohlo jít pouze o schopnosti jedince, nicméně se mohlo jednat také o její následný účel. Pokud měla plastika sloužit například pouze jako dětská hračka, je pravděpodobné, že si její tvůrce nedá příliš záležet. Na druhou stranu, pokud by šlo o kultovní předmět, lze očekávat i pracnější a reálnější provedení. Pro přesnost, jedná se například o rohy, uši, tlamu nebo oči. Nicméně pohlaví u plastik určeno většinou nebývá. Častěji je vyobrazen řitní otvor. Zvířata jsou představena ve strnulém, základním postoji, kdy se všechny čtyři končetiny dotýkají země. Výjimku tvoří sošky s ohnutým krkem, či sedících zvířat. Jsou velmi drobné. Jejich délka se pohybuje od 4 do 5 cm (*Podborský 1985*, 127–128).

Za zoomorfní plastiku lze ale považovat i nádoby se zoomorfními výčnělky. Jejich největší rozmach přichází právě s lengyelskou kulturou. Rozměry jsou o něco větší, než u samotných sošek. Což je pochopitelné. Jejich délka se pohybuje od 12 do 20 cm. Časté jsou například ptačí nádoby, tzv. ornitomorfní. Tedy lépe řečeno, ptačí plastika s malou dutinou v zádech. Zajímavé je, že ačkoliv se jedná o zvláštní předměty, jejich tvůrci je téměř vždy ponechali bez výzdoby. Je však možné, že byly alespoň malovány a dnes to již

nedokážeme ověřit. Nicméně se tedy jedná o nerealistické zpodobnění zvířat. Na nádobách jsou zpodobňovány určité části, jako jsou nohy, ocas či hlava (*Podborský 1985, 129–134*).

Na lengyelských lokalitách se poměrně často objevují také keramické pokličky se zoomorfní rukojetí. Jsou tvořeny dvouhlavým zoomorfním výčnělkem. Na běžné užitkové nádoby ale nepasují a není příliš pravděpodobné, že by tak byly využívány. Hlavy na koncích mohou být i velmi stylizované. Výjimečný exemplář byl nalezen na Boskovštějnu. Jedná se o pokličku ve tvaru zaječí hlavy či v Kostelci na Hané, kde byla objevena poklička v podobě zvířecího těla s dvěma hlavami. V plochem držadle bývá zpravidla otvor, který simuluje končetiny zvířete. Zajímavé je, že bývají zdobeny mnohem častěji než samotné zoomorfní nádoby. Ovšem nejedná se o pravidlo. Vhloubená výzdoba se nevyskytuje téměř vůbec, malování už podstatně víc. Jde o zcela nové tvary, které v předchozích obdobích nenacházejí žádné analogie. Hlavním producentem těchto tvarů bylo bezesporu území Moravy (*Podborský 1985, 134–138*).

Nejrozšířenější zoomorfní aplikací jsou výčnělky na lengyelské keramice. Nejčastěji se jedná o zvířecí hlavy. Méně či více stylizované. Vyskytují se ve formě držadel, výčnělků, jako aplikace na okrajích nádob. Jedná se o poměrně běžný výtvarný projev (*Podborský 1985, 138–143*).

7 Nemovité objekty

Sídliště lengyelské kultury v Olomouc – Nemilanech se nacházejí na první pravobřežní terase řeky Moravy pod současným intravilánem obce a nad ním umístěném druhém výrazném terasovém zlomu nad dnešními Nemilany. Prozatím zde výzkumy probíhaly mezi léte 1999 – 2014 a bylo při nich objeveno nemalé množství různých typů zahloubených sídlištních objektů. Místa však i relikty kulturní sídlištní vrstvy. Výzkum probíhal na několika polohách, jedná se o ulici Rudolfa Chorého, Lidickou ulici, Bylinkovou ulici, Kožušanskou ulici a polohy Kapitulní, Na Kopci a Pravá k Nedvězí. V této kapitole tyto nemovité objekty popíši. Budu postupovat systematicky, podle nálezových zpráv, která mám k dispozici.

Obr. 3: Mapa s vyznačenými lokalitami. 1 – poloha Kapitulní, 2 – ulice Rudolfa Chorého, 3 – polní trať Pravá k Nedvězí, 4 – ulice Lidická, 5 – ulice Bylinková, 6 – ulice Kožušanská (dostupné na: <https://www.google.com/maps/place/Nemilany,+783+01+Olomouc/@49.5569613,17.2401428,15z/data=!3m1!4b1!4m5!3m4!1s0x47124e04fe2aa915:0x4a7828c3fd6ea349!8m2!3d49.5569621!4d17.2488976>)

7. 1 Olomouc – Nemilany, poloha Kapitulní a Na Kopci

Tento popis je sestaven podle M. Kalábka a jeho nálezové zprávy z roku 2001. Výzkum probíhal na polohách Kapitulní a Na Kopci (*Kalábek 2001a*, 49–220).

Objekt č. 1/výkop č. 0502 – lengyelská kultura, sídlištní jáma (max. d. 2,2 x max. š. 2 x max. hl. 0,6 m). Půdorys pravidelně kruhový, řez vanovitý, horní i dolní hrana ostrá, stěny pravidelně přímé, sklon výrazný, dno rovné, orientace S – J.

Uloženina č. 0104/objekt č. 1 – lengyelská kultura, čtverec C7, výplň sídlištní jámy, max. síla 0,6 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavě hnědá, horní hranice ostrá, dolní hranice ostrá, mírně střední keramické fragmenty.

Objekt č. 2/výkop č. 0503 – lengyelská kultura, výkop sídlištní jámy (max. d. 3,1 x max. š. 2,77 x max. hl. 1,6 m). Půdorys pravidelně kruhový, horní hrana ostrá, stěny pravidelné konkávní, sklon střední, orientace S – J.

Uloženina č. 105/objekt č. 2 – lengyelská kultura, čtverec C4, výplň sídlištní jámy, hutnost středně ulehlá, barva tmavě hnědá, horní hranice ostrá, dolní hranice ostrá, nahodile keramické drobký.

Objekt č. 14/výkop č. 0515 – lengyelská kultura, výkop drobné zásobní jámy (max. d. 1,6 x max. š. 1,3 x max. hl. 0,6 m). Půdorys pravidelný oválný, řez vakovitý, horní hrana ostrá, dolní hrana pozvolná, stěny pravidelné konvexní, sklon střední, dno konkávní, orientace V – Z.

Objekt č. 14/výkop č. 0517 – lengyelská kultura, sídlištní jáma (max. d. 2 x max. š. 1,2 x max. hl. 0,8 m). Půdorys pravidelný kruhový, horní hrana ostrá, dolní hrana pozvolná, stěny přímé, sklon výrazný, dno konkávní, orientace V – Z.

Uloženina č. 0121/objekt č. 14 – lengyelská kultura, čtverec B2, výplň zásobní jámy, max. síla 0,6 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavě hnědá, horní hranice ostrá, dolní hranice dosti ostrá, nahodile keramické drobký, nahodile střední kameny.

Objekt č. 19/výkop č. 0523 – lengyelská kultura, příkop, součást fortifikace? (max. d. 38 x max. š. 3,2 x max. hl. 1,18 m). Horní hrana ostrá, dolní hrana pozvolná, stěny nepravidelné konkávní, sklon střední, dno konkávní.

Uloženina č. 0132/objekt č. 19 – lengyelská kultura, čtverec B1, vrstva, max. síla 0,9 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavě hnědá, horní hrana dosti ostrá, dolní hrana dosti ostrá, mírně malé keramické fragmenty, nahodile malé kameny.

Uloženina č. 0133/objekt č. 19 – lengyelská kultura, čtverec B1, vrstva, max. síla 0,18 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá.

Uloženina č. 0134/objekt č. 19 – lengyelská kultura, čtverec B1, vrstva, max. síla 0,2 m, hutnost středně ulehlá, barva světle hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá.

Objekt č. 22/výkop č. 0527 – lengyelská kultura, jáma-žlab? (max. d. 3,3 x max. š. 1,8 x max. hl. 0,35 m). Půdorys nepravidelný oválný, horní hrana ostrá, dolní hrana pozvolná, stěny pravidelné konkávní, sklon mírný, dno konkávní, orientace S – J.

Uloženina č. 0139/objekt č. 22 – lengyelská kultura, čtverec B4, výplň žlabu, max. síla 0,35 m, hutnost středně ulehlá, barva světle hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, nahodile keramické drobký.

Objekt č. 24/výkop č. 0528 – lengyelská kultura, jáma (max. d. 1,4 x max. š. 1,2 x max. hl. 0,4 m). Půdorys pravidelný oválný, horní hrana ostrá, dolní hrana pozvolná, stěny pravidelné konkávní, sklon výrazný, dno rovné, orientace S – J.

Uloženina č. 0142/objekt č. 24 – lengyelská kultura, čtverec C7, výplň sídlištní jámy, max. síla 0,4 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavě hnědá, horní hranice ostrá, dolní hranice dosti ostrá, nahodile malé keramické fragmenty.

Objekt č. 33/výkop č. 0560 – lengyelská kultura, jáma (max. d. 1,78 x max. š. 1,6 x max. hl. 0,6 m). Půdorys nepravidelný oválný, horní hrana ostrá, dolní hrana neznatelná, stěny pravidelné přímé, sklon střední, dno rovné, orientace S – J.

Uloženina č. 0173/objekt č. 33 – lengyelská kultura, čtverec B3, výplň sídlištní jámy, max. síla 0,61 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hranice ostrá, dolní hranice rozplizlá, nahodile malé keramické fragmenty.

Objekt č. 39/výkop č. 0568 – lengyelská kultura, kultura zvoncovitých pohárů, jáma (max. d. 3,24 x max. š. 2,89 x max. hl. 0,47 m). Půdorys nepravidelný kruhový, horní hrana ostrá, dolní hrana ostrá, stěny stupňovité konkávní, sklon střední, dno rovné, orientace S – J.

Uloženina č. 0184/objekt č. 39 – lengyelská kultura, čtverec B4, výplň sídlištní jámy, hutnost středně ulehlá, nahodile malé keramické fragmenty, mírně malé fragmenty mazanice.

Objekt č. 42/výkop č. 0571 – lengyelská kultura, jáma (max. d. 3 x max. š. 3 x max. hl. 0,63 m). Půdorys pravidelný kruhový, horní hrana ostrá, dolní hrana ostrá, stěny přímé, sklon výrazný, dno zvlněné, orientace S – J.

Uloženina č. 0195/objekt č. 42 – lengyelská kultura, čtverec C4, výplň sídlištní jámy, max. síla 0,63 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavě hnědá, horní hranice ostrá, dolní hranice ostrá, mírně střední keramické fragmenty, nahodile malé kameny, mírně malé fragmenty mazanice.

Objekt č. 54/výkop č. 0585 – lengyelská kultura, jáma (max. d. 2,5 x max. š. 1,29 x max. hl. 0,62 m). Půdorys pravidelný obdélný, horní hrana ostrá, dolní hrana pozvolná, stěny pravidelné přímé, sklon střední, dno rovné, orientace S – J.

Uloženina č. 0215/objekt č. 54 – lengyelská kultura, čtverec B4, max. síla 0,62 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavě hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, nahodile malé keramické fragmenty.

Objekt č. 66/výkop č. 0602 – lengyelská kultura, jáma (max. d. 2,17 x max. š. 2,1 x max. hl. 0,5 m). Půdorys nepravidelný oválný, horní hrana ostrá, dolní hrana ostrá, stěny pravidelné přímé, sklon výrazný, dno stupňovité, orientace S – J.

Uloženina č. 0236/objekt č. 66 – lengyelská kultura, čtverec B6, hutnost středně ulehlá, barva tmavě hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, nahodile malé keramické fragmenty.

Objekt č. 79/výkop č. 0622 – lengyelská kultura, sídlištní jáma (max. d. 3,5 x max. š. 2,4 x max. hl. 0,9 m). Půdorys nepravidelný oválný, horní hrana ostrá, dolní hrana pozvolná, stěny pravidelné konkávní, sklon střední, dno konkávní, orientace SV – JZ.

Uloženina č. 0257/objekt č. 79 – lengyelská kultura, čtverec B4, výplň sídlištního objektu, max. síla 0,5 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavě černá, horní hranice ostrá, dolní hranice dosti ostrá, mírně střední keramické fragmenty, nahodile malé kameny.

Objekt č. 82/výkop č. 0626 – lengyelská kultura, sídlištní jáma (max. d. 1,9 x max. š. 0,8 x max. hl. 0,55 m). Půdorys pravidelný obdélný, horní hrana ostrá, dolní hrana ostrá, stěny pravidelné přímé, sklon strmý, dno rovné, orientace V – Z.

Uloženina č. 0260/objekt č. 82 – lengyelská kultura, čtverec B3, výplň sídlištního objektu, max. síla 0,55 m, hutnost ulehlá, barva světle hnědá, horní hranice ostrá, dolní hranice ostrá, nahodile malé keramické fragmenty.

Objekt č. 92/výkop č. 0638 – lengyelská kultura, sídlištní jáma (max. d. 2,2 x max. š. 1,6 x max. hl. 0,5 m). Půdorys nepravidelný oválný, horní hrana pozvolná, dolní hrana pozvolná, stěny nepravidelné konkávní, sklon střední, dno zvlhčené konkávní, orientace S – J.

Uloženina č. 0273/objekt č. 92 – lengyelská kultura, čtverec C7, výplň sídlištního objektu, max. síla 0,5 m, hutnost ulehlá, barva tmavě černá, horní hranice ostrá, dolní hranice dosti ostrá, mírně malé keramické fragmenty.

Objekt č. 117/výkop č. 0673 – lengyelská kultura, sídlištní jáma (max. d. 1,9 x max. š. 1,1 x max. hl. 0,26 m). Půdorys pravidelný oválný, horní hrana ostrá, dolní hrana ostrá, stěny pravidelné přímé, sklon výrazný, dno rovné, orientace V – Z.

Uloženina č. 0340/objekt č. 117 – lengyelská kultura, čtverec B3, výplň sídlištní jámy, max. síla 0,26 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavě hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, mírně střední keramické fragmenty, mírně malé kameny.

Objekt č. 121/výkop č. 0677 – lengyelská kultura, kúlová jamka (max. d. 0,5 x max. š. 0,5 x max. hl. 0,2 m). Půdorys pravidelný kruhový, horní hrana ostrá, dolní hrana ostrá, stěny pravidelné přímé, sklon strmý, dno rovné, orientace S – J.

Uloženina č. 0345/objekt č. 121 – lengyelská kultura, čtverec B3, zásyp kúlové jamky, max. síla 0,2 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavě černá, horní hranice ostrá, dolní hranice dosti ostrá, nahodile drobné uhlíky, nahodile drobné mazanice.

Objekt č. 128/výkop č. 0686 – lengyelská kultura, sídlištní jáma (max. d. 1,7 x max. š. 1,7 x max. hl. 0,6 m). Půdorys nepravidelný kruhový, horní hrana ostrá, dolní hrana ostrá, stěny pravidelní přímé, sklon výrazný, dno rovné, orientace S – J.

Uloženina č. 0355/objekt č. 128 – lengyelská kultura, čtverec B3, výplň sídlištní jámy, max. síla 0,6 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavě hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, nahodile malé keramické fragmenty.

Uloženiny bez příslušného objektu:

Uloženina č. 119 – lengyelská kultura, čtverec B3, hlinitá deprese č. 3, max. síla 0,3 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavě hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, nahodile střední keramické fragmenty.

Uloženina č. 120 – lengyelská kultura, čtverec B2, hlinitá deprese č. 4, max. síla 0,3? m, hutnost středně ulehlá, barva tmavě hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, nahodile střední keramické fragmenty.

Uloženina č. 0203 – lengyelská kultura, čtverec B3, vrstva v depresi, max. síla 0,5 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavě hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, nahodile keramické drobký, nahodile drobký mazanice.

Uloženina č. 0396 – lengyelská kultura, čtverec B1, kulturní vrstva, max. síla 0,34 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavá černá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, nahodile malé keramické fragmenty, nahodile malé kameny.

Uloženina č. 0397 - lengyelská kultura, čtverec B1, kulturní vrstva?, max. síla 0,56 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice rozplizlá, nahodile střední keramické fragmenty, nahodile střední kameny.

Uloženina č. 0398 - lengyelská kultura, čtverec B1, kulturní vrstva?, max. síla 0,72 m, hutnost ulehlá, barva tmavá černá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, nahodile keramické drobký, nahodile střední kameny, nahodile drobký mazanice.

Uloženina č. 0407 - lengyelská kultura, čtverec B1, splachová či kulturní vrstva, max. síla 0,42 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá.

Uloženina č. 0410 - lengyelská kultura, čtverec B1, výplň příkopu, max. síla 1,03 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, nahodile malé fragmenty mazanice.

Uloženina č. 0411 - lengyelská kultura, čtverec B1, splachová vrstva, max. síla 0,19 m, hutnost středně ulehlá, barva světle žlutá hněd', horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá.

Uloženina č. 0418 - lengyelská kultura, čtverec B1, hutnost ulehlá, barva střední hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice rozplizlá, nahodile keramické drobký, nahodile malé kameny.

Uložení č. 123/objekt č. 16 – lengyelská kultura, čtverec B2, výplň sídlištní jámy, max. síla 0,69 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavě hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice ostrá, nahodile keramické drobků.

Uložení č. 0258/objekt č. 80 – lengyelská kultura, výplň sídlištního objektu, max. síla 0,4 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, mírně malé keramické fragmenty.

Uložení č. 0261/objekt č. 83 – lengyelská kultura, čtverec B3, výplň sídlištního objektu, max. síla 0,56 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavě hnědá, horní hranice ostrá, dolní hranice dosti ostrá, mírně malé keramické fragmenty, nahodile střední kameny.

7. 2 Olomouc – Nemilany, ulice Rudolfa Chorého a poloha Kapitulní

Popisy dalších objektů z ulice Rudolfa Chorého a polohy Kapitulní podle nálezné zprávy M. Kalábka (*Kalábek 2014*, 131–133).

Objekt č. 51/výkop č. 0552 – nálezy náležíci lengyelské kultuře, žlab (min. d. 12–15 x max. š. 1,2 x max. hl. 0,4 m). Půdorys nepravidelný obdélný, horní hrana ostrá, dolní hrana ostrá, stěny nepravidelné konkávní, sklon střední, dno pravidelné konkávní, sklon dna mírný, orientace V – Z.

Objekt č. 55/výkop č. 0556 – nálezy náležíci lengyelské kultuře, laténská chata (min. d. 3,6 x max. š. 3,6 x max. hl. 0,8 m). Půdorys pravidelný obdélný, horní hrana ostrá, dolní hrana ostrá, řez vanovitý, stěny pravidelné přímé, sklon strmý, dno pravidelné rovné, orientace SSZ – JJV.

Objekt č. 302 – lengyelská kultura, jáma (min. d. 1,5 x max. š. 0,75 x max. hl. 0,4 m). Půdorys kruhový, řez mísovitý, horní hrana pozvolná, dolní hrana ostrá, stěny pravidelné konkávní, sklon výrazný, dno nepravidelné zvlňené, sklon dna mírný, orientace S – J.

Objekt č. 303/výkop č. 1638 – lengyelská kultura, jáma (min. d. 2,2 x min. š. 0,9 x max. hl. 0,6 m). Půdorys oválný, řez mísovitý, horní hrana pozvolná, dolní hrana ostrá, stěny nepravidelné konkávní, sklon výrazný, dno pravidelné konkávní, sklon dna mírný, orientace S – J.

Objekt č. 327/výkop č. 1664 – lengyelská kultura, jáma (max. d. 1,8 x min. š. 0,35 x max. hl. 0,3 m). Půdorys kruhový?, řez trapézovitý, horní hrana neznatelná, dolní hrana ostrá, stěny pravidelné přímé, sklon převislý, dno pravidelné rovné, orientace SZ – JV.

7. 3 Olomouc – Nemilany, poloha Prává k Nedvězí

Další popis objektů z trati „Prává k Nedvězí“ podle nálezné zprávy M. Kalábka (*Kalábek 2002*, 33–106).

Objekt č. 2 – lengyelská kultura, výkop jámy

Uloženina č. 0105/objekt č. 2 - lengyelská kultura, jáma, hutnost středně ulehlá, barva tmavá černá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice ostrá, nahodile keramické fragmenty, nahodile drobký mazanice.

Objekt č. 35/výkop č. 0546 – lengyelská kultura, jáma (max. d. 1,55 x max. š. 1,25 x max. hl. 0,18 m). Půdorys pravidelný oválný, horní hrana ostrá, dolní hrana pozvolná, stěny pravidelné přímé, sklon výrazný, dno rovné, orientace SV – JZ.

Uloženiny bez příslušného objektu:

Uloženina č. 0108/objekt č. 4 - lengyelská kultura, jáma, hutnost středně ulehlá, barva tmavá černá hněd', horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, mírně střední keramické fragmenty.

Uloženina č. 0148/objekt č. 36 - lengyelská kultura, jáma, hutnost středně ulehlá, barva tmavá šedá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice ostrá.

7. 4 Olomouc – Nemilany, ulice Lidická

Popisy dalších objektů z ulice Lidické podle nálezové zprávy M. Kalábka (*Kalábek 2006*, 21–30).

Objekt č. 21/výkop č. 0529 – lengyelská kultura, jáma (max. d. 1,6 x max. š. 1,45 x max. hl. 0,5 m). Půdorys pravidelný oválný, řez vanovitý, orientace SV – JZ.

Objekt č. 55/výkop č. 0558 – lengyelská kultura, jáma (max. d. 1,3 x max. š. 1,3 x max. hl. 0,8 m). Půdorys pravidelný kruhový, řez tvaru písmene U, orientace S – J.

Objekt č. 67/výkop č. 0571 – lengyelská kultura, jáma (max. d. 2,3 x max. š. 1,36 x max. hl. 0,25 m). Půdorys pravidelný oválný, řez vanovitý, orientace SZ – JV.

Objekt č. 73/výkop č. 0591 – lengyelská kultura, jáma (max. d. 0,4 x max. hl. 0,7 m). Orientace S – J.

Objekt č. 80 – lengyelská kultura, jáma (max. d. 2,33 x max. š. 0,85 x max. d. 0,4 m). Půdorys nepravidelný oválný, řez tvaru písmene U, orientace SZ – JV.

Uloženiny bez příslušných objektů:

Uloženina č. 0145 - lengyelská kultura, výplň, max. síla 0,5 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavá hnědá.

Uloženina č. 0242 – kultura s lineární keramikou, lengyelská kultura, větěřovská skupina, vrstva, max. síla 0,4 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavá hnědá.

Uloženina č. 0244 – lengyelská kultura, výplň, max. síla 0,58 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá.

Uloženina č. 0247 – lengyelská kultura, výplň, max. síla 1 m?, hutnost středně ulehlá, barva tmavá hnědá.

7. 5 Olomouc – Nemilany, ulice Bylinková

Další popisy objektů z nově vzniklé ulice Bylinkové podle nálezové zprávy V. Vránové (*Vránová 2012*, 24–42).

Objekt č. 14 – lengyelská kultura, hliník.

Uloženina č. 0115/objekt č. 14 - lengyelská kultura, výplň hliníku, max. síla 1,2 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavá hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, četně střední keramické fragmenty.

Uloženina č. 0135/objekt č. 14 – lengyelská kultura, vrstva v hliníku, max. síla 0,43 m, hutnost středně ulehlá, světlá žlutá hněď, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice rozplzlá.

Objekt č. 15/výkop č. 0516 – neolit, eneolit, jáma (max. d. 3,84 x max. hl. 0,5 m). Řez vanovitý, stěny pravidelné konkávní, sklon střední, horní hrana ostrá, dolní hrana ostrá, dno nepravidelně konkávní.

Uloženina č. 0116/objekt č. 15 – neolit, eneolit, výplň jámy, max. síla 0,5 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavá hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, nahodile malé keramické fragmenty.

Objekt č. 18 – neolit, eneolit, jáma (max. d. 3,1 x max. š. 2,02 x max. hl. 0,52 m). Půdorys nepravidelný oválný, horní hrana ostrá, dolní hrana ostrá, stěny nepravidelně přímé, sklon střední, dno nepravidelně zvlňené.

Uloženina č. 0119/objekt č. 18 – neolit, eneolit, výplň jámy, max. síla 0,52 m, hutnost středně ulehlá, barva středně šedá hněď, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice ostrá, mírně zastoupeny keramické fragmenty.

Uloženina č. 0120/objekt č. 18 – neolit, eneolit, výplň jámy, max. síla 0,34 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, mírně zastoupeny střední keramické fragmenty.

7. 6 Olomouc – Nemilany, ulice Kožušanská

Objekty a jejich popisy z ulice Kožušanské podle nálezové zprávy M. Kalábka (*Kalábek 2013*, 109–291).

Objekt č. 91/výkop č. 0611 – lengyelská kultura, soujámí (min. d. 4 x min. š. 3 x max. hl. 0,3 m). Půdorys pravidelný oválný, řez mísovitý, horní hrana pozvolná, dolní hrana ostrá, stěny nepravidelné konkávní, dno zvlňené, orientace S – J.

Objekt č. 91/výkop č. 0612 – lengyelská kultura, jáma (max. d. 1,3 x max. š. 1,3 x max. hl. 0,1 m). Půdorys pravidelný kruhový, horní hrana pozvolná, dolní hrana ostrá, řez trapézovitý, stěny pravidelné přímé, sklon převislý, dno konkávní, orientace S – J.

Uloženina č. 0267/objekt č. 91 – lengyelská kultura, čtverec I, výplň, max. síla 0,22 m, hutnost středně ulehlá, barva oranžová hněď, horní hranice ostrá, dolní hranice ostrá, mírně malé keramické fragmenty, mírně malé fragmenty mazanice.

Objekt č. 96/výkop č. 0618 – lengyelská kultura?, výkop jamky (max. d. 1,55 x max. š. 1,4 x max. hl. 0,66 m). Půdorys pravidelný oválný, horní hrana pozvolná, dolní hrana ostrá, řez mísovitý, stěny nepravidelné konkávní, sklon výrazný, dno konkávní, orientace S – J.

Uloženina č. 0274/objekt č. 96 - lengyelská kultura?, čtverec I, výplň, max. síla 0,66 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice ostrá.

Objekt č. 97/výkop č. 0619 – lengyelská kultura, jáma (min. d. 0,65 x min. š. 0,65 x max. hl. 0,64 m). Půdorys pravidelný kruhový, řez hruškovitý, horní hrana neznatelná, dolní hrana neznatelná, stěny pravidelné konkávní, sklon převislý, dno konkávní, orientace S – J.

Uloženina č. 0275/objekt č. 97 - lengyelská kultura, čtverec IV, výplň, max. síla 0,64 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hranice rozplízlá, dolní hranice rozplízlá, mírně zastoupeny keramické fragmenty.

Objekt č. 100/výkop č. 0624 – lengyelská kultura, jáma (min. d. 0,9 x min. š. 0,9 x max. hl. 0,96 m). Půdorys kruhový?, řez hruškovitý, horní hrana pozvolná, dolní hrana ostrá, stěny nepravidelné konvexní, sklon převislý, dno konkávní, orientace S – J.

Uloženina č. 0280/objekt č. 100 - lengyelská kultura, čtverec VI, výplň, max. síla 0,96 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavá hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice ostrá, mírně zastoupeny malé keramické fragmenty, nahodile malé kameny.

Objekt č. 103 – lengyelská kultura, výkop jámy.

Uloženina č. 0283/objekt č. 103 - lengyelská kultura, čtverec IV, výplň, max. síla 0,3 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hrana ostrá, dolní hrana ostrá, mírně zastoupeny keramické fragmenty.

Objekt č. 112/výkop č. 0636 – lengyelská kultura, jáma (min. d. 2,7 x min. š. 1,05 x max. hl. 0,6 m). Půdorys oválný, řez vakovitý, horní hrana pozvolná, dolní hrana ostrá, stěny pravidelné konkávní, sklon převislý, dno konkávní, orientace S – J.

Uloženina č. 0296/objekt č. 112 - lengyelská kultura, čtverec V, výplň, max. síla 0,60 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavá hnědá žlutě, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice ostrá, mírně malé keramické fragmenty, nahodile malé kameny.

Objekt č. 118/výkop č. 0641 – lengyelská kultura, jamka ve vrstvě (max. d. 0,1 x max. š. 0,72 x max. hl. 0,15 m). Půdorys pravidelně oválný, řez mísovitý, horní hrana pozvolná, dolní hrana neznatelná, stěny nepravidelné přímé, sklon výrazný, dno rovné.

Uloženina č. 0302/objekt č. 118 - lengyelská kultura, čtverec XVI, výplň, max. síla 0,15 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hrana dosti ostrá, dolní hrana rozplizlá, mírně malé keramické fragmenty.

Objekt č. 135/výkop č. 0658 – lengyelská kultura, jáma pod pecí (max. d. 1,4 m x min. š. 0,85 x max. hl. 0,43 m). Půdorys pravidelný kruhový, řez mísovitý, horní hrana ostrá, dolní hrana ostrá, stěny pravidelné konkávní, sklon strmý, dno rovné, orientace S – J.

Uloženina č. 0320/objekt č. 135 - lengyelská kultura, čtverec XIV, výplň, max. síla 0,43 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hrana dosti ostrá, dolní hrana rozplizlá.

Objekt č. 142 – lengyelská kultura?, výkop v hlínku (max. d. 1,4 x min. š. 0,6 x max. hl. 0,6 m). Sklon strmý, dno pravidelně konkávní, sklon dna mírný.

Uloženina č. 0347/objekt č. 142 - lengyelská kultura?, čtverec IX, výplň, max. síla 0,35 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice ostrá, nahodile malé keramické fragmenty.

Objekt č. 205/výkop č. 1535 – lengyelská kultura, pec (max. d. 0,90 x max. š. 0,85 x max. hl. 0,05 m). Půdorys nepravidelný obdélný, řez mísovitý, horní hrana pozvolná, dolní hrana pozvolná, stěny pravidelné přímé, sklon mírný, dno nepravidelné zvlněné, sklon dna mírný, orientace V – Z.

Uloženina č. 0413/objekt č. 205 - lengyelská kultura, čtverec XXVII, výplň, max. síla 0,05 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá oranž, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, nahodile keramické fragmenty.

Objekt č. 216/výkop č. 1546 – lengyelská kultura, jáma (max. d. 1,8 x min. š. 0,8 x max. hl. 0,6 m). Půdorys kruhový?, řez mísovitý, horní hrana pozvolná, dolní hrana ostrá, stěny pravidelné přímé, sklon výrazný, dno rovné, orientace S – J.

Uloženina č. 0425/objekt č. 216 - lengyelská kultura, čtverec XXVIII/XXIX, výplň, max. síla 0,6 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavá hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, mírně malé keramické fragmenty, nahodile malé kameny, mírně malé fragmenty mazanice.

Objekt č. 217/výkop č. 1547 – lengyelská kultura, jáma (min. d. 2,15 x min. š. 1,9 x max. hl. 0,5 m). Půdorys oválný?, horní hrana pozvolná, dolní hrana ostrá, stěny pravidelné přímé, sklon převislý, dno pravidelné rovné, orientace S – J.

Uloženina č. 0426/objekt č. 217 - lengyelská kultura, čtverec XXVIII, výplň, max. síla 0,5 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavá hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, nahodile malé keramické fragmenty.

Objekt č. 224/výkop č. 1554 – lengyelská kultura, jáma (min. d. 1,2 x min. š. 1,15 x max. hl. 0,75 m). Půdorys kruhový?, horní hrana ostrá, dolní hrana ostrá, stěny pravidelné přímé, sklon převislý, dno pravidelné konkávní, sklon dna mírný, orientace S – J.

Uloženina č. 0434/objekt č. 224 - lengyelská kultura, čtverec XXIX, výplň, max. síla 0,75 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavá hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice ostrá, mírně malé keramické fragmenty, nahodile malé fragmenty mazanice.

Objekt č. 273 – lengyelská kultura, jáma v soujámí.

Objekt č. 273/výkop č. 1603 – lengyelská kultura, výkop vrstvy (max. d. 8,7 x min. š. 1,2 x max. hl. 0,5 m). Půdorys nepravidelný oválný, řez vanovitý, horní hrana pozvolná, dolní hrana pozvolná, stěny nepravidelné konvexní, sklon výrazný, dno nepravidelné zvlněné, sklon dna mírný, orientace S – J.

Objekt č. 273/výkop č. 1604 – lengyelská kultura, jáma v soujámí (min. d. 0,75 x min. š. 1,0 x max. hl. 0,4 m). Půdorys oválný, řez mísovitý, horní hrana neznatelná, dolní hrana pozvolná, stěny nepravidelné konkávní, sklon výrazný, dno nepravidelné konkávní, sklon dna mírný, orientace S – J.

Objekt č. 273/výkop č. 1635 – lengyelská kultura, jáma (min. d. 2,0 x max. š. 1,0 x max. hl. 0,5 m). Půdorys oválný, řez mísovitý, horní hrana neznatelná, dolní hrana ostrá, stěny pravidelné konkávní, sklon střední, dno konkávní, sklon dna mírný, orientace S – J.

Objekt č. 273/výkop č. 1627 – lengyelská kultura, jáma v soujámí (min. d. 1,2 x min. š. 0,75 x max. hl. 0,6 m). Půdorys kruhový?, řez mísovitý, horní hrana pozvolná, dolní hrana ostrá, stěny pravidelné konkávní, sklon výrazný, dno pravidelné konkávní, sklon dna mírný, orientace SZ – JV.

Objekt č. 273/výkop č. 1674 – lengyelská kultura, jáma v soujámí (min. d. 0,76 x min. š. 0,59 x max. hl. 0,47 m). Půdorys pravidelný kruhový, řez mísovitý, horní hrana ostrá, dolní hrana ostrá, stěny pravidelné konvexní, sklon střední, dno pravidelné rovné, sklon dna mírný, orientace S – J.

Uloženina č. 1103/objekt č. 273 - lengyelská kultura, čtverec XLIII-XLIV, výplň jámy, max. síla 0,6 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavá hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice ostrá, četně střední keramické fragmenty, nahodile malé kameny, četně malé fragmenty mazanice, nahodile drobký uhlíků.

Uloženina č. 1104/objekt č. 273 - lengyelská kultura, čtverec XLIV, výplň jámy, max. síla 0,4 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice ostrá, mírně malé keramické fragmenty, mírně malé fragmenty mazanice.

Uloženina č. 1105/objekt č. 273 - lengyelská kultura, čtverec XLIV, výplň jámy, max. síla 0,7 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavá hnědá, horní hranice rozplizlá, dolní hranice ostrá, mírně malé fragmenty keramiky, nahodile malé kameny, nahodile malé fragmenty mazanice, nahodile drobký uhlíků.

Uloženina č. 1133/objekt č. 273 - lengyelská kultura, čtverec XLIV, výplň jamky, max. síla 0,6 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, mírně malé keramické fragmenty, nahodile drobký mazanice.

Uloženina č. 1142/objekt č. 273 - lengyelská kultura, vrstva, max. síla 0,5 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavá hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, mírně malé keramické fragmenty, mírně malé fragmenty mazanice, nahodile malé kameny,

Uloženina č. 1143/objekt č. 273 - lengyelská kultura, čtverec XLV, výplň jámy, max. síla 0,5 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavá hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice ostrá, mírně malé keramické fragmenty, nahodile malé kameny, mírně drobký mazanice.

Uloženina č. 1196/objekt č. 273 - lengyelská kultura, čtverec LV, výplň jámy, max. síla 0,6 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavá hnědá, horní hranice rozplizlá, dolní hranice ostrá, nahodile malé keramické fragmenty, nahodile drobký mazanice.

Uloženina č. 1197/objekt č. 273 - lengyelská kultura, čtverec LIII, výplň jámy, max. síla 0,25, hutnost středně ulehlá, barva tmavá hnědá, horní hranice rozplizlá, dolní hranice ostrá, mírně malé keramické fragmenty, nahodile malé kameny, nahodile malé fragmenty mazanice, nahodile drobký uhlíků.

Uloženina č. 1198/objekt č. 273 - lengyelská kultura, čtverec LIII, výplň jámy, max. síla 0,45 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hranice rozplizlá, dolní hranice ostrá, mírně malé keramické fragmenty, nahodile malé kameny, nahodile malé fragmenty mazanice.

Uloženina č. 1199/objekt č. 273 - lengyelská kultura, čtverec LIII, vrstva, max. síla 0,06 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavá černá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá.

Objekt č. 274/výkop č. 1606 – lengyelská kultura, jáma ve vrstvě (max. d. 0,6 x min. š. 0,4 x max. hl. 0,35 m). Půdorys nepravidelný obdélný, řez tvaru písmene U, horní hrana pozvolná, dolní hrana ostrá, stěny pravidelné konkávní, sklon výrazný, dno pravidelné rovné, sklon dna mírný, orientace S – J.

Uloženina č. 1106/objekt č. 274 - lengyelská kultura, čtverec XLVI, výplň jámy, max. síla 0,36 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavá hnědá, horní hranice ostrá, dolní hranice ostrá, nahodile malé keramické fragmenty.

Objekt č. 275/výkop č. 1607 – lengyelská kultura?, jamka v objektu č. 273 (max. d. 0,26 x max. hl. 0,19 m). Půdorys pravidelný kruhový, řez tvaru písmene U, horní hrana ostrá, dolní hrana pozvolná, stěny pravidelné přímé, sklon strmý, dno pravidelné rovné, sklon dna mírný.

Uloženina č. 1107/objekt č. 275 - lengyelská kultura?, čtverec XLIII, výplň jamky, max. síla 0,2 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavá hnědá šed', horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá.

Objekt č. 287 – lengyelská kultura?, jamka (max. d. 1,2 x max. š. 0,7 x max. hl. 0,15 m). Horní hrana pozvolná, dolní hrana ostrá, stěny pravidelné konkávní, sklon výrazný, dno pravidelné konkávní, sklon dna mírný.

Objekt č. 289/výkop č. 1620 – lengyelská kultura, jamka (min. d. 1 x max. š. 0,3 x max. hl. 0,15 m). Půdorys nepravidelný oválný, řez tvaru písmene U, horní hrana pozvolná, dolní hrana pozvolná, stěny nepravidelné přímé, sklon výrazný, dno pravidelné šikmé, sklon dna mírný, orientace S – J.

Uloženina č. 1121/objekt č. 289 - lengyelská kultura, čtverec XLVII, výplň jamky, max. síla 0,15 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, mírně malé keramické fragmenty, nahodile malé fragmenty mazanice.

Objekt š. 290/výkop č. 1622 – lengyelská kultura, jamka (min. d. 1,15 x min. š. 0,6 x max. hl. 0,55 m). Půdorys oválný, řez mísovitý, horní hrana pozvolná, dolní hrana ostrá, stěny nepravidelné konkávní, sklon výrazný, dno nepravidelné zvlněné, sklon dna mírný, orientace S – J.

Uloženina č. 1125/objekt č. 290 - lengyelská kultura, výplň jamky, max. síla 0,22 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, nahodile malé keramické fragmenty, nahodile malé kameny, mírně malé fragmenty mazanice.

Objekt č. 293/výkop č. 1625 – lengyelská kultura, jamka pod objektem č. 273 (max. hl. 0,24 m). Půdorys oválný, řez mísovitý, horní hrana pozvolná, dolní hrana ostrá, stěny pravidelné konkávní, sklon výrazný, dno pravidelné konkávní, sklon dna mírný, orientace S – J.

Uloženina č. 1128/objekt č. 293 - lengyelská kultura, čtverec XLV, výplň jámy, max. síla 0,25 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hranice rozplizlá, dolní hranice rozplizlá, nahodile malé kameny, mírně malé fragmenty mazanice.

Objekt č. 295/výkop č. 1629 – lengyelská kultura, jáma (min. d. 0,9 x min. š. 0,55 x max. hl. 0,3 m). Půdorys oválný, řez mísovitý, horní hrana neznatelná, dolní hrana pozvolná, stěny nepravidelné konkávní, sklon výrazný, dno pravidelné konkávní, sklon dna mírný, orientace S – J.

Objekt č. 296/výkop č. 1629 – lengyelská kultura, jamka (max. d. 1,15 x min. š. 0,34 x max. hl. 0,38 m). Půdorys oválný, řez vanovitý, horní hrana pozvolná, dolní hrana ostrá, stěny pravidelné přímé, sklon výrazný, dno pravidelné konkávní, sklon dna mírný, orientace S – J.

Uloženina č. 1135/objekt č. 296 - lengyelská kultura, max. síla 0,38 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hranice rozplizlá, dolní hranice rozplizlá, nahodile malé keramické fragmenty.

Objekt č. 298/výkop č. 1631 – lengyelská kultura, jáma (max. d. 2,15 x min. š. 0,9 x max. hl. 0,25 m). Půdorys nepravidelný oválný, řez mísovitý, horní hrana ostrá, dolní hrana ostrá, stěny nepravidelné konkávní, sklon výrazný, dno nepravidelné zvlněné, sklon dna mírný, orientace S – J.

Uloženina č. 1137/objekt č. 298 - lengyelská kultura, výplň jámy, max. síla 0,25 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavá hnědá, horní hranice ostrá, dolní hranice ostrá, mírně malé keramické fragmenty, nahodile drobký mazanice.

Objekt č. 299/výkop č. 1632 – lengyelská kultura, jáma pod objektem č. 291 (max. d. 0,8 x max. š. 0,65 x max. hl. 0,18 m). Půdorys pravidelný oválný, řez mísovitý, horní hrana pozvolná, dolní hrana neznatelná, stěny pravidelné konkávní, sklon mírný, dno pravidelné konkávní, sklon dna mírný, orientace S – J.

Uloženina č. 1138/objekt č. 299 - lengyelská kultura, výplň jámy, max. síla 0,18 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hranice ostrá, dolní hranice ostrá, mírně malé fragmenty keramiky, mírně drobký mazanice.

Uloženiny bez příslušných objektů:

Uloženina č. 0395/objekt č. 164 - lengyelská kultura, vrstva, max. síla 0,1 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavá oranžová hněd, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, nahodile malé fragmenty mazanice.

Uloženina č. 0396/objekt č. 164 - lengyelská kultura, vrstva, max. síla 0,1 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavá hnědá, horní hrana dosti ostrá, dolní hrana ostrá.

Uloženina č. 0398/objekt č. 164 - lengyelská kultura, vrstva, max. síla 0,24 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá oranž, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, nahodile malé keramické fragmenty.

Uloženina č. 0455/objekt č. 240 - lengyelská kultura, čtverec XXXVI, XXXIX, výplň, max. síla 0,7 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavá černá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice dosti ostrá, četně malé keramické fragmenty, nahodile malé fragmenty mazanice, nahodile malé kameny.

Uloženina č. 1147/objekt č. 302 - lengyelská kultura, výplň jámy, max. síla 0,4 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice ostrá, mírně malé keramické fragmenty, nahodile malé fragmenty mazanice, nahodile malé kameny.

Uloženina č. 1147/objekt č. 302 - lengyelská kultura, výplň jámy, max. síla 0,4 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice ostrá, mírně malé keramické fragmenty, nahodile malé fragmenty mazanice, nahodile malé kameny.

Uloženina č. 1148/objekt č. 303 - lengyelská kultura, výplň jámy, max. síla 0,6 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice ostrá, mírně malé keramické fragmenty, nahodile malé fragmenty mazanice.

Uloženina č. 1187/objekt č. 327 - lengyelská kultura, výplň jámy, max. síla 0,22 m, hutnost středně ulehlá, barva střední hnědá, horní hranice dosti ostrá dolní hranice ostrá, nahodile malé keramické fragmenty, nahodile malé kameny, nahodile drobký mazanice.

Uloženina č. 1191/objekt č. 330 - lengyelská kultura, čtverec LV, výplň jámy, max. síla 0,38 m, hutnost středně ulehlá, barva tmavá hnědá, horní hranice dosti ostrá, dolní hranice ostrá, mírně malé keramické fragmenty, nahodile malé kameny, nahodile drobký mazanice.

7.7 Olomouc – Nemilany, ulice Kožušanská a Lidická

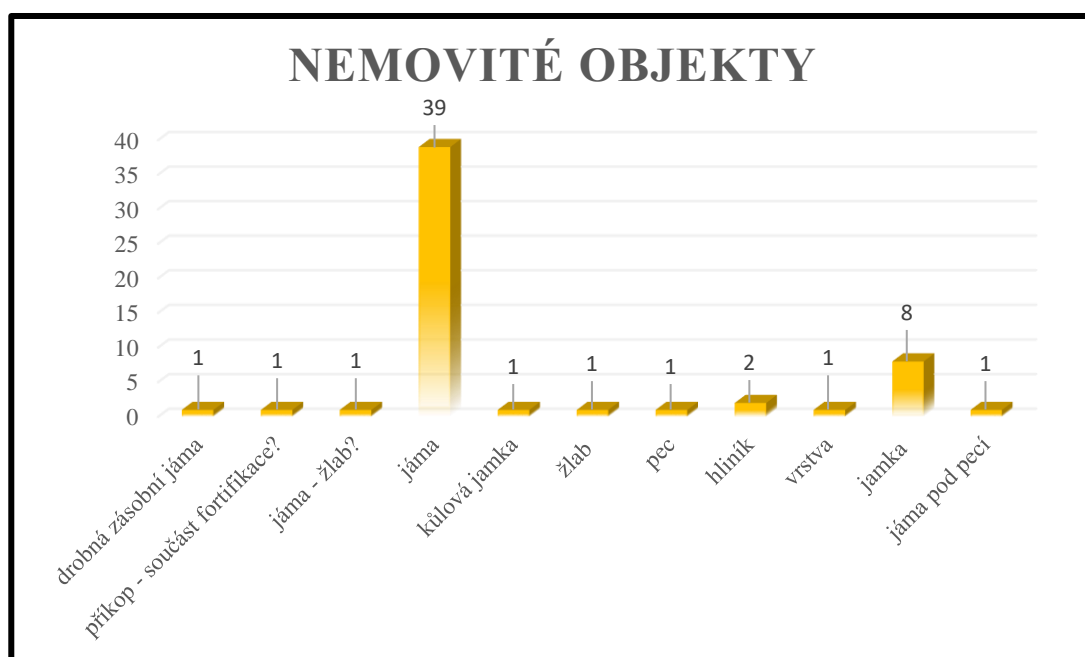
Další objekty z ulic Kožušanská a Lidická a jejich popis podle nálezkové zprávy F. Šrámka (*Šrámek 2003*, 24–30).

Objekt č. 21/výkop č. 520 – lengyelská kultura, výkop sídlištního objektu (max. d. 6,4 m). Řez vanovitý, horní hrana pozvolná, stěny pravidelné konkávní, sklon výrazný, dno se nepodařilo zachytit.

Uloženina č. 134/objekt č. 21 - lengyelská kultura, výplň sídlištního objektu, max. síla 0,64 m, hutnost středně ulehlá, barva hnědá černá, horní hranice ostrá, dolní hranice ostrá, četně střední keramické fragmenty, nahodile malé fragmenty mazanice.

8 Analýza nemovitých objektů ze sídliště v Olomouci-Nemilanech.

V nadcházející kapitole se budu zabývat nemovitými objekty z lokality Olomouc – Nemilany. V následujícím grafu jsou zachyceny jejich jednotlivé typy a taktéž kvantita, ve které byly na několika nemilanských polohách zachyceny (graf č. 1). Jedná se o polohu Kapitulní, Na Kopci a ulici Rudolfa Chorého, Lidickou, Bylinkovou, Kožušanskou či polní trať Pravá k Nedvězí.

Graf č. 1: Kvantita jednotlivých nemovitých objektů.

Jak lze z grafu vyčíst, v největší míře se na lokalitě vyskytují jámy neidentifikovatelných funkcí. Celkem jich zde bylo do období lengyelské kultury zařazeno 38. U žádné z nich to nelze tvrdit s jistotou, nicméně několik z těchto jam vykazuje rysy zásobnice. Jedná se například o objekt č. 79 z polohy Kapitulní či objekty č. 97, 100 a 112 z Kožušanské ulice a drobný objekt č. 14 z polohy Kapitulní. Všechny jámy mohly mít samozřejmě i jiný význam, mohlo se jednat o záměrně vyhloubené hliníky, které po čase mohly sloužit jako odpadní jímky a podobně. Kromě hojného výskytu jam rozmanitého tvaru i charakteru byla na lokalitě v Nemilanech nalezena i sloupová jamka, její zařazení do období lengyelské kultury však není jednoznačné. Podobně jako u dalších analogií tohoto typu.

Bezesporu jedním z nejzajímavějších objektů, které byly v těchto lokalitách nalezeny, je hrotitý příkop. Přesně byl identifikován na poloze Na Kopci. Jeho rozměry jsou: 3,2 m

maximální šířka, 38 m maximální délka, 1,18 m maximální hloubka. Mohlo se jednat například o součást fortifikace, která bránila přilehlé stavby na sídlišti (*Kalábek 2001a*, 55). Je však také možné, že se jedná o pozůstatky opevnění rondelu, tedy sociokultovního areálu. Poslední, co stojí za zmínku je zajisté pec, která byla odkryta na ulici Kožušanská (objekt č. 205). Mezi dalšími objekty, které jsou v nálezových zprávách popisovány jsou jen další jámy, eventuálně hliník a v neposlední řadě se objevuje i žlab.

9 Movitý materiál ze sídliště v Olomouci – Nemilanech

Z lokality Olomouc – Nemilany byl prozatím získán nemalý soubor movitých artefaktů. Jedná se o fragmenty keramiky různých tvarů a s rozmanitou výzdobou, kamenné artefakty, mezi kterou spadá jak broušená a štípaná industrie, ale také zlomek pravděpodobné plastiky. Dále se jedná o mazanici a zvířecí osteologický materiál. V následujících podkapitolách je popíši podrobněji.

9.1 Plastiky

V souboru nálezů, který jsem měla k dispozici se plastiky nevyskytovaly ve velkém počtu. Jednalo se pouze o zlomky jednotlivých antropomorfních figurek (tab. č. 26, č. 27). U jedné z nich nelze ani spolehlivě určit, zda se opravdu jednalo o výtvar človeka či o dílo přírody. Jde totiž o „plastiku“ z kamene, který nebyl lengyelskou kulturou tak často k uměleckému ztvárňování využíván. Byla nalezena v objektu č. 12 v ulici Kožušanské a její inventární číslo je 03/2010–113–54. Na fragmentu lze jasně rozpoznat tvar ženského klína a dvě nohy, které však nejsou kompletní a nelze určit jejich původní délku (obr. č. 9). Celý zlomek je 2,5 cm široký a 3,4 cm dlouhý. Klín je tvořen dvěma vhloubenými rýhami, které se dále spájí v jednu a tvoří tak hranici mezi nohami, jejíž délka je 1,7 cm. Rýžky, které utvářející klín jsou pak 0,8 cm dlouhé. Opakuji, že nelze s jistotou říci, zda se opravdu jedná o uměle vyhloubené rýhy. Rozměry levé nohy jsou pak 2,7 cm (max. d.) x 1,2 cm (max. š.), pravé 2,5 cm (max. d.) x 1,5 cm (max. š.). Klín je na horní straně oddělen rovným lomem o délce 1,2 cm a nad ním lze identifikovat začátek trupu plastiky. Zadní stranu fragmentu pak tvoří jen hladký kámen, pravděpodobně vyhlazený proudem vodního toku. Jeho barva je

velmi variabilní, od světle béžové, přes modrošedou až po tmavě hnědou. Pokud se tedy jedná o záměrně vyrobený artefakt, surovinou použitou k jejímu vytvoření byl pískovec.

Další plastikou, která byla nalezena na ulici Kožušanské je taktéž antropomorfní kus, s inventárním číslem 05/2010–1103–150. Nalezen v objektu č. 273. Jedná se o spodní část trupu, hýždě a začátek nohou. Soška je vypálena z jemnozrnné keramické hmoty různých barev. Od cihlově červené, přes béžovou až po velmi tmavě hnědou. Povrch je pečlivě hlazený, nicméně nebylo dosaženo úplně jemnosti. Ačkoliv se jedná o fragment, který obsahuje klín postavy, ten není nijak znázorněn. Stejně tak je tomu i u spodních končetin, které „srůstají“ v jednu. Silně modifikované jsou ale hýždě, které lze snadno rozpoznat při pohledu z profilu. Šířka sošky při pohledu zepředu je v podstatě jednotná. Pohybuje se od 2,4 cm do 2,1 cm. Je třeba podotknout, že větší je soška na spodní části a postupně se zužuje směrem vzhůru. Hýždě při pohledu z profilu jsou 3,8 cm široké a poněkud nápadněji odděleny od spodních končetin, než je tomu u trupu sošky, jehož pravděpodobná šířka je asi 2,4 cm. Lze tak změřit, že šířka stehen z profilu je 1,9 cm (obr. č. 5).

Další nález z ulice Kožušanské z objektu č. 273 je nožka antropomorfní plastiky. Její inventární číslo je 05/2010–1103–947. Její celková délka je 5,6 cm a maximální šířka 1,9 cm. Nutno však podotknout, že nožka se směrem dolů, tedy ke konci plastiky, zužuje asi na 1,4 cm. Soška byla vyrobena z jemné, plavené keramické hmoty. Neobsahuje tudíž žádné ostřívo. Povrch je jemný. Barva je hnědá, nicméně na povrchu lze zaznamenat dnes už neidentifikovatelný zbytek malby, která mohla pokrývat i celé tělo plastiky. Lze rozeznat červená a bílá barva (obr. č. 6). Zakončení celé nožky je dobře patrné, díky seříznuté patě. Lze pozorovat téměř ostrou hranu. Bohužel, prsty či jiné zakončení na spodní končetině plastice chybí.

Další antropomorfní plastikou z ulice Kožušanské či jejím fragmentem je opět noha s inventárním číslem 05/2010–1103–946. Nalezena v objektu č. 273. Velmi podobná předchozímu případu (obr. č. 7). Nicméně ne totožná. Keramická hmota, ze které je soška vyrobena je tentokrát velmi jemnozrnná. Jsou patrné stopy po nějaké příměsi. Nožka je na zadní i na přední straně po celé své délce, která 5,5 cm, naprasklá. Povrch je hlazený, velmi jemný a má červenohnědou barvu. Jsou zde také patrné stopy po malbě, která sošku pokrývala. Jedná se červenou a bílou barvu, ovšem jde už o jen těžko identifikovatelné zbytky. Maximální šířka nožky je 1,9 cm. Postupně, směrem dolů však na mocnosti ubývá. Pata zde není tak silně vyznačena jako na předchozím fragmentu. Nyní se jedná pouze o

zaoblení. Prsty na nohách, či jiné zakončení nožky zde opět chybí. Na povrchu lze také pozorovat výskyt jakýchsi tenkých rýžek, které mohly vzniknout jako důsledek formování plastiky.

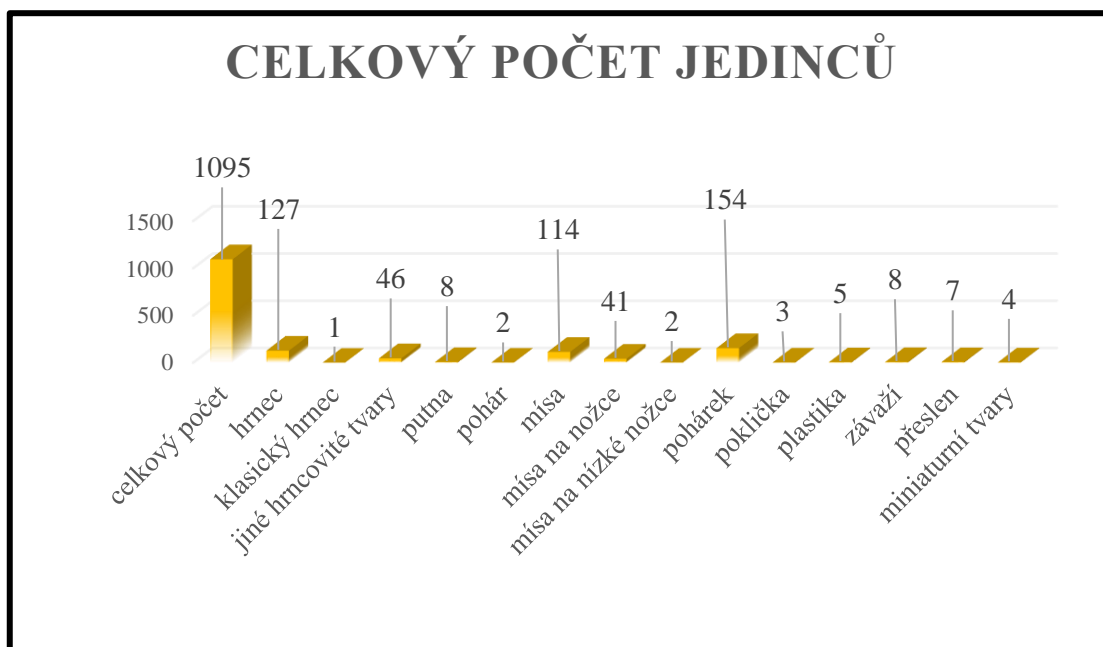
Na ulici Kožušanská byl objeven i další zlomek lidské plastiky, přesněji v objektu č. 240. Jedná se opět o hýždě a začátek stehen. Inventární číslo tohoto fragmentu je 05/2010–455–56. Soška byla vyrobena z jemnozrnné keramické hmoty a její povrch byl vyhlazen (obr. č. 4). Barva tohoto zlomku je cihlově červená, v nejrůznějších odstínech, ale vyskytne se i tmavě šedá a béžová. Při pohledu zepředu se jedná v podstatě pouze o keramický lichoběžník, který plastiku takřka vůbec nepřipomíná, s výškou 4,1 cm a maximální šířkou 1,7 cm. Pohled z profilu ale ukáže silně stylizované hýždě, které mají až lehce špičatý tvar. V nejširším místě mají až 3,1 cm. Od tohoto bodu pak poněkud strmě přechází v dolní končetiny, jejichž šířka těsně pod hýžděmi je 1,8 cm. Postupně se dostávají až na 1,3 cm, kde poté fragment končí. Dolní končetiny jsou pravděpodobně ulomeny v kolenou. Směrem od pozadí nahoru je pak proveden lom v necelých 2 cm šířky. Nelze pozorovat žádné stopy malby či jiné výzdoby.

Posledním fragmentem antropomorfní plastiky, který byl na ulici Kožušanské nalezen je kus nohy. Byl objeven v objektu č. 273. Jedná se o nejmenší zlomek ze všech zde zmíněných (obr. č. 8). Inventární číslo je 05/2010–1103–27. Vytvořen byl z jemné, plavené hlíny. Povrch byl pečlivě vyhlazen. Má načervenalou hnědou barvu. Bohužel zde nebylo možné identifikovat žádné stopy po malbě. Nožka je na obou koncích ulomena, tudíž nelze ani odhadnout či se jedná o její spodní či horní část. Rozměry tohoto fragmentu jsou: 3,2 cm (max. d.) x 1,7 cm (max. š.).

Z tohoto souboru tedy vzešlo dohromady šest antropomorfních plastik, které byly přiřazeny k lengyelské kultuře. I přes skutečnost, že v Olomouci – Nemilanech neprobíhal výzkum pouze na ulici Kožušanské, byly všechny sošky nalezeny právě tam. Každá z plastik se vyskytla pouze jako fragment, což je klasický projev sídliště lengyelské kultury. I to je však důvodem proč nelze určit jejich typ. Málokdy jsou nacházeny celé plastiky. Tato fragmentarizace ale proběhla pravděpodobně záměrně. Lid lengyelské kultury je tímto fenoménem znám (*Kazdová – Šabatová 2007, 37*). Dnes nemůžeme zcela jistě určit, za jakým účelem to bylo prováděno, nicméně jako nejjasnější scénář se nabízí rituál.

9. 2 Keramický materiál

Soubor keramického materiálu, zařazený k nádobám, které náleží lengyelské kultuře a byly na lokalitě Olomouc – Nemilany dochovány činí celkem 2973 inventárních čísel. Do tohoto počtu je však zahrnuta i keramika atypická, která byla inventarizována pod jedním číslem a po více kusech. Finální počet jednotlivých keramických fragmentů je tedy mnohem vyšší, činí celkem 4591 kusů. Celkový počet zvlášť inventarizovaných jedinců je 1095, z nichž jsem byla schopna typologicky zařadit 523 kusů. Typologické určení jsem provedla podle Numerického kódu moravské malované keramiky od V. Podborského (*Podborský 1977*). Následující graf znázorňuje, o jaké typy nádob či keramických artefaktů se jedná (graf č. 2).

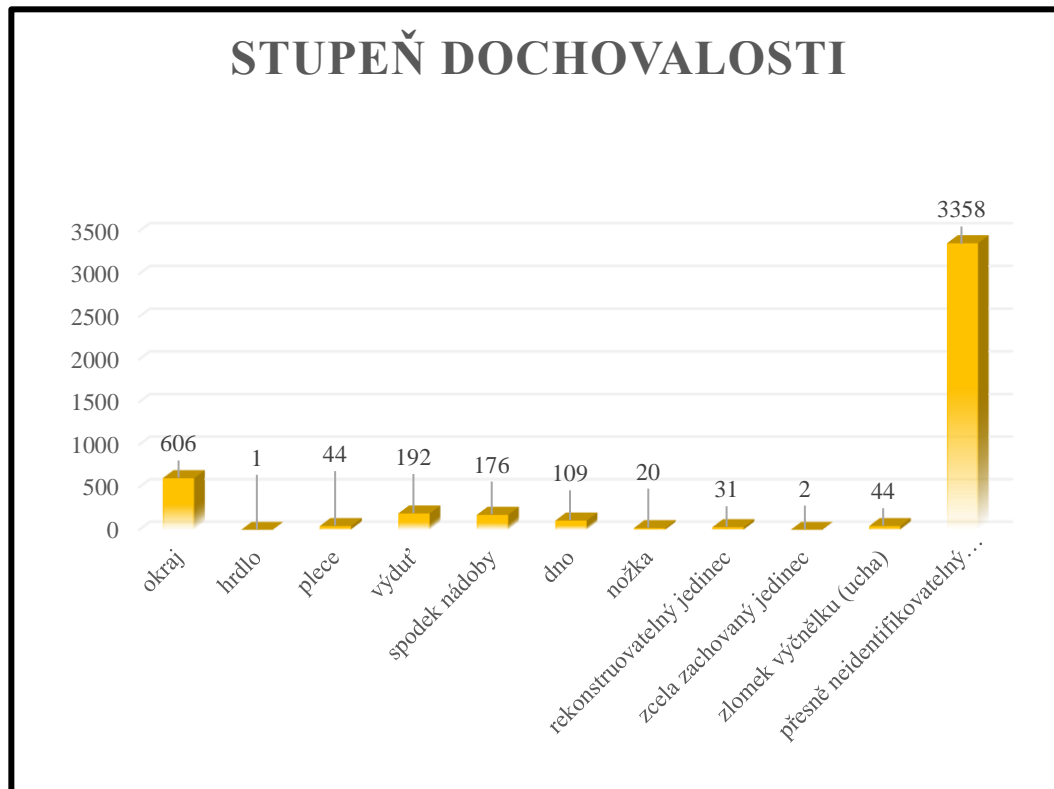
Graf č. 2: Celkový počet jedinců

Přibližně polovinu, tedy 572 kusů, jsem nebyla schopna typologicky zařadit, a to kvůli velké fragmentárnosti keramiky. Mezi inventarizované kusy nicméně byly zařazeny kvůli výzdobě, o které bude pojednávat následující podkapitola. Z určených kusů převládá tenkostěnný pohárek, jehož fragmenty byly dobře rozpoznatelné. Druhým největším počtem jsou zde zastoupeny hrnce a dále mísy (tab. č. 1). Ostatní typy nádob a další keramické artefakty, jako jsou přesleny a závaží, se pak vyskytovaly sporadicky a jejich počty nejsou vyšší než deset kusů.

Keramický materiál budu dále analyzovat prostřednictvím jednotlivých grafů, podle různých kritérií. Jedná se například o výzdobu, tloušťku stěn či barvu povrchu keramiky.

9. 2. 1 Stupeň dochovalosti

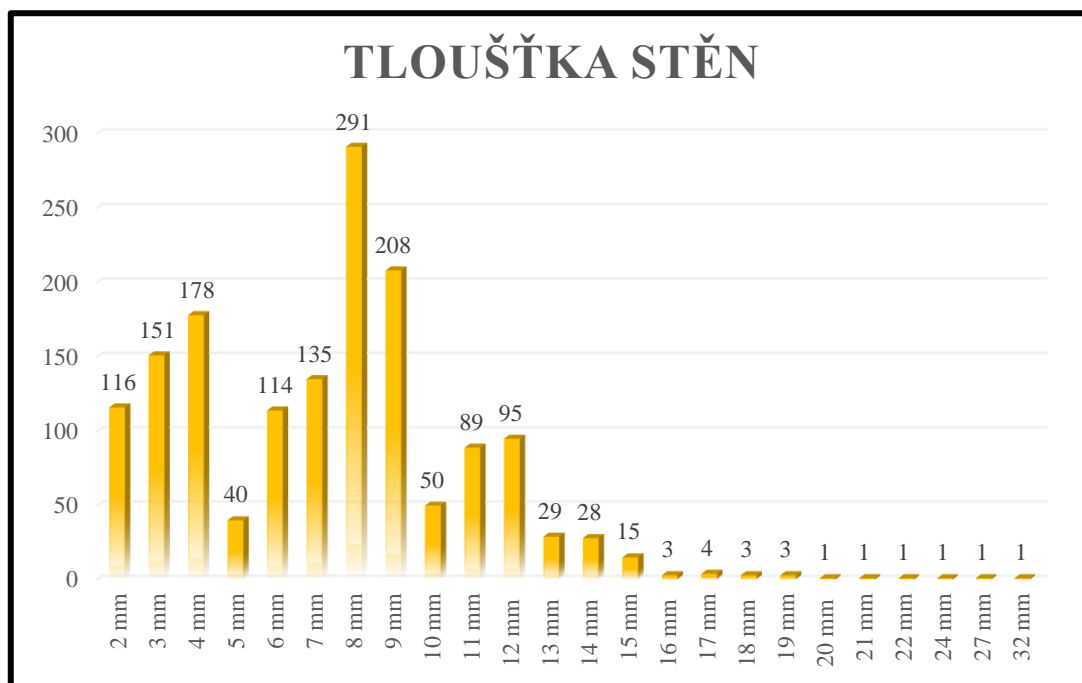
Pro přesnější poznání lokality je důležitá i znalost dochovalosti nádob, tedy přesněji, jaké části z nich zůstaly zachovány (graf č. 3). V tomto keramickém souboru bylo nejvíce fragmentů, které jsem nedokázala přesněji identifikovat. Jejich celkový počet činí 3361 kusů, včetně atypické keramiky, která byla inventarizována pod jedním číslem po mnoha kusech. I v inventarizované keramice se však objevily úlomky, které nešlo přesněji charakterizovat. Nicméně mohly být relevantní například kvůli své výzdobě. Celkem jsem byla schopna rozeznat a zařadit 1231 kusů. V nejhojnějším počtu se objevily zlomky nádob s dochovaným okrajem (okraj), jejichž celkový součet činí 607 kusů (tab. č. 14) . Hrdlo jsem byla s jistotou schopna rozeznat pouze jedno. Druhé největší číslo tvoří výdutě, 192 kusů. Dále spodky nádob (179 kusů), dna (109 kusů), plece (44 kusů), výčnělky či zlomky uch (44 kusů). Vyskytly se i téměř zachované nádoby, které byly vhodné pro celkovou rekonstrukci (31 kusů). V neposlední řadě jsou to i nožky (19 kusů), zcela zachované exempláře (2 kusy)

Graf č. 3: Přehled stupně dochovalosti

9. 2. 2 Tloušťka stěn nádob

Důležitým prvkem poznání keramického materiálu je taktéž tloušťka stěn jednotlivých nádob. Měření jsem provedla celkem na 1558 kusech (graf č. 4).

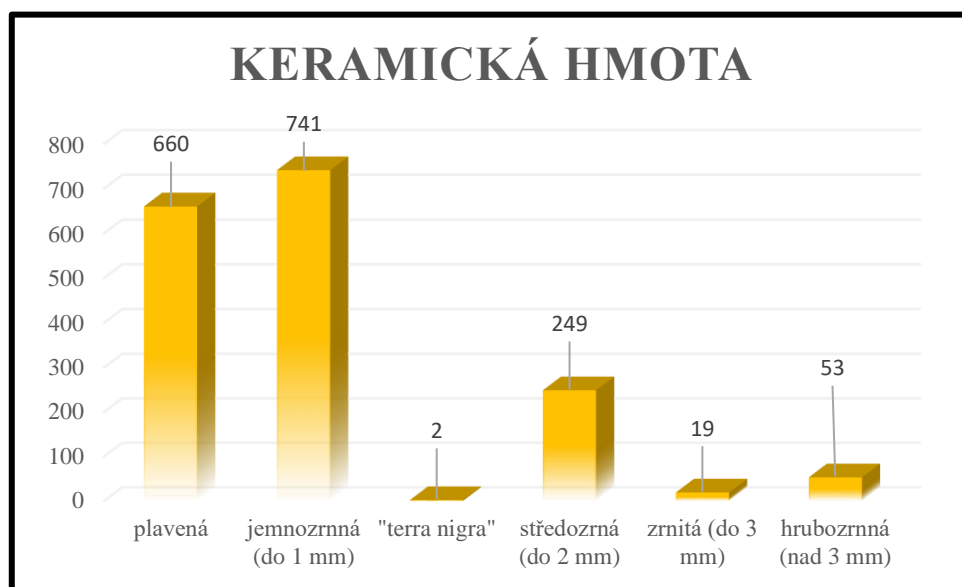

Graf č. 4: Přehled tloušťky stěn nádob

Z celkového množství spadá nejvíce kusů do rozmezí mezi 6 – 10 mm. Konkrétně se jedná o 838 kusů. Tenkostěnná keramika (tedy 2 – 5 mm) zde byla taktéž hojně zastoupena. Celkový součet činí 485 kusů. Třetí nejvyšší počet pak tvoří keramické nádoby či jejich fragmenty s tloušťkou stěn od 11 – 15 mm, celkem 256 kusů. Nejméně početnou skupinou pak je od 16 – 32 mm, celkem 19 kusů, ze kterých však ještě několik fragmentů náleží ke dnům nádob.

9. 2. 3 Keramická hmota

Keramické fragmenty jsem zkoumala i z pohledu keramické hmoty (graf č. 5). V databázi jsem keramiku rozdělovala na plavenou, jemnozrnnou, střeozrnnou, zrnitou, hrubozrnnou a takéž „terra nigru“ a „terra sigillatu“, která se však v mém souboru nevyskytla ani jednou, proto také chybí v následujícím grafu.

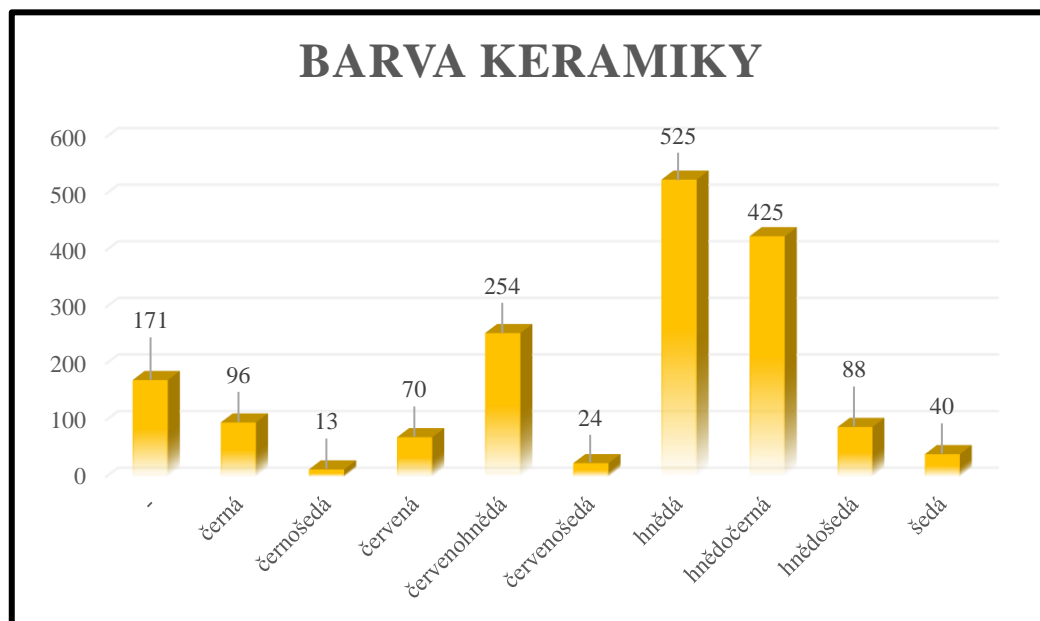
Graf č. 5: Přehled keramické hmoty

V keramickém souboru byla nejvíce zastoupena jemnozrnná keramika. Tedy ta, jejíž ostřívo nebylo větší než 1 mm. Její celkový počet jsem určila na 741 kusů. S 660 kusy pak byla velmi početně zastoupena i plavená keramika, tedy velmi jemná keramická hmota. Z ní byly například vyráběny tenkostěnné pohárky či misky, které jsou v tomto souboru poměrně hojně zastoupeny. Třetí nejvyšší počet, tedy 249 kusů, patří střeozrnné keramice, jejíž ostřívo nesmí přesahovat 2 milimetry. 53 kusů hrubozrnné keramiky, u které její ostřívo přesahuje 3 milimetry a jedná se tak o velmi robustní keramiku. Zrnitá keramika, kdy ostřívo v ní má velikost od dvou do tří milimetrů je zastoupena celkem 19 kusy. Posledním typem je „terra nigra“, která se zde vyskytla pouze ve dvou případech.

9. 2. 4 Barva keramických nádob

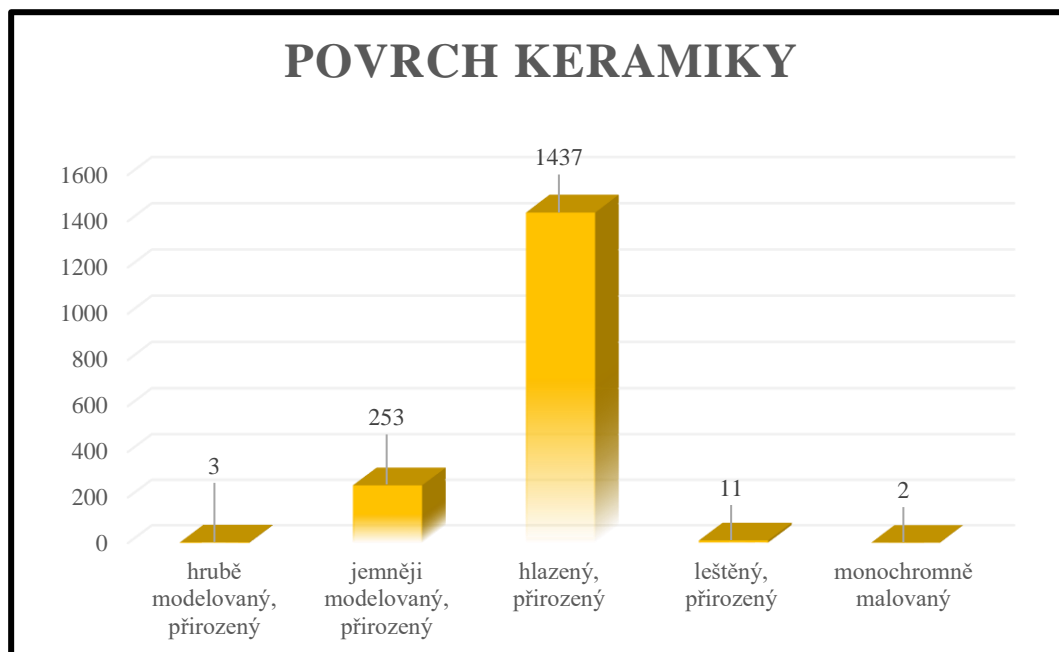
V celém souboru keramiky bylo možné určit hned několik barevných kategorií, které se objevují na povrchu keramických artefaktů (graf č. 6). Patří mezi ně hnědá, která byla zastoupena nejvyšším počtem (525 kusů), dále hnědočerná (425 kusů), červenohnědá (254

kusů), černá (96 kusů), hnědošedá (88 kusů), červená (70 kusů), šedá (40 kusů), červenošedá (24 kusů) a černošedá (13 kusů). Vyskytly se zde i keramické fragmenty, u kterých nebylo možno s přesností barevnost určit (171 kusů). Jedná se například o kusy, kterým chyběl povrch přední stěny.

Graf č. 6: Přehled barevnosti keramiky

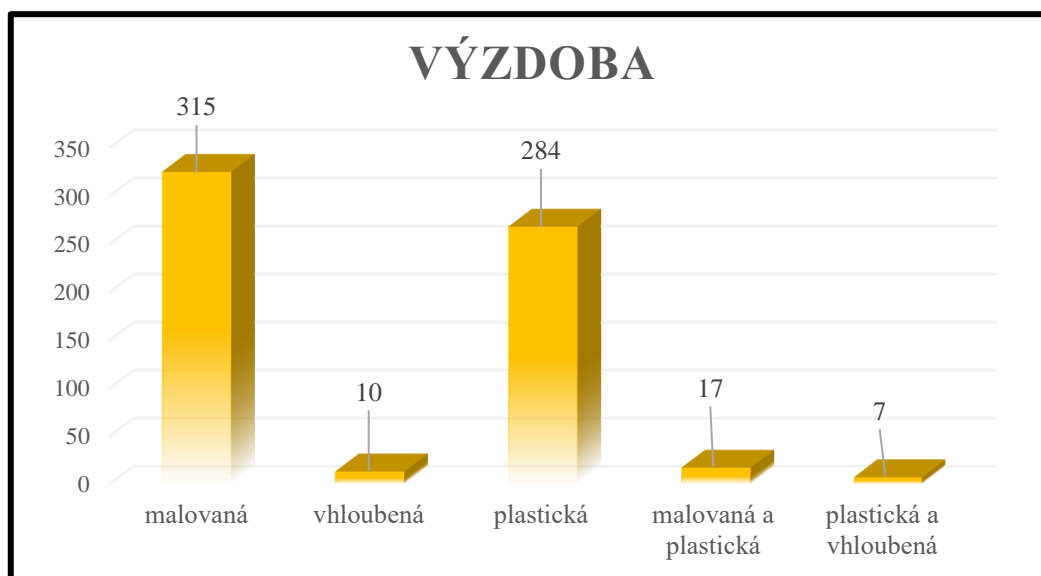
Povrch keramických nádob

Graf č. 7: Přehled povrchů nádob

Povrch keramiky jsem celkově sledovala na 1706 kusech (graf č. 7). Naprostá většina, tedy přesněji 1437 kusů, měla hlazený, přirozený povrch. Na omak je hladký. O něco hrubší, ale stále viditelně hlazený povrch neslo 253 kusů z celkového počtu. Na těchto fragmentech již bylo například patrné ostřívo v keramickém těstě. Pouze tři byly kusy opravdu hrubé keramiky, jejíž povrch byl na dotek velmi drsný. Jedenáct kusů z tohoto souboru mělo povrch leštěný, velmi hladký. V neposlední řadě je také nutno zmínit, že se zde vyskytly dva kusy keramiky, které byly monochromně malované červenou barvou. Povrch byl na dotek hladký.

9. 2. 5 Výzdoba keramických nádob

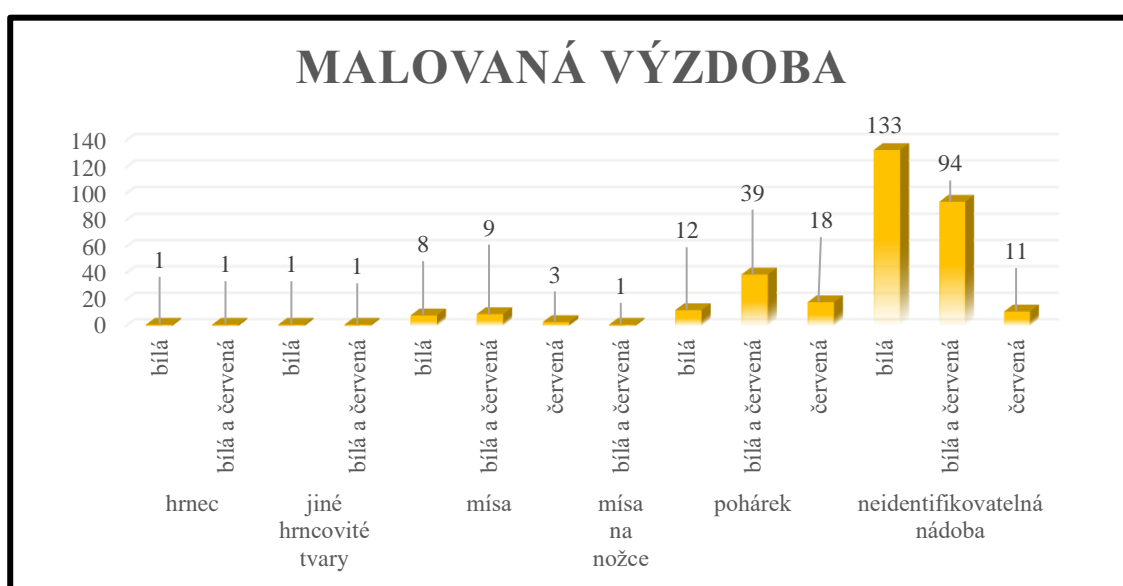
Graf č. 8: Přehled výzdoby keramiky

Celkem 630 keramických nádob z tohoto souboru na sobě neslo nějakou formu výzdoby (graf č. 8). Nejvíce se zde vyskytla malovaná výzdoba, která je taktéž pro lengyelskou kulturu nejpodstatnější. I ona totiž slouží jako důležitý chronologický identifikátor. Z celkového počtu fragmentů jich na sobě nějakou malbu mělo 325. Nutno však zmínit, že v drtivé většině se jednalo pouze o neidentifikovatelné zbytky, ze kterých bylo možné určit pouze jejich barvu. Ve velmi hojném počtu se vyskytovala také plastická výzdoba, přesněji jsem identifikovala 268 kusů. Sporadicky se objevila také vhloubená výzdoba, přesněji šlo o 13 kusů. V neposlední řadě se v malém množství objevovaly i fragmenty, na kterých bylo možno pozorovat kombinaci výzdoby. Šlo o malovanou výzdobu, která byla doplněna o plastické prvky a o kusy s vhloubenou a plastickou výzdobou (tab. č. 12, č. 15). V následujících podkapitolách pak uvedu přesně o jaké formy výzdoby se jednalo.

9. 2. 5. 1 Malovaná výzdoba

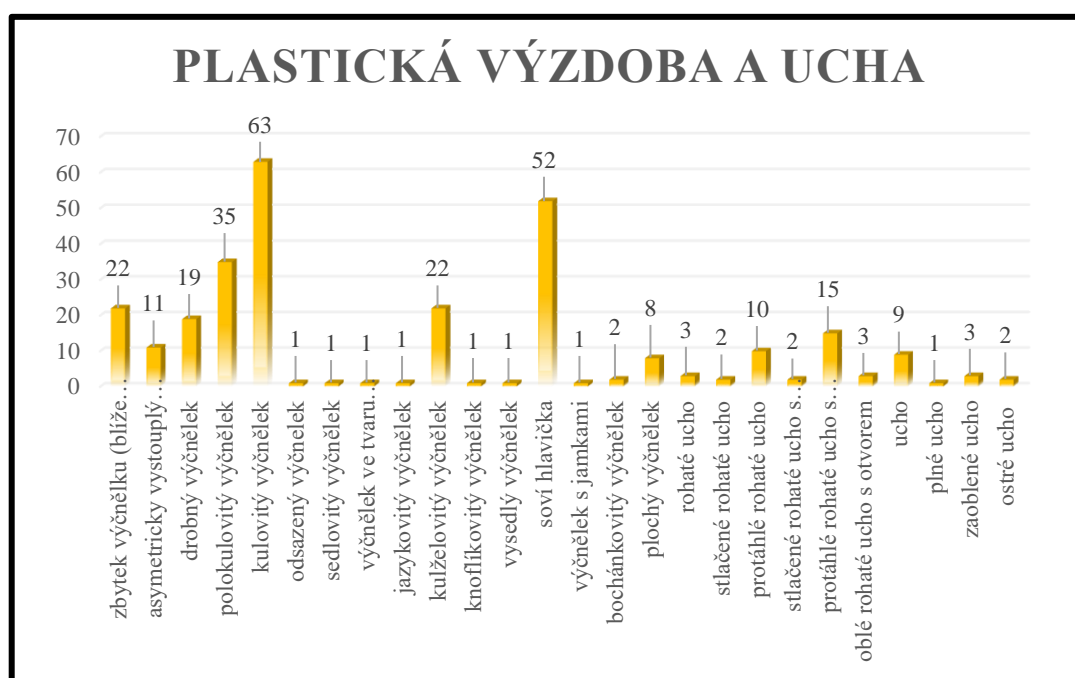
Do kategorie keramiky s malovanou výzdobou spadá celkem 332 fragmentů (graf č. 9). Jedná se o samostatnou červenou barvu, samostatnou bílou barvu a nebo jejich kombinaci. V celém souboru se nenacházel kus s černou či žlutou malbou. Nejhojněji byla zastoupena barva bílá, která se vyskytla na 300 fragmentech. Toto číslo však zahrnuje i keramiku, na které byla v kombinaci s barvou červenou. Samostatně se bílá barva objevila ve 155 případech. Červená barva byla nalezena na celkem 177 fragmentech. Opět se ale jedná o číslo, kde je zahrnuta i smíšená, dvoubarevná výzdoba. Samostatně byla červená barva rozpoznána pouze na 32 kusech. Oproti bílé barvě lze pozorovat poněkud velký nepoměr.

Co se týče typů nádob, nejčastěji byla malba rozpoznána na neidentifikovatelném fragmentu (tab. č. 3, č. 4, č. 5). Jednalo se například o nemalé množství tenkostěnné, plavené keramiky, tudíž lze soudit, že se jednalo o misky či pohárky. S jistotou to bohužel nelze konstatovat. Nicméně jsem z celkového počtu byla schopna určit 69 fragmentů, náležícím právě pohárkům. Nejvíce zastoupeny zde byly ty, kde byly barvy kombinovány, přesněji se jedná o 39 kusů. Dvanáct z nich bylo zdobeno pouze bíle a 18 čistě červenou barvou. Dalším typem nádoby, který bylo možné interpretovat, byla mísa na nožce. Jedná se pouze o jeden kus, který byl zdoben kombinací červené a bílé barvy. Mís bez nožky bylo více. Tři zdobeny pouze červenou, osm pouze bílou a devět, kde se vyskytly obě barvy. Dále se barvivo objevilo na hrncích a jiných hrncovitých tvarech. Vždy po jednom kusu, vyjímaje fragmenty s pouze červenou barvou.

Graf č. 9: Četnost malované výzdoby

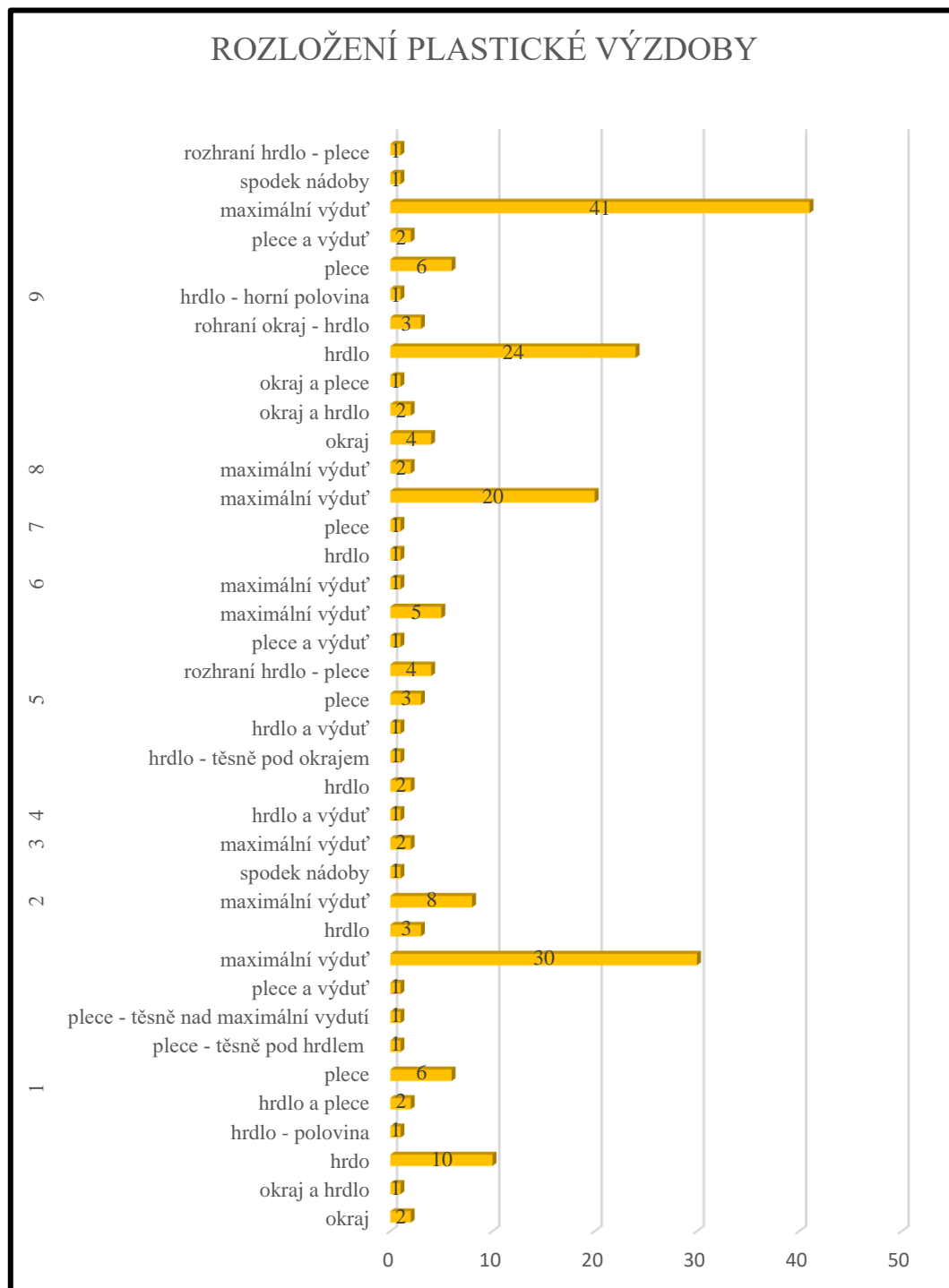
9. 2. 5. 2 Plastická výzdoba a ucha

Graf č. 10: Přehled plastické výzdoby

Mezi fragmenty, které nesly nějaké plastické prvky, bylo možno zařadit 291 kusů (graf č. 10). Jedná se o poměrně širokou škálu výzdoby, nicméně soubor bohužel neobsahoval žádné zoomorfní aplikace na nádobách. Jedinou výjimkou byly tzv. soví hlavičky, kterých se naopak vyskytlo nemalé množství, nicméně je otázkou názoru zda se jedná o aplikaci zoomorfní, nebo antropomorfní. Celkem jich v souboru bylo možné dohledat 52. Nejvíce se zde však vyskytlo kulovitých výčnělků, celkem 63 (tab. č. 21). Dalším poměrně častým prvkem plastické výzdoby v tomto souboru byl polokulovitý výčnělek (35 kusů), dále kuželovitý výčnělek (22 kusů). Stejný počet také patří neidentifikovatelným výčnělkům (tab. č. 10, č. 11). Jedná se o jejich zbytky na nádobách, jejichž typ již nebylo možné určit. V neposlední řadě se zde objevil i drobný výčnělek (19 kusů), asymetricky vystoupilý (11 kusů), plochý (8 kusů) či bochánkovitý (2 kusy). Po jednom kusu pak bylo možné naleznout i odsazený, sedlovitý, výčnělek ve tvaru ženského prsu, knoflíkovitý, s jamkami, a nebo také vysedlý výčnělek. Do plastické výzdoby jsou řazena i ucha (tab. č. 16, č. 17, č. 18, č. 19, 4. 20), která se v tomto souboru vyskytla taktéž poněkud hojně. Nejvíce se zde vyskytlo protáhlých rohatých uch s otvorem, přesně 15 kusů. Deset kusů protáhlých rohatých uch bez otvoru. Dále zde bylo možno rozpoznat obyčejné ucho (9 kusů), rohaté ucho (3 kusy), stlačené rohaté ucho (2 kusy), stlačené rohaté ucho s otvorem (2 kusy), oblé rohaté ucho s otvorem (3 kusy), plné ucho (1 kus), zaoblené ucho (3 kusy) a taktéž ostré ucho (2 kusy).

Pro správnou dataci tohoto keramického souboru je také nutné znát umístění plastické výzdoby (graf č. 11).

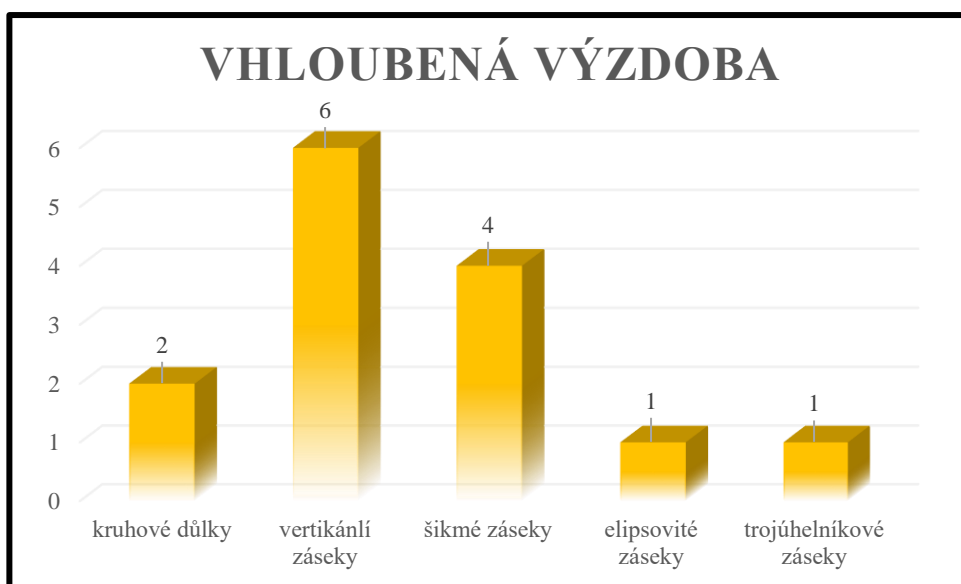
Graf č. 11: Přehled umístění plastické výzdoby.

Kvůli přehlednosti jsem byla nucena nahradit názvy jednotlivých typů nádob čísly: 1 – hrnec, 2 – jiné hrncovité tvary, 3 – putna, 4 – pohár, 5 – mísa, 6 – mísa na nožce, 7 – pohárek, 8 – miniaturní tvary, 9 – neidentifikovatelná nádoba.

Z grafu je jednoznačné, že největší množství plastické výzdoby se nacházelo na maximální výduti. Toto tvrzení platí jak u hrnců, jiných hrncovitých tvarů, puten, mís bez nožky i na nožce, u pohárků, miniaturních tvarů i jinak neidentifikovatelných nádob. Ostatní skupiny jsou pak zastoupeny podobě. Lze ještě říci, že poměrně dost plastické výzdoby se v tomto souboru nacházelo na hrdle, plecích, nebo okraji. Nejméně zastoupena zde byla plastická výzdoba na spodku nádoby.

9. 2. 5. 3 Vhloubená výzdoba

V keramickém souboru z lokality Olomouc – Nemilany, který jsem měla k dispozici se objevila i výzdoba vhloubená (graf č. 11). Celkem se vyskytovala na 14 keramických fragmentech (tab. č. 22). Jedná se sice o nevelké množství, nicméně zastoupeno je zde hned několik typů. Nejpočetněji se zde vyskytly vertikální záseky (6 kusů), dále šikmé záseky (4 kusy), kruhové důlky (2 kusy), elipsovité záseky (1 kus) a v neposlední řadě i trojúhelníkové záseky (1 kus). Nutno také dodat, že vhloubená výzdoba se téměř výhradně na okrajích keramických nádob. Rozpoznána byla pak i na dvou neidentifikovatelných fragmentech (tab. 2).

Graf č. 12: Přehled vhloubené výzdoby

9. 2. 5. 4 Vyhodnocení keramického materiálu

Datování keramického materiálu a tudíž i celé lokality je možné nejlépe provést na základě analýzy výzdoby. Po jeho důkladném prozkoumání a po konzultaci s vedoucí práce P. Kalábkovou, lze tento soubor datovat pravděpodobně do fáze MMK IIa kultury s moravskou malovanou keramikou. Tuto dataci podporuje fakt, že ve výzdobě se často vyskytují tzv. soví hlavičky a to na místě maximální výdutě či pod okrajem, což je pro tuto fázi typické (Čižmář 2008, 79). Objevují se například i na tenkostěnných pohárcích, které mají převážně světle hnědou barvu (Kalábková – Cheben – Moník 2007, 74). Malovaná výzdoba je prováděna červenou a bílou barvou, které se zde objevovaly. Žlutá a černá však nikoliv. V této fázi se již také neseťkáváme s hříbovitými nádobami, které jsem v souboru nedohledala (Čižmář 2008, 79). Typická pro toto období je také kombinace plastické a vhloubené výzdoby na okraji nádoby. Objevuje se nejvíce na hrncích, mísách a mísách na nožkách. Právě na hrncích se tato forma výzdoby objevuje i v tomto keramickém souboru. Novým prvkem této fáze je pak také výskyt plochých výčnělků, které zde byly zastoupeny poměrně hojně (Kalábková – Cheben – Moník 2007, 74 – 75). V neposlední řadě jsou v tomto keramickém souboru zastoupeny i nožky (tab. č. 9, č. 23, č. 24), objevila se i poklička, přesleny či fragmenty s tzv. trepanačním otvorem (tab. č. 25).

9. 3 Mazanice

V souboru nálezů z Olomouce – Nemilan se v rámci období lengyelské kultury podařilo nalézt přes 800 kusů mazanice (mé výpočty pak celkové množství určily na 830 ks). Bezesporu nejvíce mazanice bylo nalezeno v objektu č. 273 v Kožušanské ulici (576 ks), což je více než polovina celkového množství. Pokoušela jsem se dohledat nějaké otisky, tedy stopy po konstrukčních prvcích, které by dokládaly využití mazanice jako stavebního materiálu. Nicméně bezvýsledně. Taktéž jsem se pokoušela rozpoznat, zda nějaký z fragmentů nebyl částí plastiky. I zde jsem se však neseťkala s pozitivním výsledkem.

9. 4 Kamenné artefakty

Soubor kamenné industrie z lokality Olomouc – Nemilany lze řadit k menším. Celkový počet činí 38 kusů. Sedm náleží k broušené industrii, 29 ke štípané industrii, jeden kus je charakterizován jako fragment zrnotěrky a jeden kus je fragmentem kamenné plastiky (obr. č. 9). Jedná se o kus s inventárním číslem 05/2010–1103–233, který byl nalezen

v objektu č. 273. V nálezových zprávách bohužel nebylo provedeno surovinové určení. Následující text se tedy bude věnovat pouze základnímu popisu jednotlivých artefaktů.

9. 4. 1 Štípaná industrie

Štípaná kamenná industrie je zastoupena v největším počtu a tvoří tak největší podíl kamenné industrie z tohoto souboru (přehled č. 1). Dohromady bylo nalezeno 29 kusů. 23 z nich bylo objeveno v objektu č. 273, dva kusy v objektu č. 224, jeden pochází z objektu č. 327 a další jeden kus z objektu č. 240. Všechny tyto objekty byly objeveny při výzkumu na Kožušanské ulici v roce 2010. Další dva kusy štípané industrie pochází z výzkumu na polní trati Na kopci, Kapitulní a jedná se celkem o dva kusy. Jeden z objektu č. 117 a druhý ze sondy 4.

Objekt	Výkop	Uloženina	Inventární číslo	Počet kusů	Určení
273	1635	1143	05/2010-1143-18,19	2	Úštěpy
	1603	1103	05/2010-1103-464-467	4	Úštěpy
	1605	1105	05/2010-1105-101	1	Úštěp
	1603	1103	05/2010-1103-141	1	Úštěp
			05/2010-1103-201, 202	2	Úštěp, škrabadlo
			05/2010-1103-68, 69	2	Úštěp
			05/2010-1103-341	1	Čepelka
			05/2010-1103-644-646	3	Úštěpy
			05/2010-1103-754	1	Čepelka
			05/2010-1103-272	1	Čepelka
			05/2010-1103-232	1	Čepelka
			05/2010-1103-666	1	Úštěp
	05/2010-1103-603	1	Úštěp		
05/2010-1103-608	1	Úštěp			
1635	1143	05/2010-1143-16	1	Úštěp	
240	1570	455	05/2010-455-27	1	Úštěp
327	1664	1187	05/2010-1187-6	1	Čepelka
224	1554	434	05/2010-434-19,20	2	Úštěpy
117	673	340	22/99-340-3	1	Úštěp

Sonda 4	-	418	22/99-418-2	1	Úštěp
---------	---	-----	-------------	---	-------

Přehled č. 1: Štípaná industrie

Většina štípané industrie z tohoto souboru, přesněji 23 kusů, byla identifikována jako úštěpy. V pěti případech se pak jedná o čepelky a v jednom o škrabadlo.

9. 4. 2 Broušená industrie

Broušená industrie je v tomto souboru zastoupena ještě méně než industrie štípaná (přehled č. 2). Celkem se jedná o 7 kusů. Čtyři z nich náleží opět objektu č. 273 z Kožušanské ulice. Další tři byly nalezeny při výzkumu polní trati Na kopci, Kapitulní. Jedná se o objekt č. 42, sondu 3 a depresi 4.

Objekt	Výkop	Uloženina	Inventární číslo	Počet kusů	Určení
273	1603	1103	05/2010-1103-203	1	Sekerka
			05/2010-1103-755	1	Sekerka
			05/2010-1103-609	1	Sekerka
			05/2010-1103-70	1	Sekerka
			05-2010-1103-233	1	Zrnotěrka
Sonda 2	-	396	22/99-396-10	1	Sekerka
42	0571	0195	22/99-195-5	1	Zlomek sekerky
Deprese 4	-	0120	22/99-120-4	1	Zlomek sekeromlatu

Přehled č. 2: Broušená industrie

Z celkového množství 7 kusů bylo 5 určeno jako sekerka, jeden jako její zlomek a poslední kus určen nebyl. Po krátkém prozkoumání jsem došla k názoru, že se jedná o zlomek sekeromlatu.

9. 5 Zvířecí osteologický materiál

Do období lengyelské kultury bylo možno zařadit 71 zlomků zvířecích kostí (přehled č. 3). Druhově však nebyly zařazeny žádné z nich. Nicméně po mé vlastní analýze některých z nich jsem byla schopna s jistotou určit, že se mezi nimi nachází pozůstatky například prasete, ovce nebo kozy či tura. Kvůli velké fragmentárnosti není jasné, zda se mezi těmito kosterními pozůstatky nachází ostatky i jiného zvířete, nicméně vyloučeno to není.

V celém souboru bylo nalezeno dohromady sedm zubů, dva rohy, jeden obratel a šest větších fragmentů dlouhých kostí. Zbytek osteologického materiálu byl velmi fragmentární a nebylo možné s jistotou určit, o jaké zvíře se jedná. Na základě stavu těchto kostí usuzuji, že se jednalo pravděpodobně o kuchyňský či jinak dále nezužitkovatelný odpad. Na žádné z kostí jsem nepozorovala žádné poškození ohněm či jiným zvířetem. Je však možné, že některé z kostí byly lámány.

Objekt	Výkop	Uloženina	Počet kusů	Inventární číslo	Určení
33	0560	0173	1	22/99–173–3	Stolička tura
Sonda 3	-	396	3	22/99–396–11	Neidentifikovatelné zlomky
	519	0397	27	22/99–397–7	
18	519	120	1	03/2010–120–45	roh
			21	03/2010–120–8	Ze všech kusů bylo možno identifikovat dva zuby tura, jeden zub prasete a jeden zub ovce/kozy.
			17	03/2010–120–44	Neidentifikovatelné zlomky
14	515	115	1	03/2010–115–148	Neidentifikovatelný zlomek

Přehled č. 3: Zvířecí osteologický materiál

10 Zhodnocení osídlení na území Velké Olomouce

Území tzv. Velké Olomouce je složeno hned z několika městských částí. Jedná se o hlavní město Olomouc, kam spadá centrum a jeho přilehlé části. Dále Bělidla, Hejčín, město Hodolany – Rolsberk, Černovír, ke kterému patří i klášterní hradisko. Další jsou Chválkovice, Lazce, Neředín, Nová Ulice, Nové Sady, Nový Svět, Pavlovice, Povel a Řepčín. Ne v každé této části se však lengyelské osídlení nacházelo.

1. Lokalita: Olomoc – poloha Na Kopci

Číslo SAS: 098/02

Katastr: Nemilany

Typ výzkumu: záchranný výzkum

Okres: Olomouc

Provedl: Kalábek, M.

Doba: květen–září 1999

Nadmořská výška: 230–255 m

Vodoteč: Morava

Popis: zahrnuje návrší a část svahu sprašové návěje tzv. Blatecko – Křelovského zlomu

Areál: sídliště

Předběžná datace: MMK IIa

Literatura: Kalábek 2001a, 4

Nálezová zpráva: archiv NZ ACO

Poznámka:

Uložení: ACO

2. Lokalita: Hejčín – Mrštíkovo náměstí

Číslo SAS: 24–22–19/11

Katastr: Olomouc - hejčín

Typ výzkumu: záchranný výzkum

Okres: Olomouc

Provedl: Bláha, J., Vrána, J.

Doba: 80. léta 20. století, 2002–2003

Nadmořská výška: 215–216 m

Vodoteč: Morava, Mlýnský náhon

Popis lokality: Vyvýšenina na pravém břehu Mlýnského potoka (náhonu) v nivě řeky Moravy tvořená skálou z kulmské droby, terciéreními jíly a pískem, SZ okraj intravilánu Olomouce.

Areál: sídliště

Předběžná datace: MMK IIa, IIb, epilengyel

Literatura: Peška 2004; Vrána 2004, 129, 144–145, obr. 7, Kalábková 2009, II. díl, 62

Nálezové zprávy: archiv NZ ACO

Poznámka: Jde o polokulturní lokalitu, kde je doloženo osídlení kultury s lineární keramikou, kultury s vypíchanou keramikou, lengyelské kultury, kultury nálevkovitých pohárů, kultury zvoncovitých pohárů, věteřovské, lužických popelnicových polí. Dále laténské osídlení. Zastoupena je zde i doba římská, slované, středověk a novověk. Nejprve byla lokalita zkoumána J. Bláhou z PU Olomouc, později J. Vránou z AC Olomouc. Nejpočetnějším souborem byl právě ten lengyelský. Je zde možno rozlišit vývoj od červenobílé keramiky až po epilengyel. Materiál pochází pouze z kulturní vrstvy. Byly publikovány zlomky lidských plastik. Jedna z nich sedící a také část trůnu.

Uložení materiálu: NPU a VMO

3. Lokalita: Nemilany – poloha Kapitulní, Na zákopě

Číslo SAS: 24–22–24/6

Katastr: Nemilany

Typ výzkumu: sběr, záchranný výzkum

Okres: Olomouc

Provedl: Kalábek, M.

Doba: 70. léta, 1999 – 2000

Nadmořská výška: 207–224 m

Vodoteč: Morava, Nemilanka

Popis lokality: J od ulice Za sokolovnou, J od vepřína na JZ okraji obce, na terasovém zlomu nad pravobřežní nivou řeky Moravy.

Areál: sídliště

Předběžná datace: MMK II stupeň

Literatura: Kalábek 2001c, 85 – 100, Kalábková 2009, II. díl, 167

Nálezové zprávy: archiv NZ ACO

Poznámka: Lokalita byla objevena v 70. letech VMO. Nejprve bylo zjištěno laténské osídlení. Po povrchových sběrech byla zjištěna přítomnost i kultury s lineární keramikou, lengyelské, věteřovské a také kultury lužických popelnicových polí. V letech 1999–2000 byl proveden rozsáhlý archeologický výzkum AC VMO, který vedl M. Kalábek. Byla objevena sídliště lengyelské kultury, kultury nálevkovitých pohárů, zvoncovitých pohárů, kultury lužických popelnicových polí a mladohradištní. Objevena byla i pohřebiště náležící ke kultuře se šňůrovou keramikou a do období mladohradištního. Těsně sousedí s polohou Na Kopci.

Uložení materiálu: ACO

4. Lokalita: Nemilany – obec

Číslo SAS: 24–22–24/12

Katastr: Nemilany

Typ výzkumu: záchranný výzkum

Okres: Olomouc

Provedl: Šrámek, F., Kalábek, M.

Doba: 2000, 2005

Nadmořská výška: 213–218

Vodoteč: Morava, Nemilanka

Popis lokality: Intravilán obce na sprašové návěži (terase) nad nivou řeky Moravy

Areál: sídliště

Předběžná datace: MMK II. stupeň

Literatura: Šrámek 2001, 136; Kalábek 2006, 131; Kalábková 2009, II. díl, 168

Nálezové zprávy: archiv NZ ACO

Poznámka: Lokalita byla objevena V. Dohnalem a jeho výzkumem roku 1978 a ověřena ZAV ACO. Nejprve bylo rozpoznáno pouze laténské osídlení. Později však bylo zachyceno i lengyelské, v podobě keramiky. Roku 2000 byla na stavbě plynovodu prozkoumána kulturní vrstva a jeden zahloubený objekt náležící lengyelské kultuře. V říjnu a listopadu 2005 byla zkoumána ulice Lidická a odkryto bylo 58 sídlištních objektů náležících kultuře s lineární keramikou, lengyelské, kultuře zvoncovitých pohárů a také kultuře věteřovské. Byla zde však zjištěna i přítomnost mladšího a pozdního bronzu, středověku a také jeden kostrový pohřeb kultury se šňůrovou keramikou. Z jednoho objektu lengyelské kultury pochází zlomek ženské plastiky.

Uložení materiálu: ACO

5. Lokalita: Neředín – letiště

Číslo SAS:

Katastr: Neředín

Typ výzkumu: záchranný výzkum

Okres: Olomouc

Provedl: Kalábek, M.

Doba: 2004

Nadmořská výška: 246–250

Vodoteč: bezejmenná vodoteč

Popis lokality: Mírný SZ svah nad bezejmennou vodotečí

Areál: sídliště

Předběžná datace: MMK II. stupeň

Literatura: Kalábek 2005, 235; Kalábková 2009, II. díl, 170

Nálezové zprávy:

Poznámka: Jedná se polokulturní lokalitu s blíže neidentifikovatelným neolitickým osídlením. Byly zde však objeveny dva objekty, které bylo možno zařadit do období lengyelské kultury. Dále zde byla zjištěna přítomnost kultury nálevkovitých pohárů, kultury se šňůrovou keramikou, středověké a novověké osídlení. Vše proběhlo díky stavbě dálničního obchvatu Olomouce.

Uložení materiálu: ACO

6. Lokalita: Neředín – Mýlina, Dlouhé díly, hřbitov, Lomená ulice

Číslo SAS: 24–22–19/1

Katastr: Neředín

Typ výzkumu: sběr, záchranný výzkum

Okres: Olomouc

Provedl: VMO, NPU, ACO

Doba: 70. léta, 1998–2008

Nadmořská výška: 240–251

Vodoteč: bezejmenná vodoteč

Popis: Z předměstí Olomouce, J, JV a JZ svahy kolem pramenné pánve dnes již zaniklé vodoteče.

Areál: sídliště

Předběžná datace: MMK II. stupeň, jordanov

Literatura: Peška – Šrámek 2004, 129; Kalábková 2009, II. díl, 170

Nálezové zprávy: archivy NZ VMO, NPU, ACO

Poznámka: Jedná se o polokulturní lokalitu, kde bylo doloženo osídlení kultury s lineární keramikou, lengyelské kultury, jordanovské skupiny, kultury lužických popelnicových polí, laténu. Dále osídlení z doby římské a středověku. Na lokalitě byla nalezena i pohřebiště náležící kultuře lužických popelnicových polí a z doby římské. Lengyelské osídlení zde bylo zachyceno jak z kulturní vrstvy, tak i ze zahloubených objektů.

Uložení materiálu: VMO

7. Lokalita: Olomouc – Olomoucký kopec

Číslo SAS: 24–22–19/14

Katastr: Olomouc – město

Typ výzkumu: starý, zjišťovací a záchranný

Okres: Olomouc

Provedl: NPU, VMO

Doba: od 60. let 19. století – dodnes

Nadmořská výška: 200–233

Vodoteč: Morava

Popis: Historické jádro města na skalnaté vyvýšenině v nivě řeky Moravy

Areál: výšinné sídliště

Předběžná datace: MMK II. stupeň, jordanov

Literatura: Procházková 2001; 2002; Čižmář 2004, 195–196; Dehnerová 2005, 225, Kalábková 2009, II. díl, 181

Nálezové zprávy:

Poznámka: Na lokalitě bylo doloženo osídlení kultury s lineární keramikou, lengyelské kultury, kultury nálevkovitých pohárů, bádenské kultury, kultury se šňůrovou keramikou, únětické kultury, věteřovské, středodunajské mohylové kultury a kultury lužických popelnicových polí. Dále zde byla zjištěna přítomnost osídlení z doby laténské, římské, taktéž slovanů a středověké. Výzkumy jsou na této lokalitě evidovány již od 60. let 19. století

(v době přestavby katedrály sv. Václava) až dodnes. Na výzkumu se zde nejvíce podílel V. Dohnal z VMO, J. Bláha z NPU a nyní R. Zatloukal z NPU. Materiál z období lengyelské kultury byl objeven i K. Reichrtovou a je nyní uložen v NM v Praze. Osídlení lengyelské kultury je evidováno na Svatováclavském návrší, náměstí Republiky, Mořickém hřbetu (Koruna, Prior, Slovenská ulice), Horním a Dolním náměstí (Šemberova ulice).

Uložení materiálu: NPU, VMO, NM Praha

8. Lokalita: Řepčín – Horní nivy

Číslo SAS: 24–22–19/21

Katastr: Řepčín

Typ výzkumu: záchranný výzkum

Okres: Olomouc

Provedl: Kalábek, M.

Doba: 2005

Nadmořská výška: 248–251

Vodoteč: bezejmenná vodoteč

Popis: Na svahu a návrší mělkého údolíčka s vodotečí otevřeného na V do údolí řeky Moravy

Areál: sídliště

Předběžná datace: MMK II. stupeň

Literatura: Kalábek 2006, 131; Kalábková 2009, II. díl, 227

Nálezové zprávy: archiv NZ ACO

Poznámka: Záchranná archeologický výzkum zde proběhl v dubnu až červenci roku 2005 pod vedením M. Kalábka při stavbě dálničního obchvatu Olomouce. Celem zde bylo prozkoumáno 960 sídlištních objektů a 52 hrobů datovaných do eneolitu, střední doby bronzové, pozdní doby římské, starší a střední doby hradištní a novověku. Do lengyelské kultury byly zařazeny tři hliníky na okraji zkoumané plochy.

Uložení materiálu: ACO

9. Lokalita: Olomouc – Slavonín

Číslo SAS:

Katastr: Olomouc – město

Typ výzkumu: zjišťovací

Okres: Olomouc

Provedl:

Doba:

Nadmořská výška:

Vodoteč:

Popis: Výzkum dvora Národního domu v Olomouci

Areál: sídliště

Předběžná datace:

Literatura: Dehnerová 2009, 271

Nálezová zpráva:

Poznámka: V severní části dvora byla zjištěna kumulace keramických fragmentů lengyelské kultury.

Uložení:

10. Lokalita: Olomouc – Povel

Číslo SAS:

Katastr: Povel

Typ výzkumu: záchranný výzkum

Okres: Olomouc

Provedl:

Doba: červenec, srpen, září 2010

Nadmořská výška: 211–212 m

Vodoteč: Morava

Popis: Jedná se o mírný jižní svah mezi ulicemi Jeremiášova a Hraniční nad nivou řeky Moravy

Areál: sídliště

Předběžná datace: MMK

Literatura: Dehnerová – Večeřa 2011, 168

Nálezové zprávy:

Poznámka: Na lokalitě byly nalezeny keramické fragmenty, které náleží kultuře s lineární keramikou a jeden kus kultuře lengyelské.

Uložení:

11. Lokalita: Olomouc – Nemilany

Číslo SAS:

Katastr: Nemilany

Typ výzkumu: záchranný výzkum

Okres: Olomouc

Provedl: Kalábek, M.

Doba: červenec–říjen 2010

Nadmořská výška: 211–212 m

Vodoteč: Morava

Popis: Záchranný archeologický výzkum při příležitosti rekonstrukce ulice Kožušanské v délce 160 m. Lokalita leží na východním svahu terasy nad údolní nivou řeky Moravy

Areál: sídliště

Předběžná datace: MMK II. stupeň

Literatura: Kalábek 2011, 168

Nálezové zprávy: archiv NZ ACO

Poznámka: Na lokalitě bylo celkem prozkoumáno 186 zahloubených objektů, mezi nimiž byly například i pece s propálenými dny. Nálezy byly zařazeny do různých období. Kromě kultury s lineární keramikou, kultury s vypíchanou keramikou a lengyelské se tu objevily i nálezy z doby bronzové, železné, římské, ale také ze středověku a novověku. Byl nalezen příkop ve tvaru písmene V (obj. 268). Právě nad ním byla rozpoznána kulturní vrstva náležící lengyelské kultuře. Může se jednat o příkop rondelu. Mezi nálezy náležící lengyelské kultuře jsou například mísy, mísy na nožce, poháry, zlomky nádob s bílou a červenou mlabou, ale také zlomky plastik.

Uložení: ACO

12. Lokalita: Olomouc – Nemilany

Číslo SAS:

Katastr: Nemilany

Typ výzkumu: záchranný výzkum

Okres: Olomouc

Provedl: Kalábek, M.

Doba: březen–duben 2011

Nadmořská výška: 211–212 m

Vodoteč: Moravy

Popis: Lokalita leží na východním svahu terasy nad údolní nivou řeky Moravy. Jedná se o rekonstrukci ulice Kožušanské.

Areál: sídliště

Předběžná datace: MMK II. stupeň

Literatura: Kalábek 2012, 150–151

Nálezová zpráva: archiv NZ ACO

Poznámka: Celkem bylo zkoumáno 14 objektů. Došlo k četným nálezům bíle malované keramiky. Objeveny zde byly i zlomky plastik, ale také štípaná, broušená a kostěná industrie. Dokonce zde byla identifikována dětská lebka, jejíž stáří je však mladší. Zaznamenáno bylo i několik zlomků pohárů kultury se zvoncovitými poháry.

Uložení: ACO

13. Lokalita: Olomouc – Nemilany

Číslo SAS:

Katastr: Nemilany

Typ výzkumu: záchranný výzkum

Okres: Olomouc

Provedl: Kalábek, M.

Doba: květen–červen 2012

Nadmořská výška: 209–211 m

Vodoteč: Morava

Popis: Lokalita leží na jižním svahu terasy nad údolní nivou řeky Moravy

Areál:

Předběžná datace: MMK II. stupeň

Literatura: Kalábek 2013, 173

Nálezová zpráva: archiv NZ ACO

Poznámka: Výzkum proběhl roku 2012 pod záštitou ACO při příležitosti stavby šesti rodinných domů. Celkem bylo rozpoznáno 21 objektů. V kulturní vrstvě bylo identifikovány zlomky keramiky a štípaná industrie náležící lengyelské kultuře. Dále také zlomek zdobeného poháru kultury zvoncovitých pohárů.

Uložení: ACO

14. Lokalita: Olomouc – Nemilany

Číslo SAS:

Katastr: Nemilany

Typ výzkumu: záchranný výzkum

Okres: Nemilany

Provedl: Kalábek, M.

Doba: březen–červen 2014

Nadmořská výška: 210–212 m

Vodoteč:

Popis: Lokalita leží na mírném jižním svahu na ulici Rudolfa Chorého.

Areál:

Předběžná datace: MMK II. stupeň

Literatura: Kalábek 2015, 157

Nálezové zprávy: archiv NZ ACO

Poznámka: Záchranný archeologický výzkum byl prováděn kvůli výstavbě pěti nových rodinných domků na ulici Rudolfa Chorého. Celkem bylo objeveno 62 sídlištních objektů a část kulturní vrstvy. Byla identifikována přítomnost kultury s lineární keramikou, lengyelské kultury a kultury se zvoncovitými poháry. Taktéž se zde objevila přítomnost straší a pozdní doby bronzové, doby halštatské, laténské, střední doby hradištní a novověku. Jedna ze zásobnic (obj. 106) byla interpretována jako lengyelská.

Uložení: ACO

15. Lokalita: Olomouc – Slavonín

Číslo SAS:

Katastr: Slavonín

Typ výzkumu: záchranný výzkum

Okres: Olomouc

Provedl: Kalábek, M.

Doba: červenec a srpen 2018

Nadmořská výška: 210–212 m

Vodoteč:

Popis: Lokalita leží na mírném svahu obráceném k východu na ulici Františka Řeháka a Za Křenkovým.

Areál: sídliště

Předběžná datace:

Literatura: Kalábek 2019, 197

Nálezová zpráva: archiv NZ ACO

Poznámka: Na ploše o velikosti 0,37 ha bylo celkově prozkoumáno 36 objektů, které byly datovány do období lengyelské kultury a do doby laténské. K lengyelské kultuře náleží rozsáhlé soujámí, kde bylo nalezeno velké množství mazanice a keramiky. Na některých keramických fragmentech byla rozeznána bílá barva.

Uložení: ACO

Celkem bylo tedy na území Velké Olomouce zkoumáno 15 lokalit. Téměř všechny z nich byly datovány do MMK II. stupně, což vypovídá o opravdu intenzivním lengyelském osídlení v daném období.

11 Závěr

Lokalita Olomouc – Nemilany byla pracovníky Archeologického centra Olomouc zkoumána hned několikrát. Zkoumána byla ulice Rudolfa Chorého, Bylinková, Lidická, Kožušanská a polohy Kapitulní, Na kopci a Pravá k Nedvězí. Ve všech případech se jednalo o záchranné archeologické výzkumy, které většinou nedokážou zachytit veškeré objekty a nálezy v daném prostoru. Nicméně soubor, který jsem měla k dispozici byl složen z keramických a kamenných artefaktů, kde se vyskytovala jak broušená industrie, tak i štípaná. Dále ze zvířecích kostí a mazanice. Bohužel jsem nebyla schopna sama určit kamennou surovinu, která byla použita k výrobě těchto artefaktů a v nálezových zprávách taktéž určena nebyla. V nálezových zprávách chybělo také jakékoliv druhové zařazení zvířecího osteologického materiálu, nicméně některé z kostí jsem byla schopna určit sama. Lidské kosterní pozůstatky se zde bohužel nevyskytovaly. V nálezovém souboru se dále vyskytovalo poměrně hojné množství mazanice, ve kterém jsem se pokoušela hledat zlomky plastik, avšak zbytečně. Pro účely této práce byla nejvíce stěžejní keramika, která zde také byla zastoupena v nejhojnějším počtu. Celkem se jedná o 4591 keramických fragmentů, díky nimž jsem byla schopna celý soubor s poměrnou jistotou datovat do fáze MMK IIa.

Do stejné fáze je také předběžně datována většina ostatních lokalit, na kterých bylo lengyelské osídlení zachyceno. Zdá se tedy, že ve fázi MMK IIa už na území Velké Olomouce fungovala jakási síť lengyelských sídlišť, která byla zakládána na mírných svazích Olomouckého mikroregionu. Osídlení zde pak přetrvává až do dob eneolitu, přesněji epilengyelské jordanovské skupiny (*Kalábková 2009, 34*). Nemilany jsou tak pouze součástí většího systému sídlišť, u kterých sice nelze doložit vzájemnou komunikaci, nicméně ji lze předpokládat. Těžko říct, jestli a které z těchto sídlišť bylo považováno za klíčové či centrální. Mohlo by jím být sídliště na poloze Na Kopci, které se nachází ve vyšší nadmořské výšce (až 255 m) a jako jediné z lokalit na území Velké Olomouce tak vykazuje prvky vyšinného sídliště. Nicméně na místě nebyl nalezen doklad ani lehkého opevnění (například ve formě palisády). Vyloučit tuto teorii úplně však s jistotou nelze. Podle mého názoru, je však možné, že důležitým kultovním a tedy i centrálním, místem byla ulice Kožušanská a to zejména z důvodu nálezů potencionálního rondelu. Znamenalo by to, že právě zde bylo centrum kultu, tudíž dává smysl také myšlenka jakéhosi centrálního sídliště. Přítomnost rondelu zde byla identifikována na základě nálezů příkopu ve tvaru písmene V, který je pro opevnění těchto sociokultovních areálů charakterističtější, než příkopy bez ostrého dna. Proto

se také přikláním spíše k této možnosti. Není však zcela jasné, zda příkop opravdu náleží lengyelské kultuře, jelikož v jeho těsné blízkosti byly nalezeny i pozůstatky kultury s vypíchanou keramikou. Přikláním se však spíše k možnosti kultury lengyelské.

Že se jednalo o místo kultu, dokládají i zlomky lidských, malovaných plastik, které byly na stejné lokalitě nalezeny. Ani jednu z nich nebylo kvůli jejich velké fragmentárnosti možno typologicky určit. Přítomnost malby však zvyšuje výpovědní hodnotu i pro pouhé zlomky. Malovaná výzdoba se hojně vyskytla i na keramických nádobách, tedy spíše jejich fragmentech. Z celkového počtu zkoumaných kusů se malba vyskytla na více než 300 kusech, což je obrovské množství. Stav dochování byl dán zejména půdou, ve které byly keramické fragmenty uloženy. Jednalo se o hutnou, vlhkou černozem, která poskytla dobré podmínky pro jejich uchování. Na některých bylo dokonce možno rozpoznat formu malované výzdoby. Objevily se různé mřížky, pásy a klikatky. Co se týče barevného spektra, jedná se o pouze o červenou a bílou, což podporuje dataci do MMK IIa.

Kromě malované výzdoby se objevila vhloubená a plastická. Vhloubená se objevila na dvou keramických fragmentech, na kterých nebylo možno určit o jakou část nádoby se jedná. Ostatní zlomky nádob, které nesly vhloubenou výzdobu, však vždy byly okrajové části. Výzdoba se pak nacházela výhradně na úplném okraji nádoby a často bylo doplněna o výzdobu plastickou. Ta se nejhojněji vyskytovala na maximální výduti nádob a také pod okrajem. Tyto dvě skutečnosti taktéž podporují dataci souboru do MMK IIa.

Co se týče samostatných objektů, kromě objektu č. 268 z Kozušanské ulice (příkop), byl například zajímavý i objekt č. 273 ze stejné ulice. Byla v něm nalezena více než polovina celkového množství mazanice. Jedná se o jámu ve větším soujámí. Blíže bohužel objekt specifikován nebyl. Kromě mazanice obsahoval i kameny a keramické fragmenty a to v opravdu nemalém množství. Jedním z možných vysvětlení je využití objektu č. 273 k pozdějším rituálním praktikám. Toto tvrzení podporuje i fakt, že právě zde byly nalezeny i některé fragmenty antropomorfních plastik. Podle mého názoru sídliště na ulici Kozušanské mohlo pravděpodobně být nějakým kultovním centrem, které fungovalo v MMK IIa.

Výzkumy na území Nemilan budou jistě pokračovat i v budoucnu a je pravděpodobné, že budou nalezeny další lokality, které zapadnou do této sítě již známých sídlišť a pomohou nám ještě lépe poznat lengyelskou kulturu v tomto regionu.

12 Informační zdroje

Literatura:

Bailey W. D. – Whittle R. W. A. – Hofmann D. – University C. 2008: Living well together?: settlement and materiality in the Neolithic of south-east and central Europe. Oxford.

Barth, V. a kol. 1971: Geologické exkurze do Hornomoravského úvalu a okolí. Olomouc.

Bém, M. – Bláha, J. – Kalábek, M. – Kouřil, P. – Peška, J. – Procházková, P. – Šabatová, K. – Vitula, P. 2001: Archeologické zrcadlení. Olomouc.

Bolger, D. 2013: A Companion to Gender Prehistory. Blackwell Companions to Anthropology.

Čižmář, Z. 2004: Encyklopedie hradišť na Moravě a ve Slezsku s leteckými záběry hradišť Miroslava Bálky. Praha.

Čižmář, Z. 2008: Život a smrt v mladší době kamenné. Brno-Znojmo.

Čižmář, Z. – Pavúk, J. – Procházková, P. – Šmíd, M. 2004: K problému definování finálního stádia lengyelské kultury. In: Hänsel, B. – Studeníková, E. (eds): Zwischen Karpaten und und Ägäis: Neolithikum and ältere Bronzezeit, Gedenkschrift für Viera Němejcová-Pavúková, Internationale Archäologie, Studia honoraria 21. Rahden/Westf., 207–232.

Dehnerová, H. 2005: Olomouc (k.ú. Olomouc–město, okr. Olomouc), PV 46, 225.

Dehnerová, H. 2009: Olomouc (k.ú. Olomouc–město, okr. Olomouc), PV 50, 271.

Dehnerová, H. – Večeřa, P. 2011: Olomouc (k.ú. Povel, okr. Olomouc), PV 52-1, 169.

Demek, J. a kol. 1965: Geomorfologie českých zemí. Praha.

Demek, J. – Novák, V. a kol. 1992: Neživá příroda. Brno.

Dobeš, M. 2008: Měď v českém eneolitu. In: E. Neustupný (ed.) – M. Dobeš – J. Turek – M. Zápotocký: Archeologie pravěkých Čech 4. Eneolit. Praha, 28–32.

Dobeš, M. 2013: Měď v eneolitických Čechách - Kupfer im Äneolithikum Böhmens. In: Klápště, J. – Měřinský, Z.: Dissertationes Archaeologicae Brunenses/Pragensesque 16. Praha.

Huška, J. – Kalábek, M. – Urbánek, O. 2011: Dějiny Nemilan. Olomouc.

- Kalábek, M. 2001c: Meč značky ULFBERHT. In: Bém, M. (ed.): Archeologické zrcadlení. Olomouc, 85-100.
- Kalábek, M. 2006: Olomouc (k.ú. Nemilany, okr. Olomouc), PV 47, 131.
- Kalábek, M. 2011: Olomouc (k.ú. Nemilany, okr. Olomouc), PV 52-1, 168.
- Kalábek, M. 2012: Olomouc (k.ú. Nemilany, okr. Olomouc), PV 53-1, 150–151.
- Kalábek, M. 2013: Olomouc (k.ú. Nemilany, okr. Olomouc), PV 54-1, 173.
- Kalábek, M. 2015: Olomouc (k.ú. Nemilany, okr. Olomouc), PV 56–1, 169.
- Kalábek, M. 2019: Olomouc (k.ú. Slavonín, okr. Olomouc), PV 60-1, 197.
- Kalábek, M. – Kalábková, P. 2012: Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity, M 17, 121–139.
- Kalábková, P. 2008: Lengyeslké osídlení střední Moravy (příspěvek k vypovídacím možnostem dosavadních pramenů). In: Z. Měřinský; J. Klápště (ed.), Moravskoslezská škola doktorských studií. Seminář 1. Brno, 28–35.
- Kalábková, P. 2009: Lengyelská kultura. In: J. Schulz (ed.), Dějiny Olomouce I. Olomouc, 34–36.
- Kalábková, P. 2010: On the chronological position of Central Moravia during the Lengyel cultur. In: J. Šuteková – P. Pavúk – P. Kalábková – B. Kovár (eds.) Pantha Rhei. Bratislava, 239 – 254.
- Kalábková, P. – Cheben, M. – Moník, M. 2007: Kostelec na Hané, sídliště lengyelské kultury. Olomouc.
- Kaňáková Hladíková, L. 2009–2010: Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity M14–15, 59–86.
- Kazdová, E. – Šabatová, K. 2007: Pravěk NŘ 17, 27–40.
- Kočár, P. – Kováčik, P. – Peška, J. 2008: Šňůrový hrob z Olomouce – Nemilan (Česká čtvrť) s nálezem spálené rostlinné obětiny, Ročenka Archeologického centra Olomouc 2007, 49 – 58.
- Kovárník, J. 1982: Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity E27, 103–116.

- Kühn, F. 1984: Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity E29, 179–184.
- Milo, P. – Zeman, J. – Kuča, M. 2015: Geofyzikální průzkum lengyelského rondelu v Milovicích, okr. Břeclav. *Studia archaeologica Brunensia* 20, 55–67.
- Pavúk, J. – Karlovský, V. 2004: Orientácia rondelov lengyelskej kultúry na smery vysokého a nízkeho mesiaca. *Slovenská archeológia* 2, 211–272.
- Peška, J. 2003: Lengyelský hliněný „trůn“ z Olomouce-Hejčína, *Ročenka Archeologického centra Olomouc* 2004, 63–74.
- Peška, J. 2004: Nález hliněného „trůnu“ a zlomků lidských plastik MMK na lokalitě Olomouc–Hejčín, Mrštíkovo náměstí. In: Lutovský, M. (ed.): *Otázky neolitu a eneolitu 2003*. Praha, 207–218.
- Peška, J. – Šrámek, F. 2004: Olomouc (k.ú. Neředín, okr. Olomouc), PV 45, 129
- Podborský, V. 1977: Numerický kód moravské malované keramiky: problémy deskripce v archeologii. Brno.
- Podborský, V. 1985: Těšetice-Kyjovice II. Figurální plastika lidu s moravskou malovanou keramikou. Brno.
- Podborský, V. a kol. 1993: *Pravěké dějiny Moravy*. Brno.
- Procházková, P. 2001: Olomouc ve starším a středním eneolitu, *Pravěk. Supplementum* 8, 299-310.
- Remišová Věšíňová, K. 2017: *Gender a pravěká společnost*. Praha.
- Rulf, J. 1983: Přírodní prostředí a kultury českého neolitu a eneolitu, *PA* 64/1, 35 – 95.
- Rountree, K. 2003: The Case of the Missing Goddess: Plurality, Power, and Prejudice in Reconstructions of Malta's Neolithic Past. In: *Journal of Feminist Studies in Religion*. Bloomington, 25–43.
- Salaš, M. 1986: Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity E31, 25–48.
- Schenk, Z. 2006: Pohřeb kultury s moravskou malovanou keramikou z polohy „Dolní újezd“ na katastru Dluhonic (okr. Přerov). *Ročenka archeologického centra Olomouc* 2006, 211–244.
- Šrámek, F. 2001: Olomouc (k.ú. Nemilany, okr. Olomouc), PV 42 (2000), 136.

- Svoboda, J. A. 2011: Počátky umění. Praha.
- Turek, J. 2005: Eneolit – pozdní doba kamenná. In. M. Lutovský – L. Smejtek a kol.: Pravěká Praha. Praha, 239–348.
- Uhlířová, H. 2013: Fauna a kostěná, parohová industrie z nových výzkumů v sektoru B4 na lokalitě Těšetice – Kyjovice „Sutny“. *Studia archaeologica brunensia* 18, 171–198.
- Vladár, J. 1979: *Davnoveké umenie Slovenska* 8. Praveká plastika. Bratislava.
- Vladár, J. 1979: *Praveká plastika*. Bratislava.
- Vránová, V. 2009: Doklady osídlení popelnicových polí na lokalitě Nemilany – obec. *Ročenka Archeologického centra Olomouc* 2008, 150 – 171.
- Zapletal, J. 2009: Geologie území a vývoj. In: J. Schulz (ed.), *Dějiny Olomouce I*. Olomouc, 14–18.
- Zápotocká, M. 2007: *Archeologie pravěkých Čech* 3. Neolit. Praha.
- Zimola, D. 2013: *Archeologie na hranicích. Praveké až raně novověké dějiny jižních Čech, Vysočiny, Jižní Moravy a Dolního Rakouska*. Havlíčkův Brod.

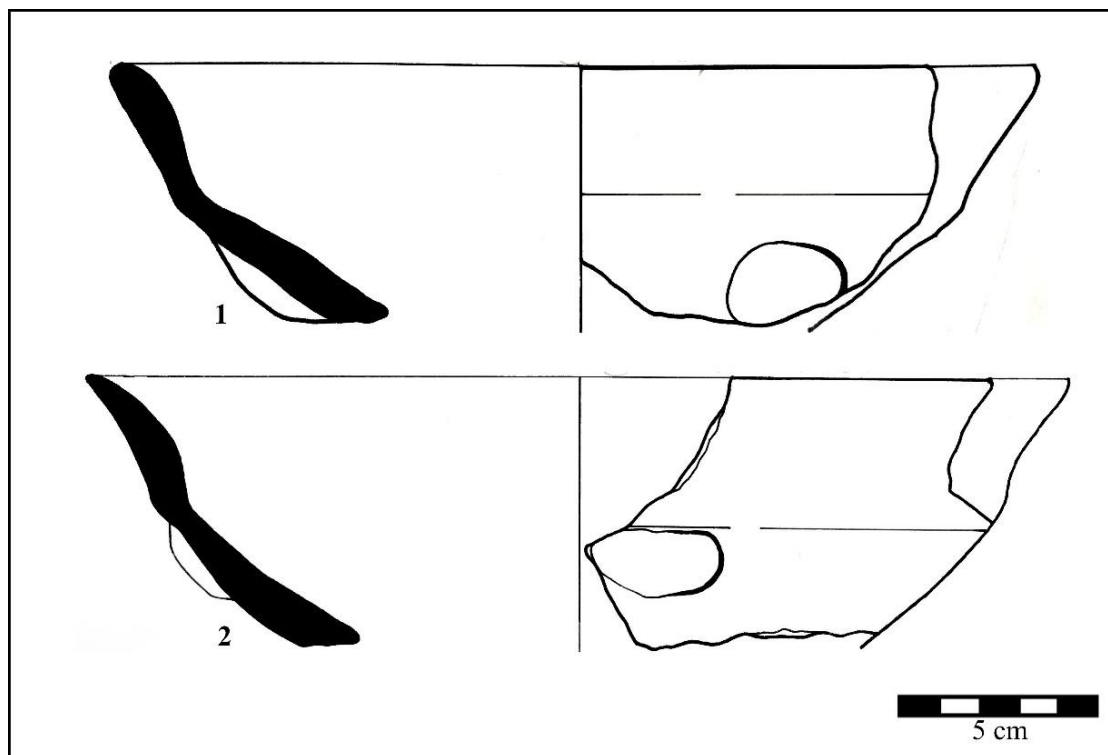
Nálezové zprávy:

- Kalábek, M. 2001a: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Nemilany, Na Kopci, Kapitulní. [Nálezová zpráva.] Olomouc, Archeologické centrum (ACO číslo 098/02).
- Kalábek, M. 2001b: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Nemilany, U remízku. [Nálezová zpráva.] Olomouc, Archeologické centrum (ACO číslo 097/02).
- Kalábek, M. 2002: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Nemilany, Prává k Nedvězí. [Nálezová zpráva.] Olomouc, Archeologické centrum (ACO číslo 102/02).
- Kalábek, M. 2006: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Nemilany, ul. Lidická. [Nálezová zpráva.] Olomouc, Archeologické centrum (ACO číslo 212/07).

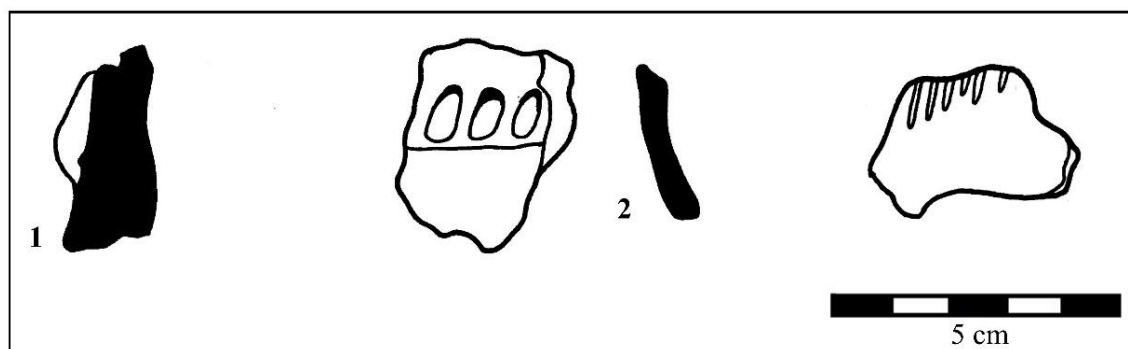
- Kalábek, M. 2013: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Nemilany, ul. Kožušanská. [Nálezová zpráva.] Olomouc, Archeologické centrum (ACO číslo 321/13).
- Kalábek, M. 2014: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Nemilany, Bylinková ulice. [Nálezová zpráva.] Olomouc, Archeologické centrum (ACO číslo 326/14).
- Kalábek, M. 2015: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Nemilany, ul. Rudolfa Chorého. [Nálezová zpráva.] Olomouc, Archeologické centrum (ACO číslo 348/15).
- Kalábek, M. 2016a: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Nemilany, ul. Rudolfa Chorého. [Nálezová zpráva.] Olomouc, Archeologické centrum (ACO číslo 359/16).
- Kalábek, M. 2016b: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Nemilany, ul. Rudolfa Chorého. [Nálezová zpráva.] Olomouc, Archeologické centrum (ACO číslo 361/2016).
- Vránová, V. 2011: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Nemilany, intravilán. [Nálezová zpráva.] Olomouc, Archeologické centrum (ACO číslo 293/11).
- Vránová, V. 2012: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Nemilany, intravilán. [Nálezová zpráva.] Olomouc, Archeologické centrum (ACO číslo 302/12).
- Šrámek, F. 2003: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Nemilany, intravilán. [Nálezová zpráva.] Olomouc, Archeologické centrum (ACO číslo 138/04).
- Vaněček, Z. 2015: Olomouc – Nemilany RD Petrovan. Zpráva o archeobotanické analýze č. 2015/06.

13 Kresebná dokumentace movitých nálezů

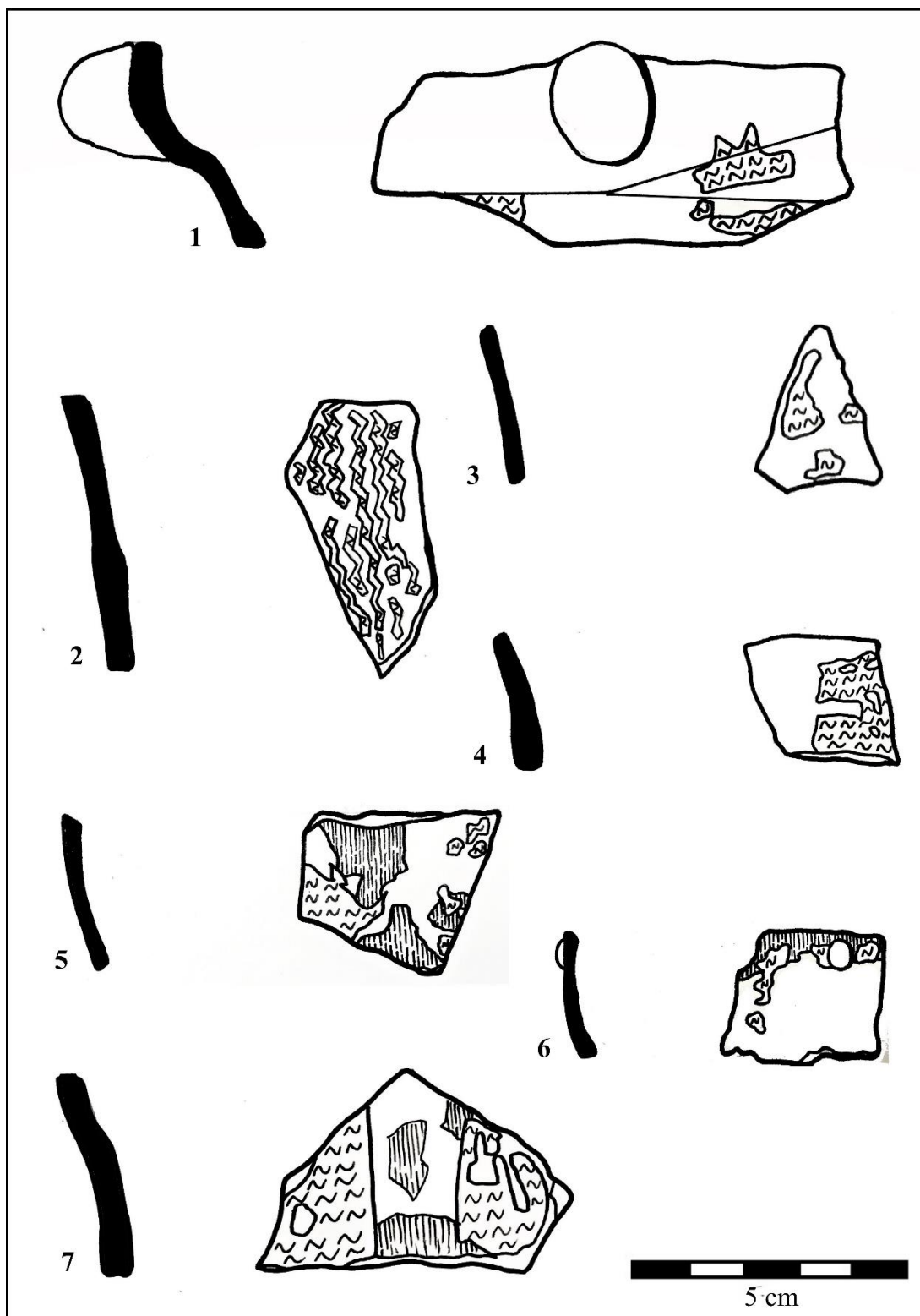
Následující kresebná dokumentace je seřazena podle jednotlivých typů nádob, fragmentů nebo jejich výzdoby.

Tab. 1
Objekt 273, ulice Kožušanská: 1 (05/2010 – 1103 – 1016), 2 (05/2010 – 1103 – 279)

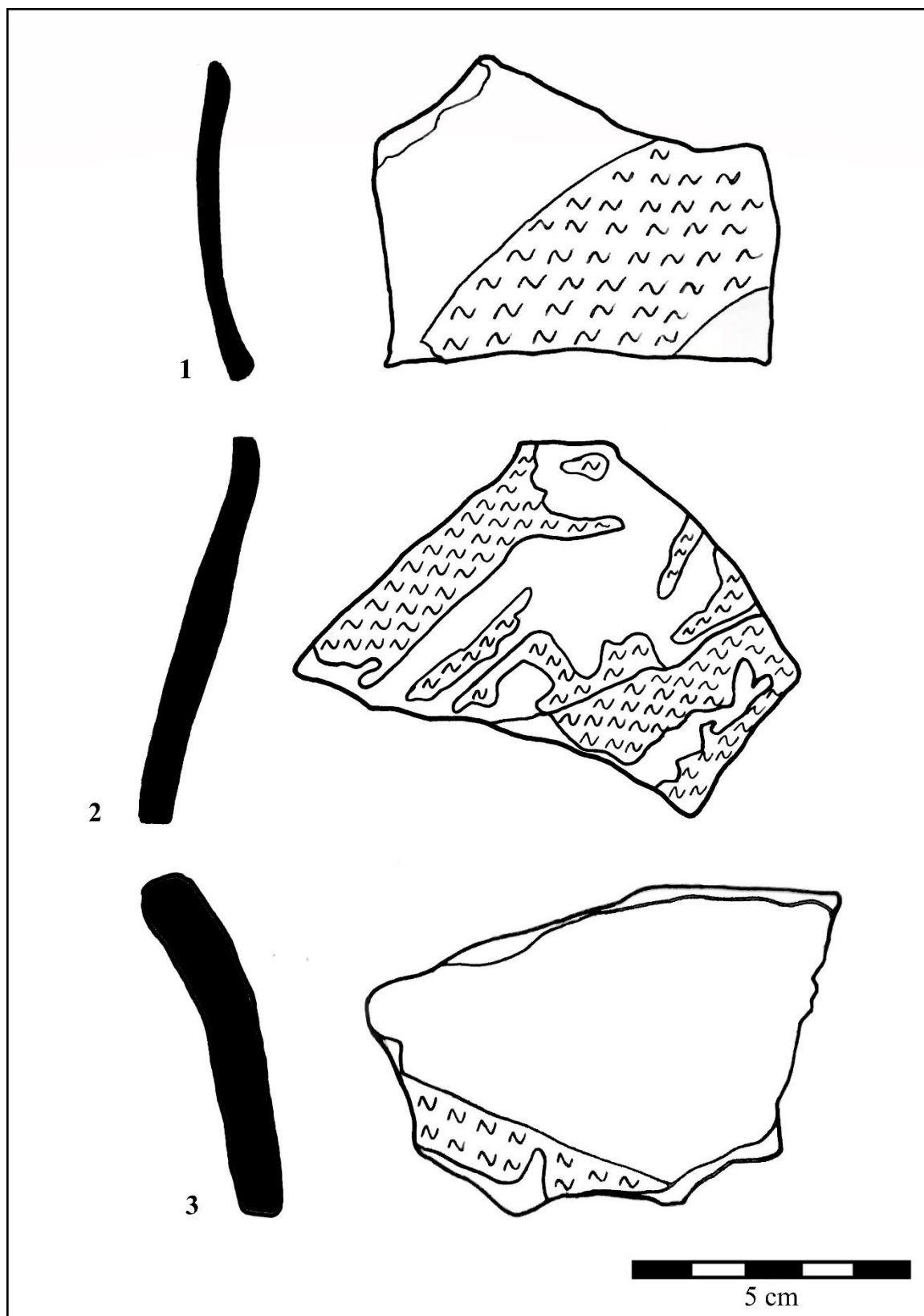
Tab. 2
Objekt 19, poloha Kapitulní, Na Kopci: 1 (22/99 – 132 – 3)
Objekt ?, ulice Kožušanská: 2 (05/2010 – 296 – 5)

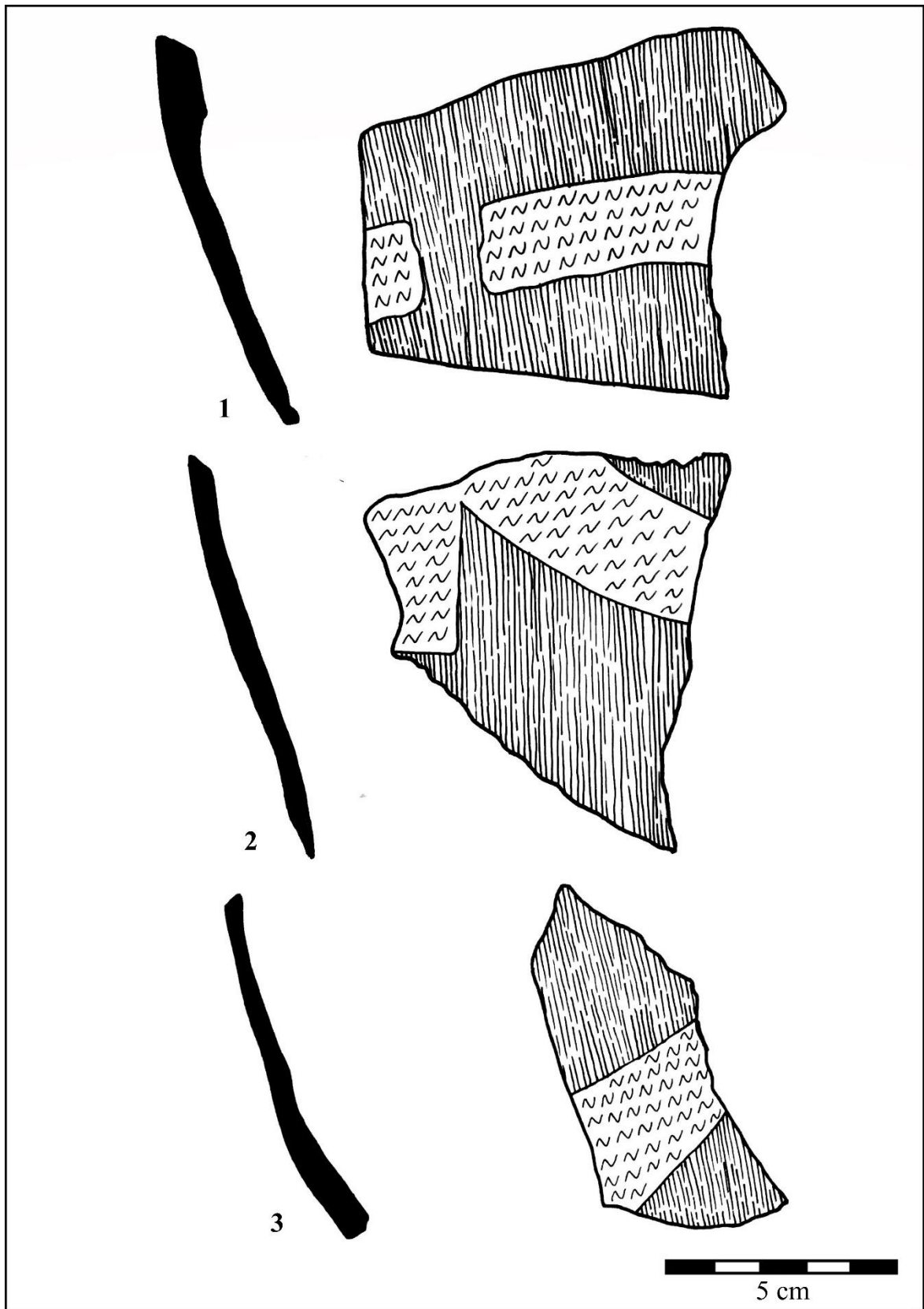
Tab. 3

Objekt 273, ulice Kožušanská: 1 (05/2010 – 1105 – 7), 2 (05/2010 – 1103 – 444), 3 (05/2010 – 1142 – 18), 4 (05/2010 – 1105 – 3), 6 (05/2010 – 1103 – 189), 7 (05/2010 – 1103 – 558)

Objekt 284, ulice Kožušanská: 5 (05/2010 – 1117 – 3)

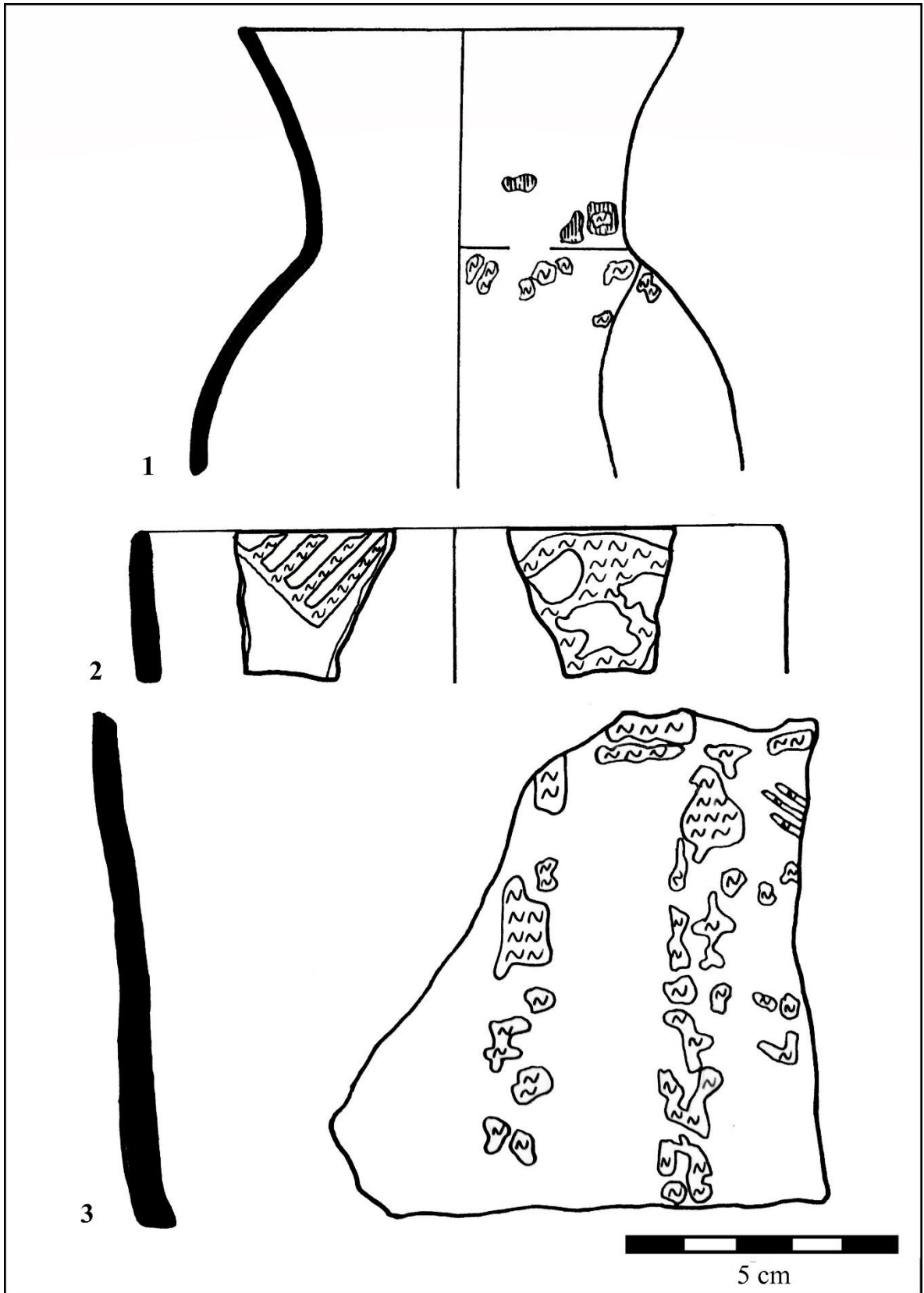

Tab. 4
Objekt 273, ulice Kožušanská: 1 (05/2010 – 1103 – 560), 2 (05/2010 – 1103 – 695), 3 (05/2010 – 1103 – 838)

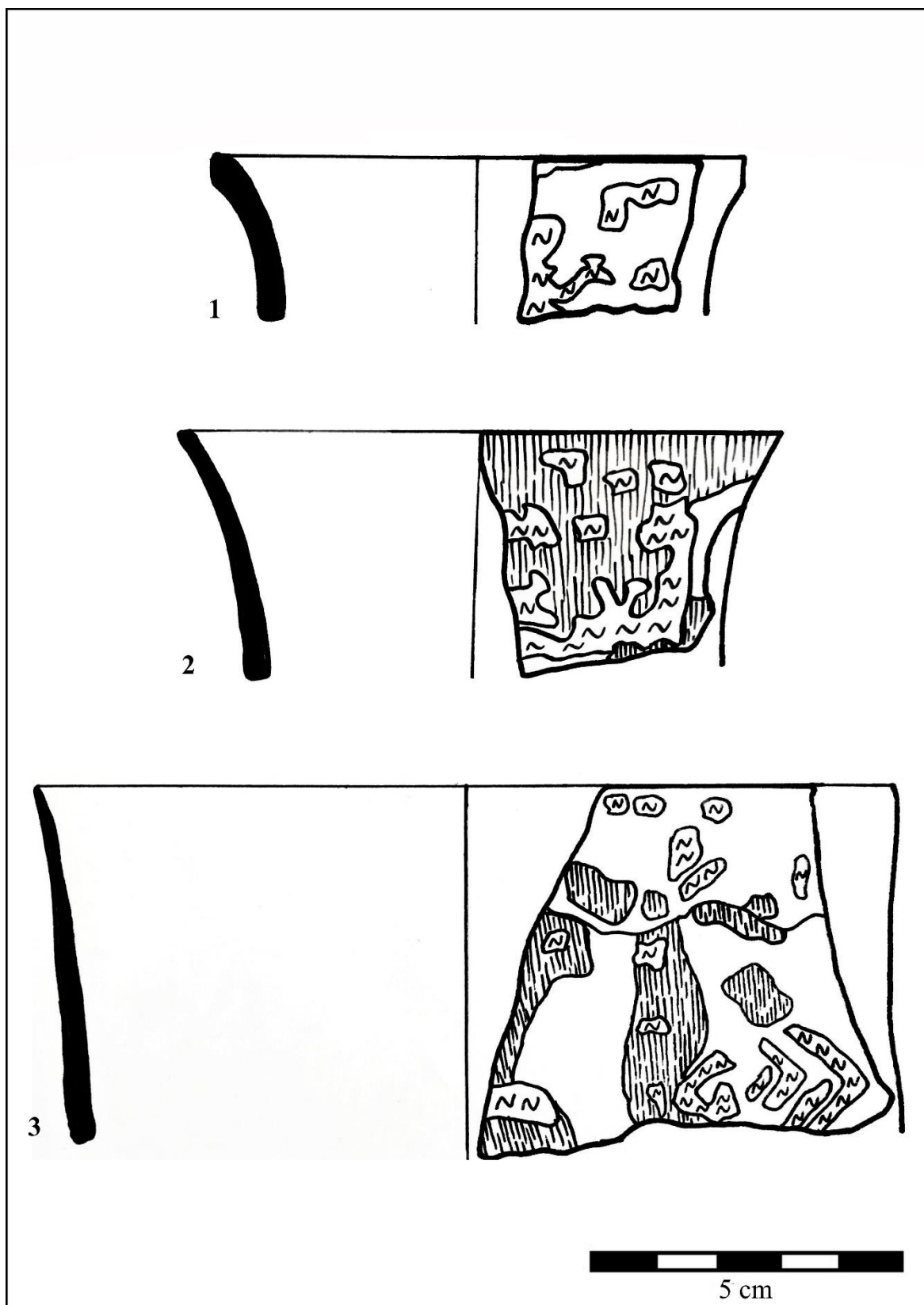

Tab. 5

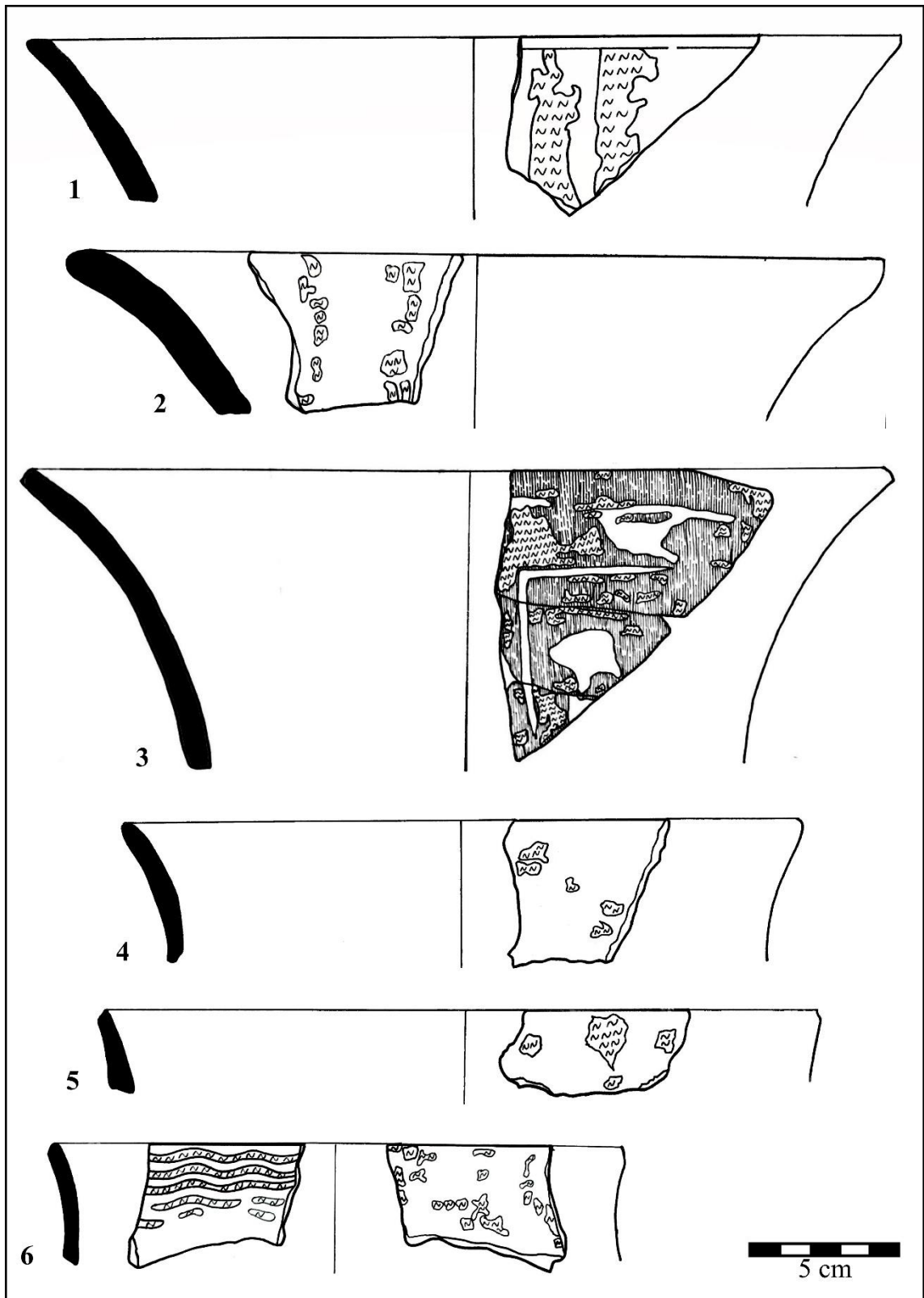
Objekt 273, ulice Kožušanská: 1 (05/2010 – 1103 – 33), 2 (05/2010 – 1103 – 34), 3 (05/2010 – 1103 – 35)

Tab. 6
 Objekt 273, ulice Kožušanská: 1 (05/2010 – 1103 – 826), 2 (05/2010 – 1103 – 434), 3 (05/2010 – 1103 – 740)

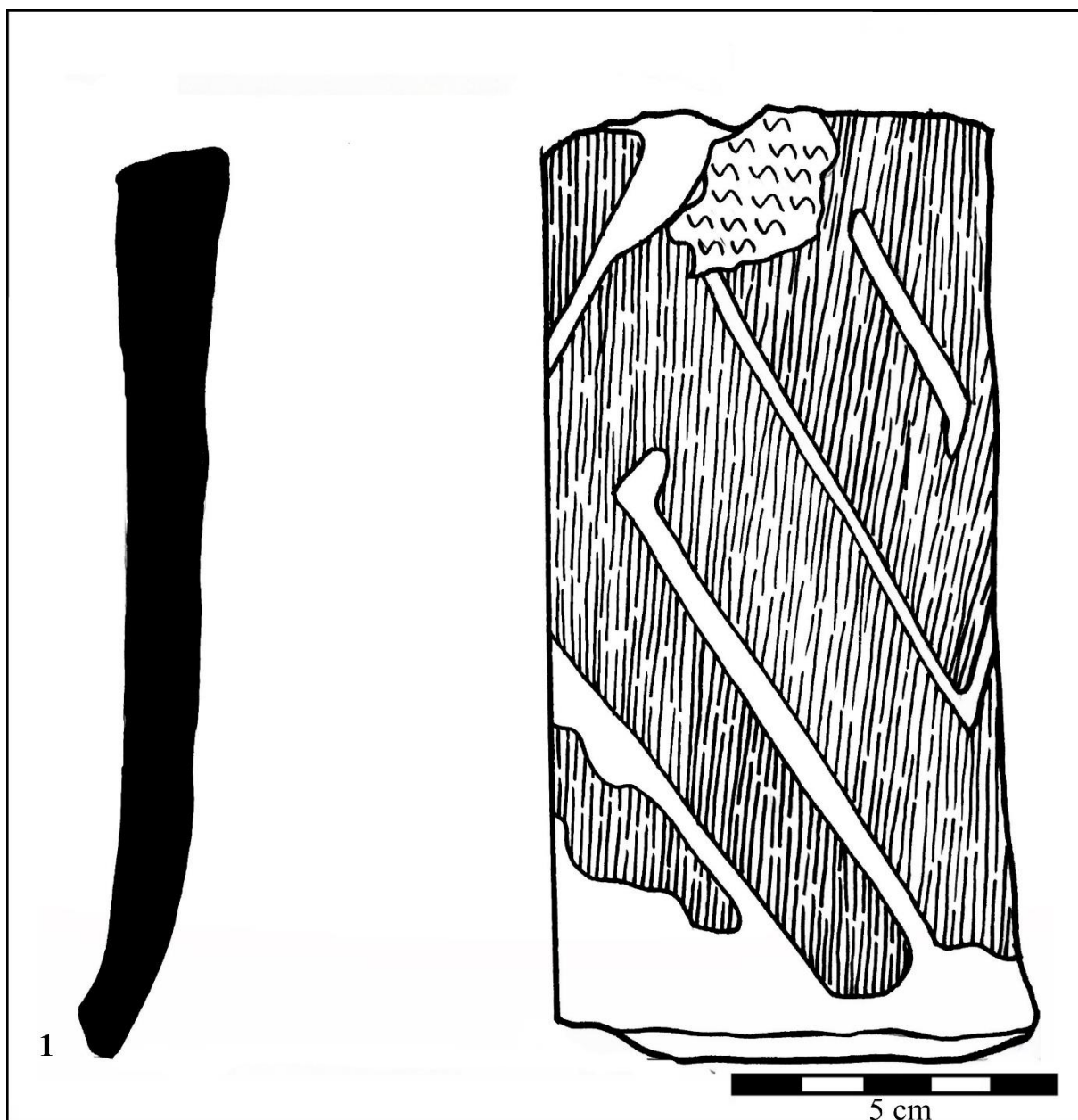
Tab. 7
 Objekt 273, ulice Kožušanská: 1 (05/2010 – 1103 – 177), 2 (05/2010 – 1103 – 829), 3 (05/2010 – 1103 – 915)

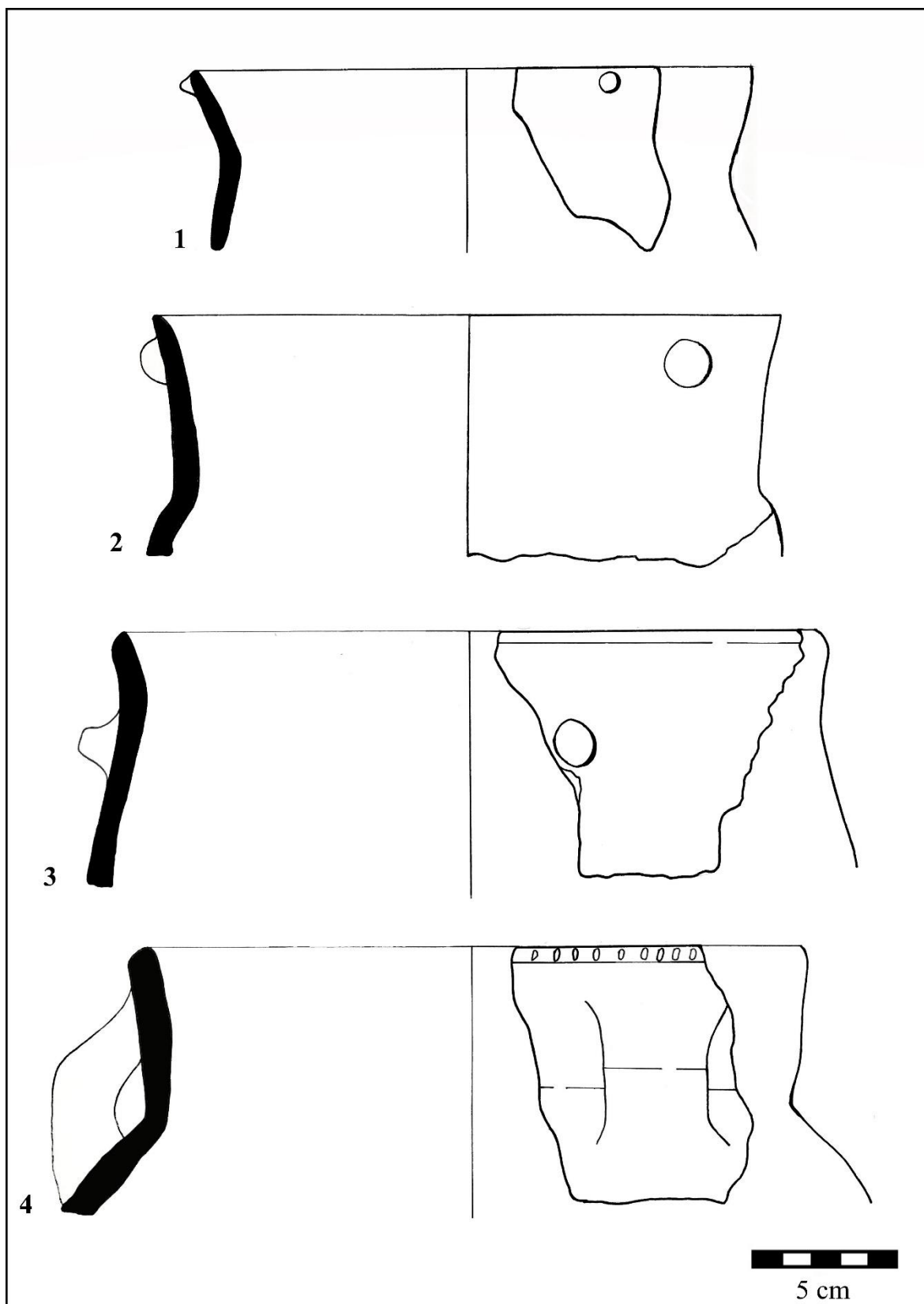
Tab. 8

Objekt 273, ulice Kožušanská: 1 (05/2010 – 1103 – 262), 2 (05/2010 – 1103 – 832), 3 (05/2010 – 1105 – 1), 4 (05/2010 – 1142 – 13), 6 (05/2010 – 1103 – 604)

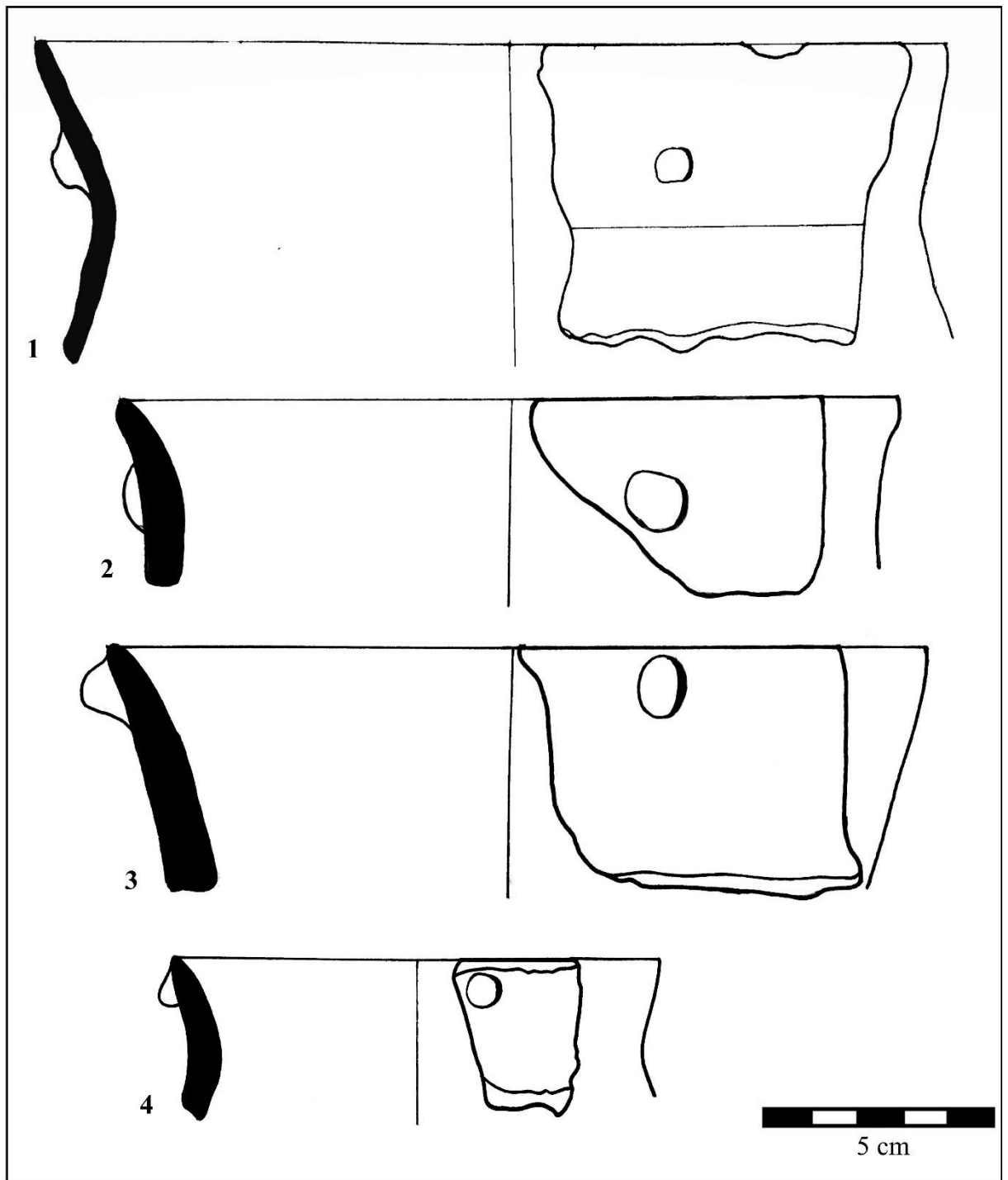
Objekt 286, ulice Kožušanská: 5 (05/2010 – 1122 – 22)

Tab. 9
Objekt 273, ulice Kožušanská: 1 (05/2010 – 1103 – 367)

Tab. 10
Objekt 273, ulice Kožušanská: 1 (05/2010 – 1103 – 3), 3 (05/2010 – 1103 – 372), 4 (05/2010 – 1103 – 276)
Objekt 286, ulice Kožušanská: 2 (05/2010 – 1122 – 2)

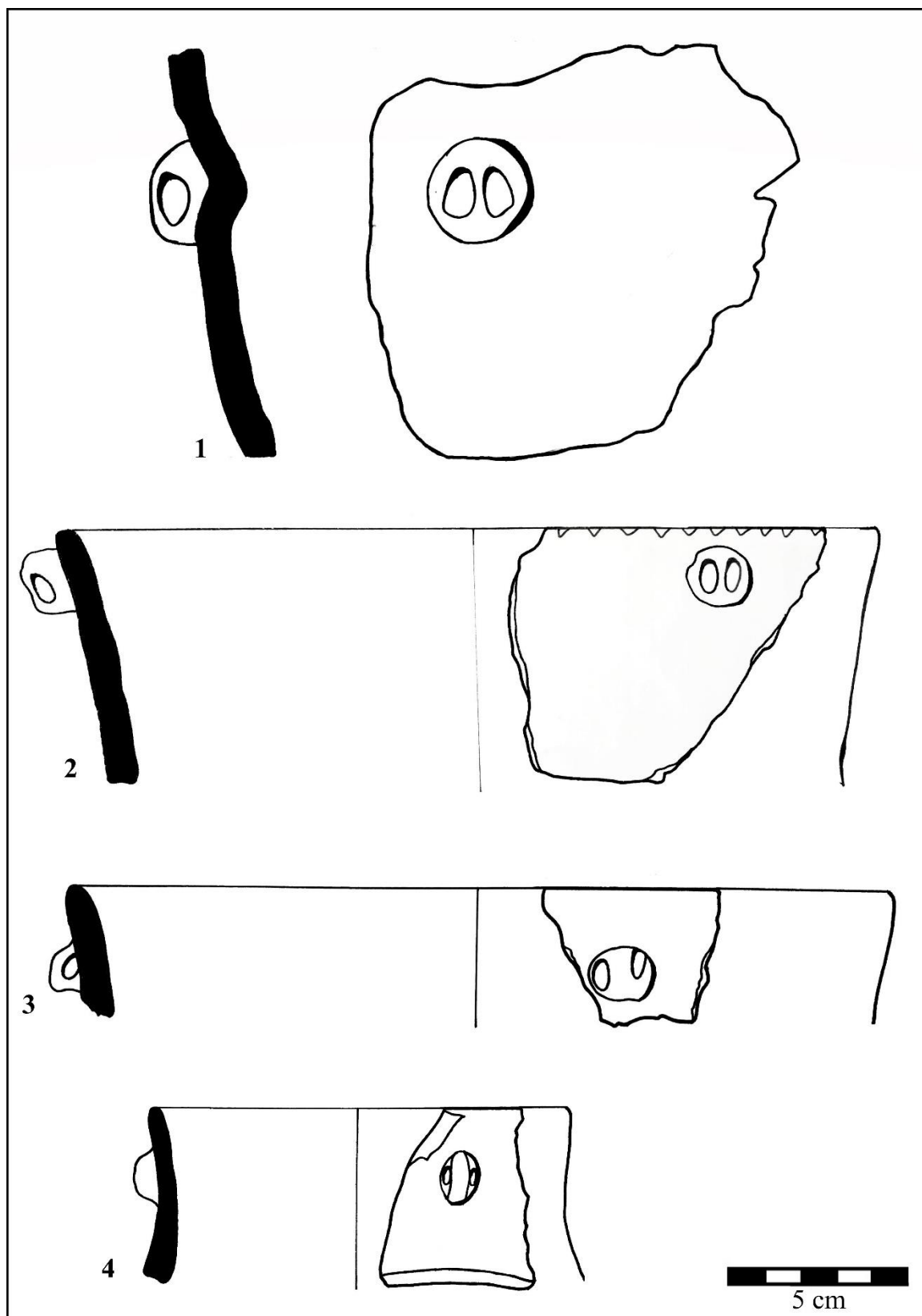

Tab. 11

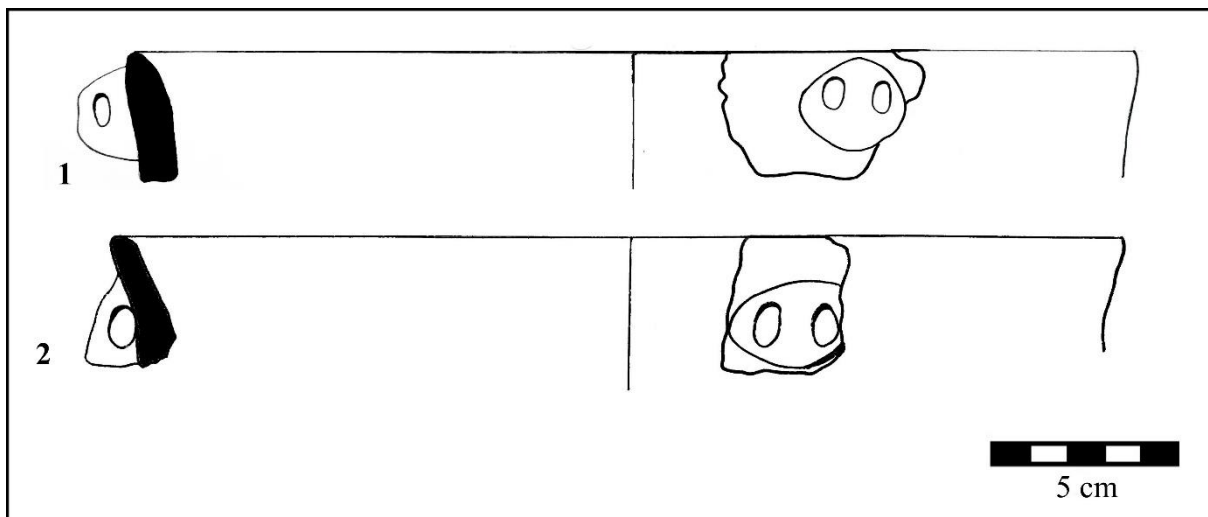
Objekt 273, ulice Kožušanská: 1 (05/2010 – 1118 – 3), 3 (05/2010 – 1198 – 4)

Objekt 216, ulice Kožušanská: 2 (05/2010 – 425 – 2)

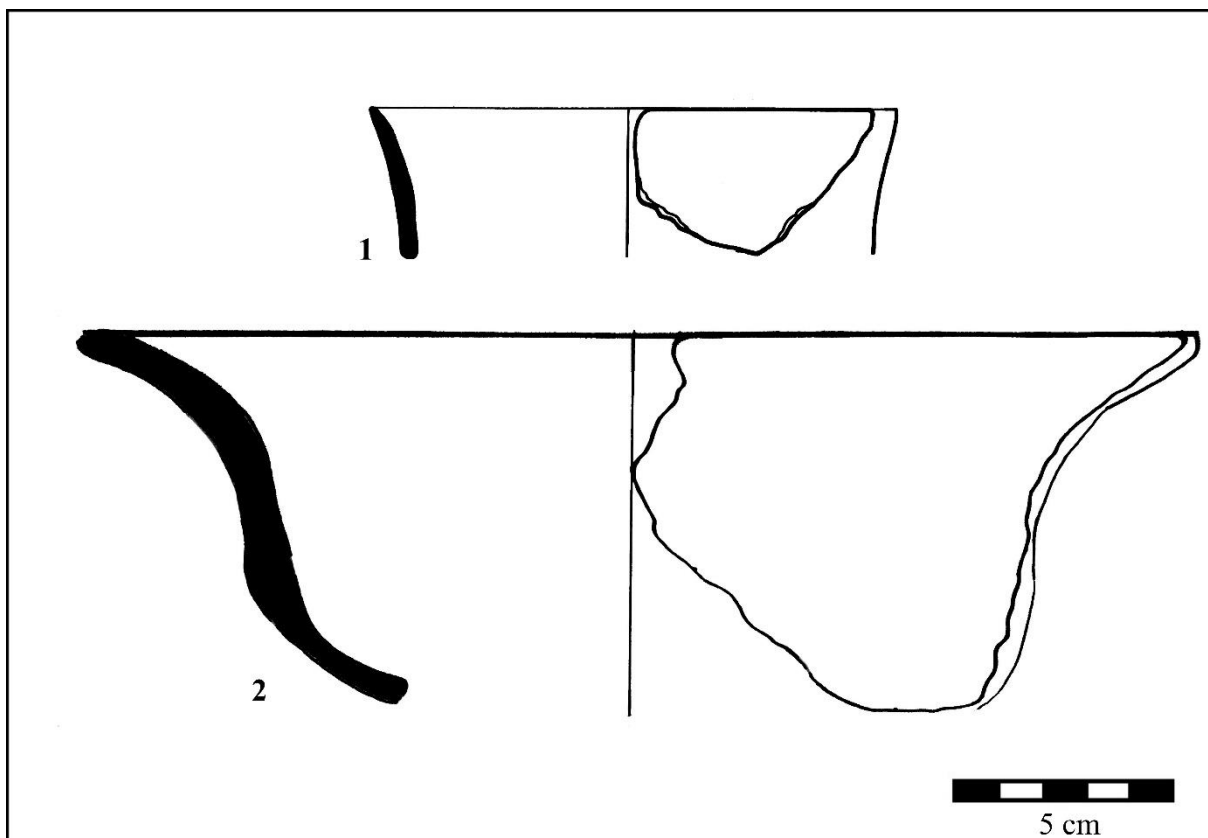
Objekt 112, ulice Kožušanská: 4 (05/2010 – 296 – 3)

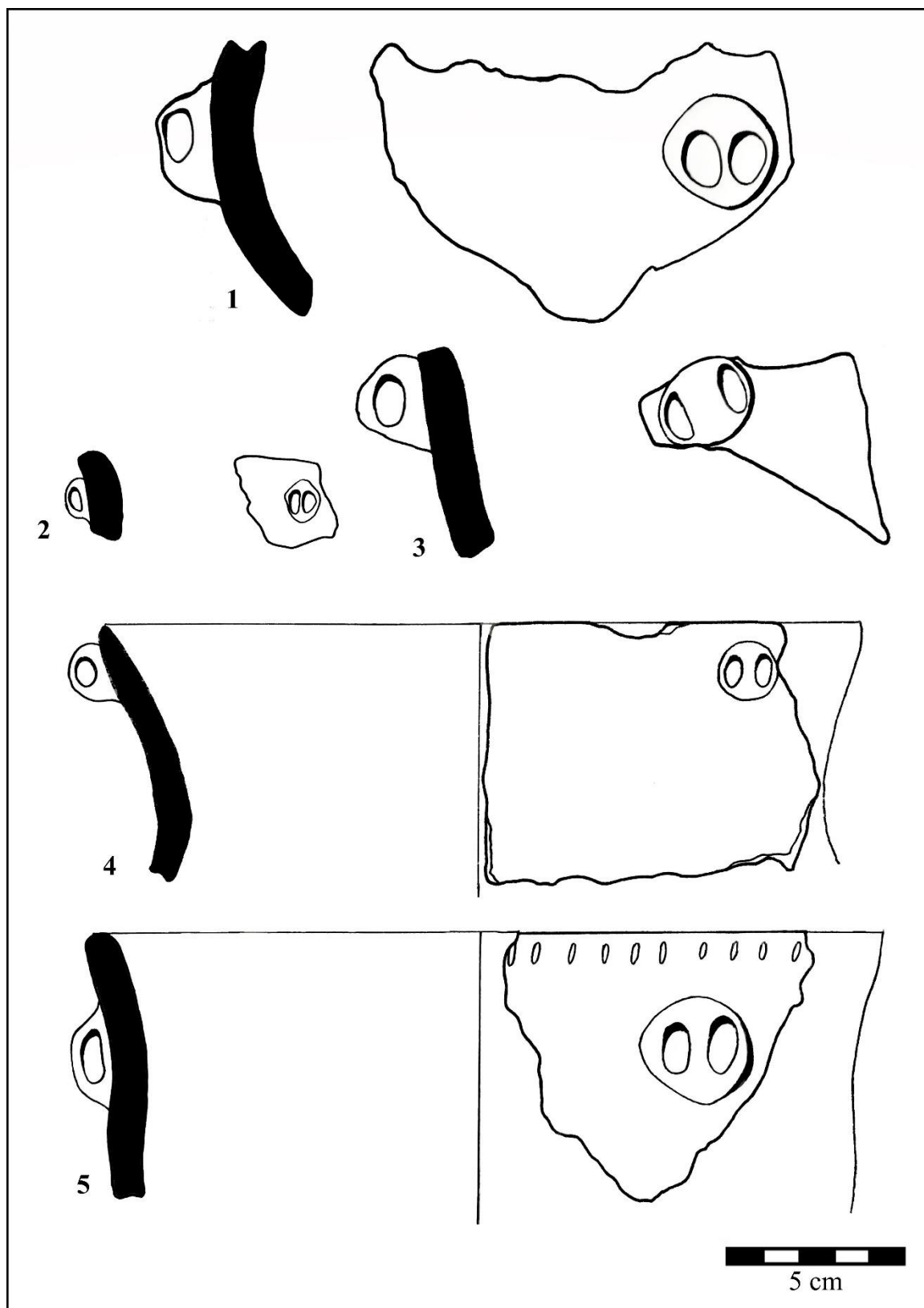
Tab. 12
 Objekt 302, ulice Kožušanská: 1 (05/2010 – 1147 – 7)
 Objekt 273, ulice Kožušanská: 2 (05/2010 – 1103 – 950)
 Objekt 100, ulice Kožušanská: 3 (05/2010 – 280 – 10)
 Objekt 330, ulice Kožušanská: 4 (05/2010 – 1191 – 2)

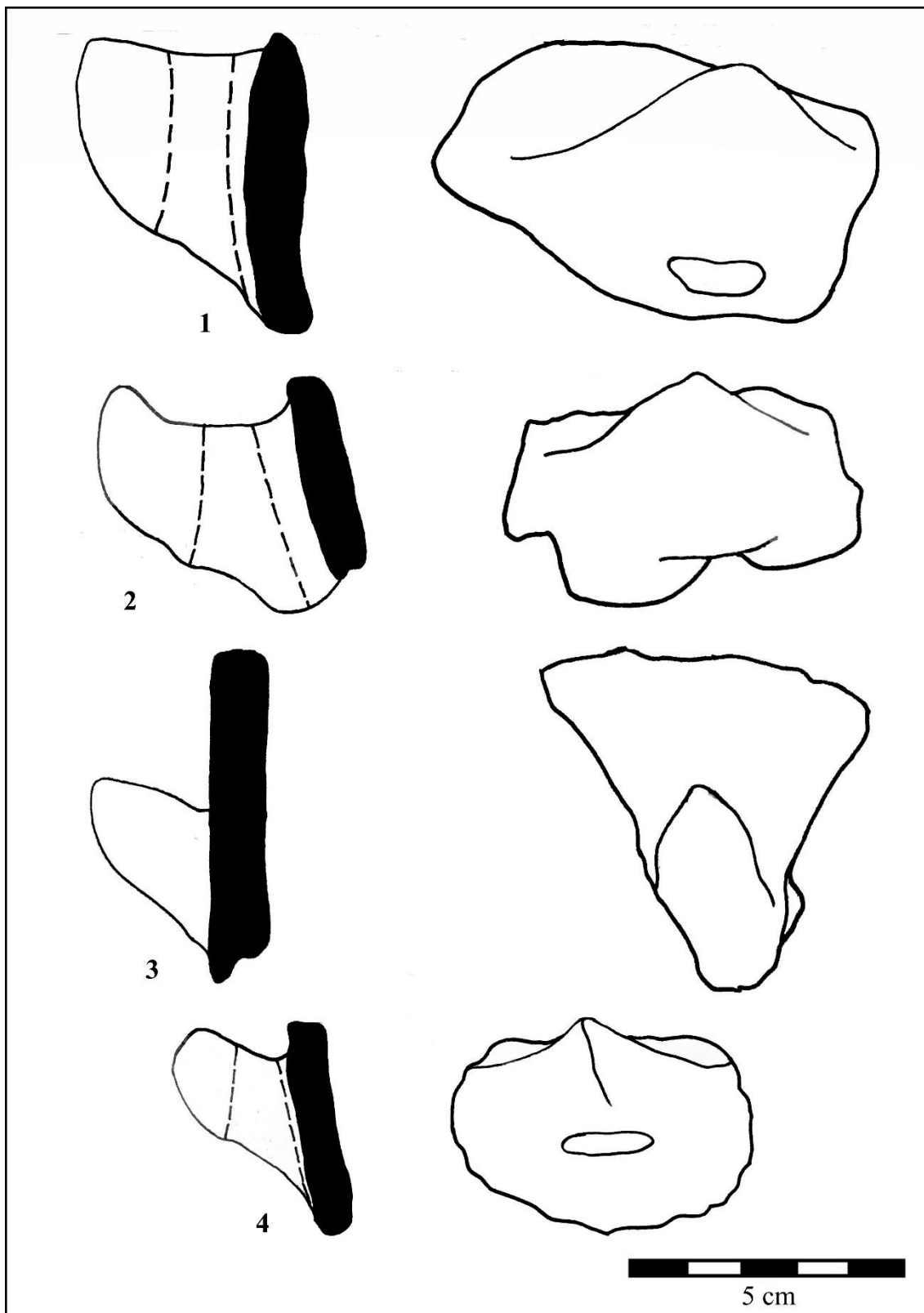
Tab. 13
 Objekt 216, ulice Kožušanská: 1 (05/2010 – 425 – 1)
 Objekt 244, ulice Kožušanská: 2 (05/2010 – 434 – 2)

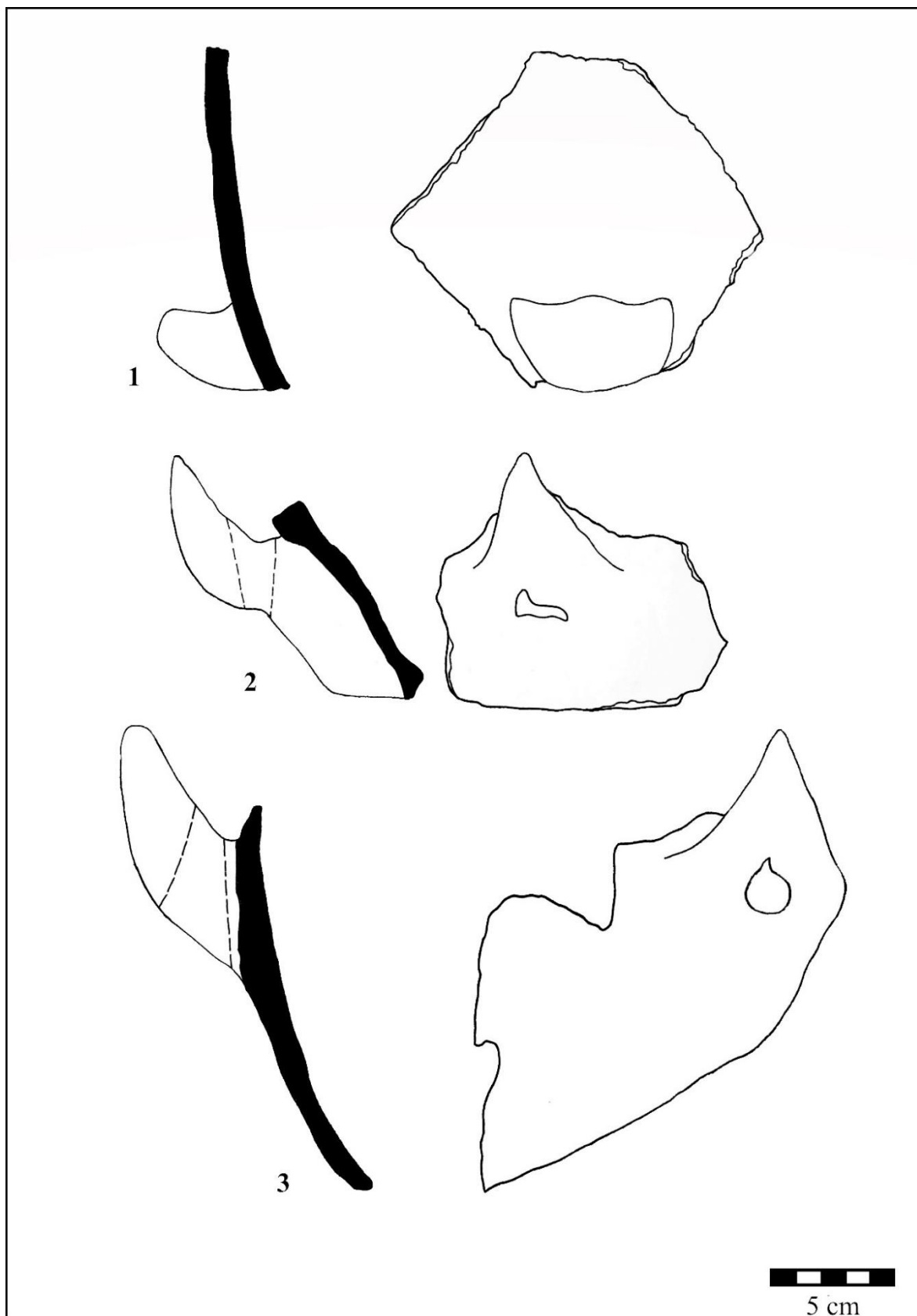
Tab. 14
 Objekt 4, Prává a Levá k Nedvězí, Díly – polní trať: 1 (1/2000 – 108 – 1)
 Objekt 273, ulice Kožušanská: 2 (05/2010 – 1142 – 8)

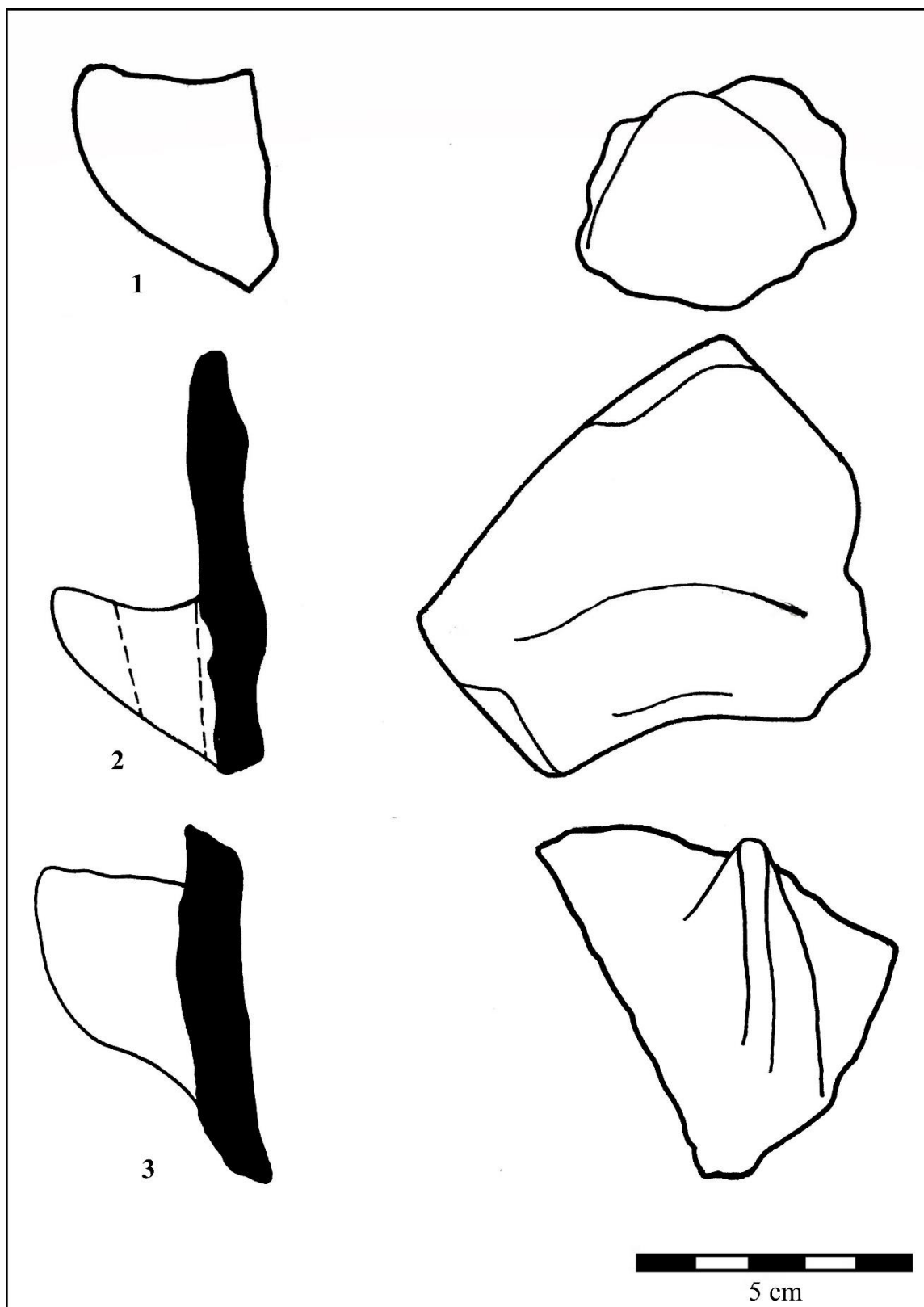
Tab. 15
 Objekt 273, ulice Kožušanská: 1 (05/2010 – 1142 – 7), 2 (05/2010 – 1197 – 2), 4 (05/2010 – 1103 – 90)
 Objekt 18, ulice Kožušanská: 3 (03/2010 – 120 – 14)
 Objekt 97, ulice Kožušanská: 5 (05/2010 – 275 – 1)

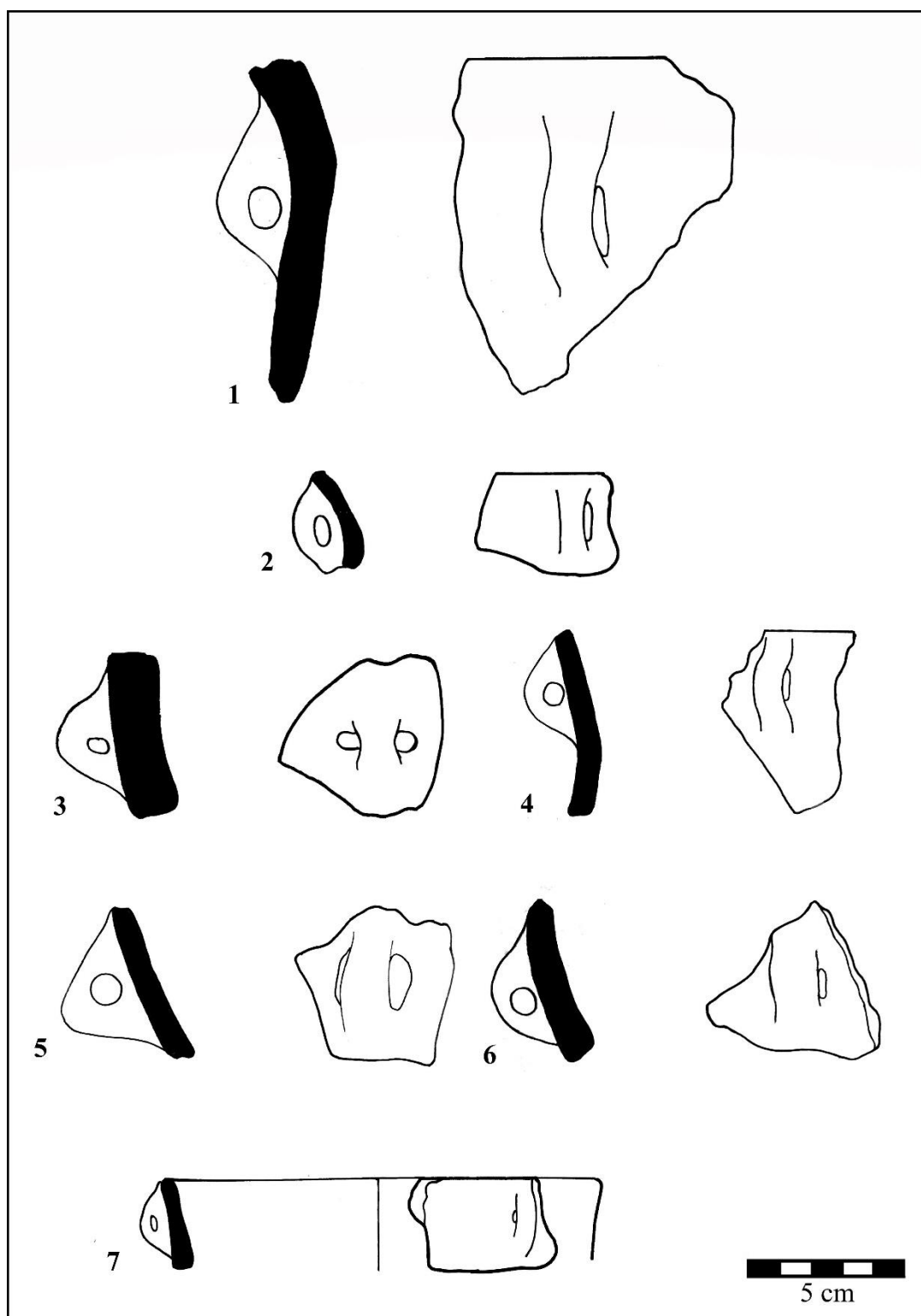
Tab. 16
Objekt 273, ulice Kožušanská: 1, (05/2010 – 1103 – 118), 2 (05/2010 – 1103 – 119), 3 (05/2010 – 1105 – 32), 4 (05/2010 – 1103 – 959)

Tab. 17
Objekt 100, ulice Kožušanská: 1 (05/2010 – 280 – 1)
Objekt 224, ulice Kožušanská: 2 (05/2010 – 434 – 8)
Objekt 1, ulice Kožušanská: 3 (22/99 – 104 – 1)

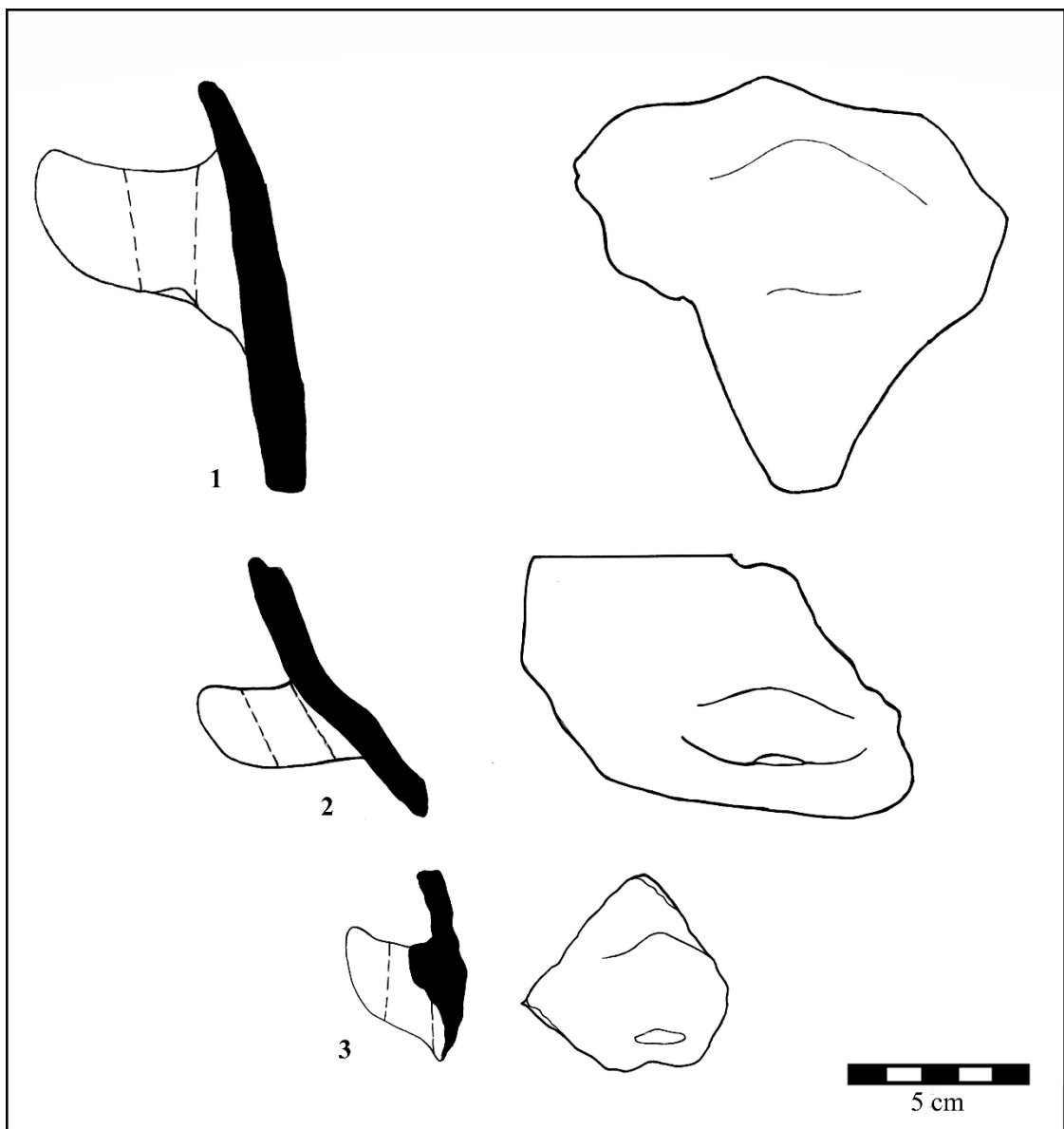
Tab. 18
Objekt 14, ulice Kožušanská: 1 (03/2010 – 115 – 40)
Objekt 269, ulice Kožušanská: 2 (05/2010 – 499 – 1)
Objekt 273, ulice Kožušanská: 3 (05/2010 – 1103 – 5)

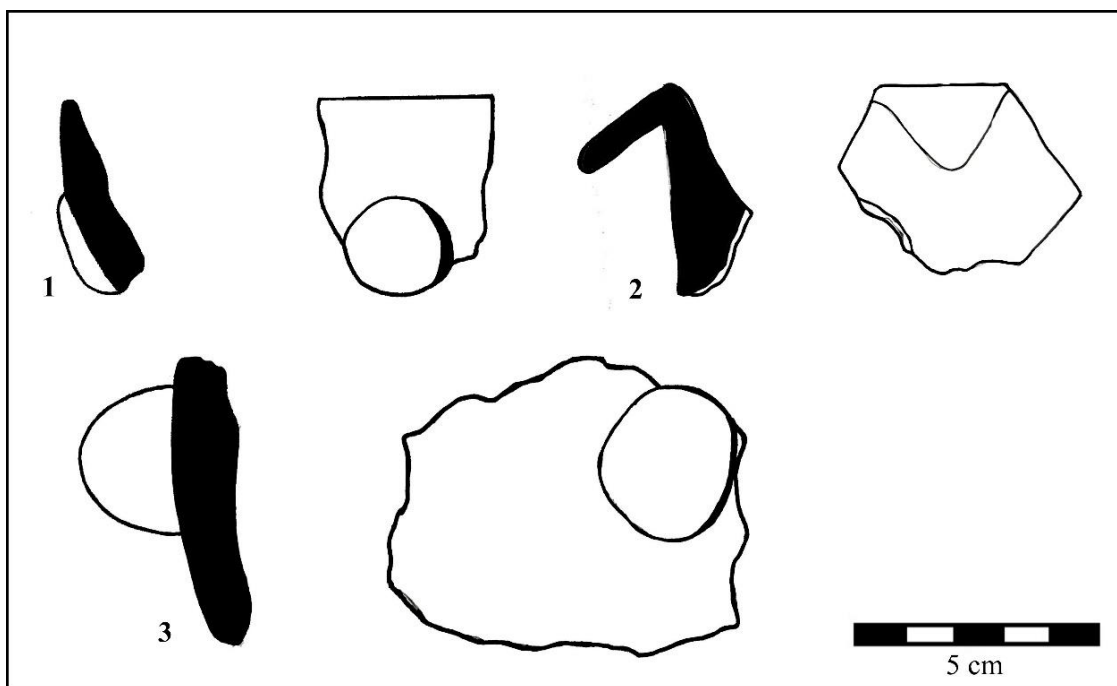
Tab. 19

Objekt 273, ulice Kožušanská: 1 (05/2010 – 1103 – 990), 4 (05/2010 – 1105 – 89), 5 (05/2010 – 1198 – 27), 6 (05/2010 – 1104 – 14), 7 (05/2010 – 1103 – 152)

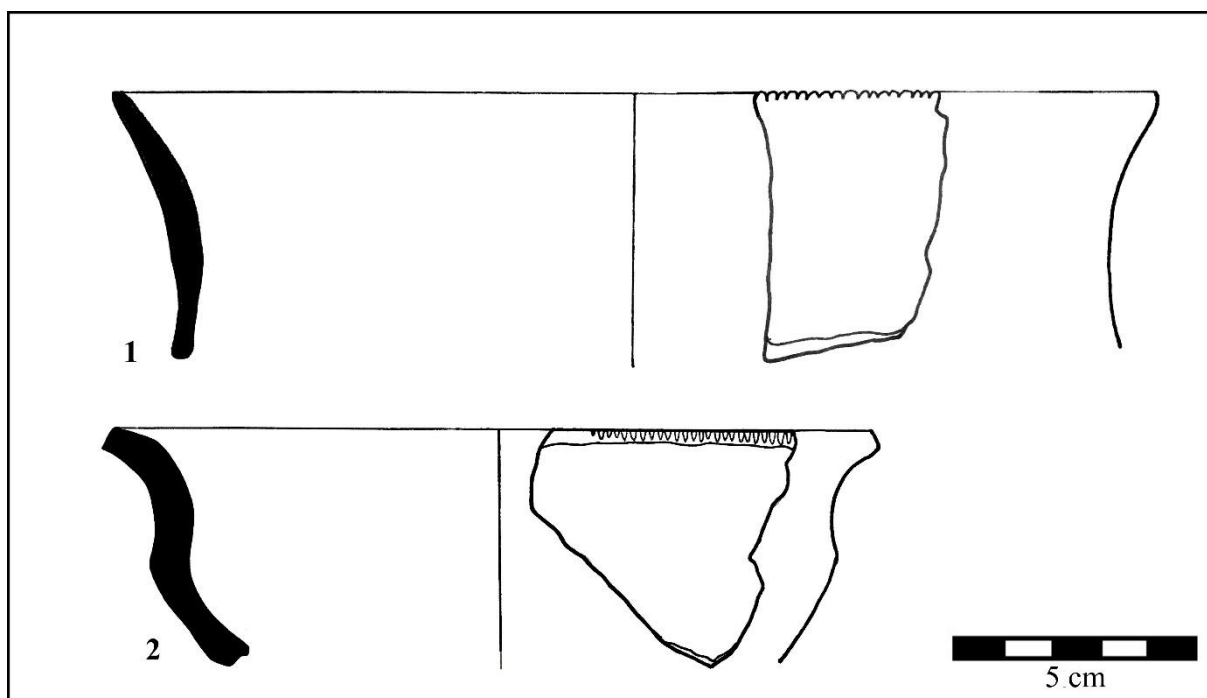
Objekt 14, ulice Kožušanská: 2 (03/2010 – 115 – 56), 3 (03/2010 – 115 – 116)

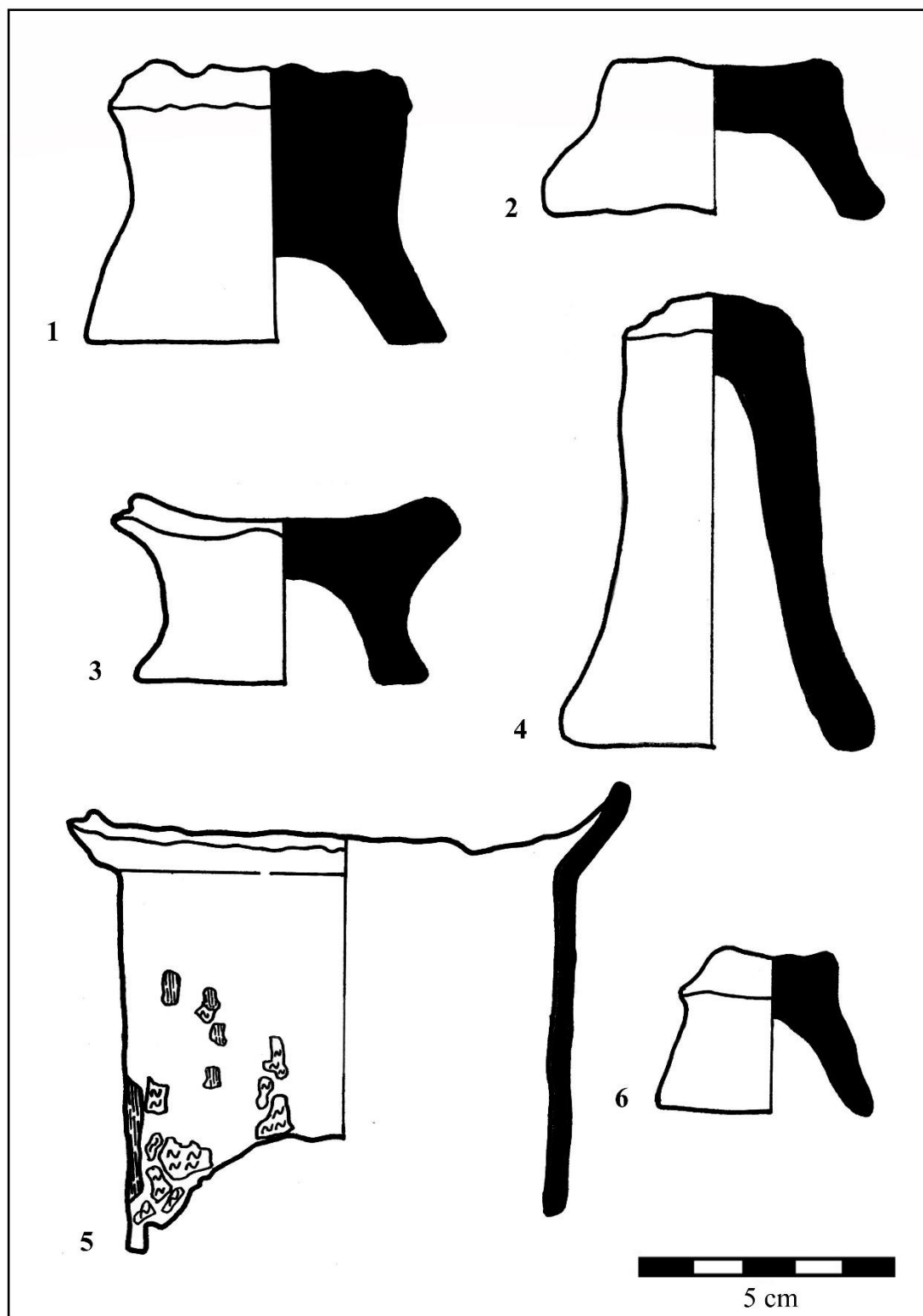
Tab. 20
Objekt 273, ulice Kožušanská: 1 (05/2010 – 1105 – 88), 2 (05/2010 – 1103 – 16), 3 (05/2010 – 1103 – 419)

Tab. 21
Objekt 14, ulice Kožušanská: 1 (03/2010 – 115 – 112)
Objekt 273, ulice Kožušanská: 2 (05/2010 – 1103 – 468)
Objekt 302, ulice Kožušanská: 3 (05/2010 – 1147 – 8)

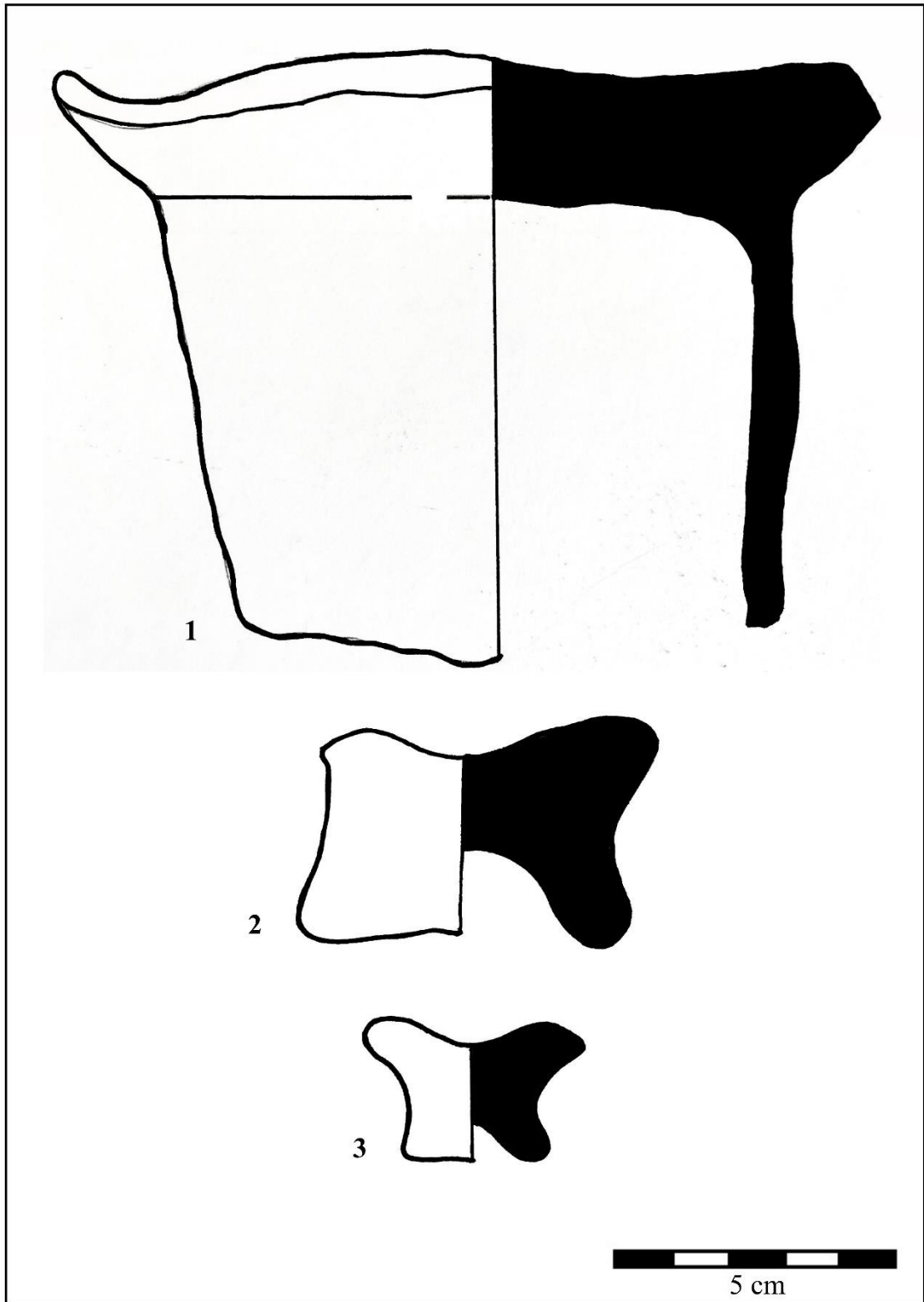
Tab. 22
Objekt 103, ulice Kožušanská: 1 (05/2010 – 183 – 1)
Objekt 42, poloha Kapitulní, Na Kopci : 2 (22/99 – 195 – 1)

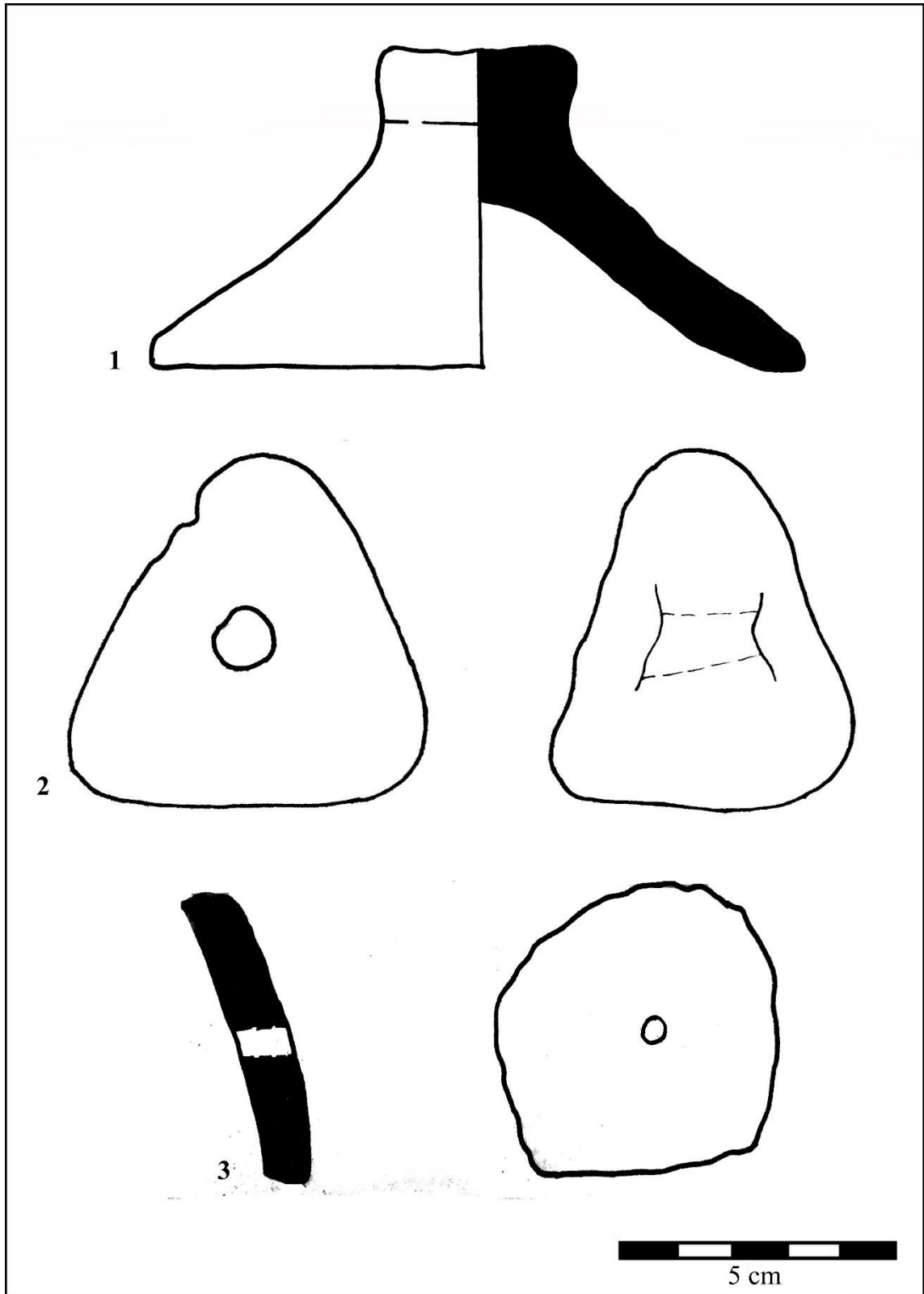
Tab. 23

Objekt 112, ulice Kožušanská: 1 (05/2010 – 296 – 14)

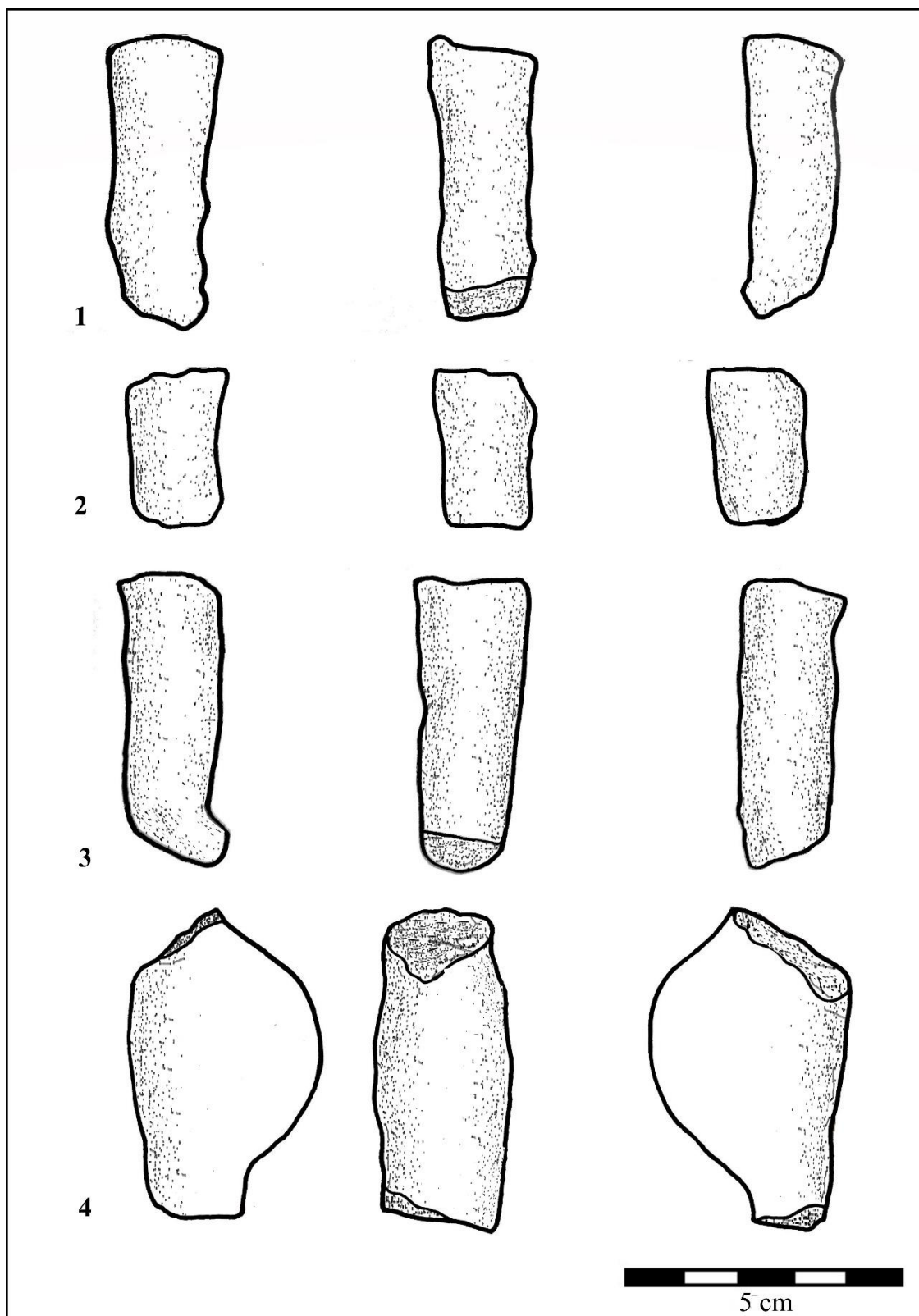
Objekt 273, ulice Kožušanská: 2 (05/2010 – 1103 – 969), 3 (05/2010 – 1105 – 91), 4 (05/2010 – 1103 – 430), 5 (05/2010 – 1103 – 260), 6 (05/2010 – 1105 – 92)

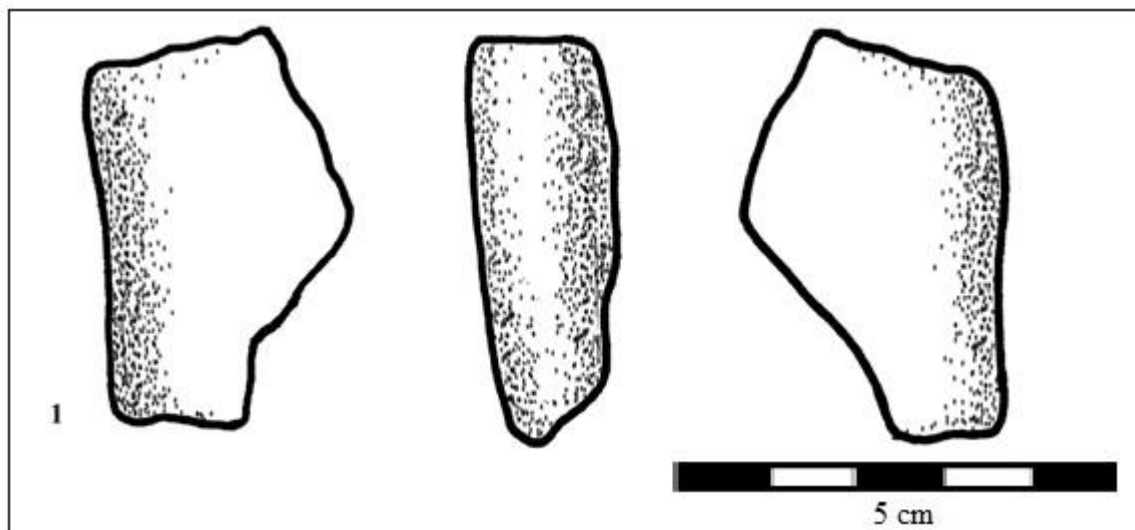
Tab. 24
Objekt 273, ulice Kožušanská: 1 (05/2010 – 1143 – 28), 2 (05/2010 – 1103 – 137)
Objekt 14, ulice Kožušanská: 3 (03/2010 – 115 – 121)

Tab. 25
Objekt 273, ulice Kožušanská: 1 (05/2010 – 1103 – 823), 2 (05/2010 – 1105 – 95), 3 (05/2010 – 1103 – 971)

Tab. 26
Objekt 273, ulice Kožušanská: 1 (05/2010 – 1103 – 947), 2 (05/2010 – 1103 – 27), 3 (05/2010 – 1103 – 946), 4 (05/2010 – 1103 – 150)

Tab. 27
Objekt 273, ulice Kožušanská: 1 (05/2010 – 455 – 56)

14 Fotografická dokumentace materiálu

Obr. 4: Část plastiky, inventární číslo: 05/2010 – 455 – 56, ulice Kožušanská

Obr. 5: Část plastiky, inventární číslo: 05/2010 – 1103 – 150, ulice Kožušanská

Obr. 6: Nožka plastiky, inventární číslo: 05/2010 – 1103 – 947, ulice Kožušanská

Obr. 7: Nožka plastiky, inventární číslo: 05/2010 – 1103 – 946, ulice Kožušanská

Obr. 8: Nožka plastiky, inventární číslo: 05/2010 – 1103 – 27, ulice Kožušanská

Obr. 9: Možná ženská spodní část těla kamenné plastiky, inventární číslo: 03/2010 – 113 – 54, ulice Kožušanská

Obr. 10: Část malované nádoby, inventární číslo: 05/2010 – 1103 – 739, ulice Kožušanská

Obr. 11: Část malované nádoby, inventární číslo: 05/2010 – 1103 – 742, ulice Kožušanská

Obr. 12: Malované keramické fragmenty, inventární číslo: 05/2010 – 1117 – 3, 05/2010 – 1117 – 5, ulice Kožušanská

Obr. 13: Malovaný keramický fragment, inventární číslo: 05/2010 – 1103 – 915, ulice Kožušanská

Obr. 14: Malované keramické fragmenty, inventární číslo: 05/2010 – 1103 – 72, 05/2010 – 1103 – 77, ulice Kožušanská

Obr. 15: Malované keramické fragmenty, inventární číslo: 05/2010 – 1103 – 734, ulice Kožušanská

Obr. 16: Miniaturní nádobka s výčnělkem, inventární číslo: 05/2010 – 1103 – 705, ulice Kožušanská

Obr. 17: Dno miniaturní nádobky, inventární číslo: 05/2010 – 434 – 224, ulice Kožušanská

Obr. 18: Pohárek bez dna, inventární číslo: 05/2010 – 1103 – 826, ulice Kožušanská

Obr. 19: Spodní část pohárku, inventární číslo: 05/2010 – 1103 – 1, ulice Kožušanská

Obr. 20: Část hrnce, inventární číslo: 05/2010 – 1103 – 732, ulice Kožušanská

Obr. 21: Keramický fragment s plastickou a malovanou výzdobou, inventární číslo: 05/2010 – 1103 – 913, ulice Kožušanská

15 Klíč ke katalogu keramického materiálu

INV	Inventární číslo
KS	Počet kusů
PJ	Počet jedinců
OBJ	Objekt
KON	Kontext/Vrstva
SD	Stupeň dochovalosti 1 – okraj, 2 – hrdlo, 3 – plece, 4 – výduť, 5 – spodek nádoby, 6 – dno, 7 – nožka, 8 – rekonstruovatelný jedinec, 9 – zcela zachovaný exemplář, 10 – zlomek výčnělku (ucha), 11 – přesně neidentifikovatelný jedinec, 12 – zlomek plastiky
TO	tvar okraje 1 – kyjovitý, 2 – zaoblený, 3 – zúžený, 4 – hrotitý, 5 – límcovitý, 6 – zaostřený, 7 – seříznutý vně, 8 – rovný, 9 – dovnitř seříznutý
TH	Tvar hrdla 1 – prohnuté, 2 – kónické, 3 – přímé, 4 – přímé s vybočeným okrajem, 5 – prohnuté, stěna v řezu zesílena, 6 – kónické, stěna v řezu zesílena
TP	Tvar plecí 1 – klenutý, 2 – kónický, 3 – přímý, 4 – prohnutý, 5 – klenutý, stěna v řezu zesílena, 6 – kónický, stěna v řezu zesílena, 8 – prohnuté, stěna v řezu zesílena
TS	Tvar spodku nádoby 1 – klenutý, 2 – kónický, 3 – přímý, 4 – prohnutý
TD	Tvar dna 1 – ostrý, 2 – oblý, 3 – nožkovitý, 4 – ostrý, dno ke středu zesíleno, 5 – ostrý, dno dovnitř vklopené, 6 – oblý, dno dovnitř vklopené, 7 – oblý, dno ke středu zesíleno, 8 – dno nevyznčeno
TN	Tvar nožky 1 – válcovitá, 2 – válcovitá s vybočenou podstavou, 3 – kónická, 4 – kónická s vybočenou podstavou, 5 – mírně prohnutá, 6 – silně prohnutá, 7 – mírně zvoncovitá, 8 – silně zvoncovitá, 9 – destičková, 10 – křížová, 11 – lalokovitá
TŘ	Keramická třída 100 – hrnec, 110 – klasický hrnec, 170 – „obyčejný“ hrnec, 200 – jiné hrncovité tvary, 230 – putna, 250 – pohár, 300 – mísa, 400 – mísa na nožce, 450 – mísa na extrémně nízké nožce, 500 – pohárek, 680 – poklička, 800 –

plastika, 940 – závaží, 950 – přeslen, 980 – miniaturní tvary, 990 – neidentifikovatelná nádoba

DV	Druh výzdoby
	1 – malovaná, 3 – vhloubená, 4 – plastická, 14 – malovaná a plastická, 34 – plastická a vhloubená
RVV	Rozložení vhloubené výzdoby
	1 – okraj, 2 – hrdlo, 3 – plece, 4 – výduť, 5 – spodek nádoby, 6 – dno, 7 – nožka, 8 – výčnělek (ucho), 9 – celé tělo, 12 – okraj a hrdlo, 13 – okraj a plece, 14 – okraj a výduť
RPV	Rozložení plastické výzdoby
	1 – okraj, 2 – hrdlo, 3 – plece, 4 – výduť, 5 – spodek nádoby, 6 – dno, 7 – nožka, 8 – výčnělek (ucho), 13 – okraj a plece, 14 – okraj a výduť, 123 – okraj, hrdlo, plece, 124 – okraj, hrdlo, výduť, 220 – rozhraní okraj-hrdlo, 221 – hrdlo, těsně pod okrajem,
RMV	Rozložení malované výzdoby
	1 – okraj, 2 – hrdlo, 3 – plece, 4 – výduť, 5 – spodek nádoby, 6 – dno, 7 – nožka, 8 – výčnělek (ucho), 9 – celé tělo, 12 – okraj a hrdlo, 13 – okraj a plece, 14 – okraj a výduť, 15 – okraj a spodek nádoby, 23 – hrdlo a plece,
BRV	Barva malované výzdoby
	Červená, bílá, žlutá, černá, bílá a červená
VHV	Vhloubená výzdoba
	1 – horizontální obloukovité vrypy, 3 – vertikální obloukovité vrypy, 5 – kruhové důlky, 6 – vertikální záseky, 7 – šikmé záseky, 8 – elipsovité záseky, 9 – trojúhelníkové záseky, 10 – rýhy – vodorovné, jednoduché, 30 – jamky, 33 – oválné jamky
PLV	Plastická výzdoba
	1 – zbytek výčnělku (blíže nespecifikovatelný typ), 2 – svisle protáhlý výčnělek, 3 – asymetricky vystouplý výčnělek, 4 – drobný výčnělek, 5 – polokulovitý výčnělek, 6 – kulovitý výčnělek, 7 – odsazený výčnělek, 8 – sedlovitý výčnělek, 9 – výčnělek ve tvaru ženského prsu, 11 – kuželovitý výčnělek, 15 – soví hlavička, 16 – výčnělek s jamkami, 18 – plochý výčnělek,
MLV	Malovaná výzdoba
	1 – prostá malba, 2 – mřížka, 5 – plošná malba, 10 – neidentifikovatelný zbytek malby, 20 – motiv plošných pruhů, 115 – klikatka, 2101 – svislé pruhy, 2102 – šikmé pruhy
PRO	Průměr okraje
PRV	Průměr výdutě
PRD	Průměr dna

TSN	Tloušťka stěny nádoby
TVR	Tvrдость 1 - velmi měkká, 2 – měkká, 3 – normální, 4 – tvrdá, 5 – velmi tvrdá, 6 – extrémně tvrdá
DKH	Druh keramické hmoty 1 – plavená, 2 – jemnozrná (do 1 mm), 3 – „terra nigra“, 4 – středozrná (do 2 mm), 5 – „terra sigillata“, 6 – zrnitá (do 3 mm), 7 – hrubozrná (nad 3 mm)
ÚPV	Úprava povrchu vně 1 – zrnitý, hrubě naturální, 2 – hrubě modelovaná, přirozený, 3 – jemněji modelovaný, přirozený, 4 – hlazený, přirozený, 5 – leštěný, přirozený, 9 – monochromně malovaný
ÚPU	Úprava povrchu uvnitř 1 – zrnitý, hrubě naturální, 2 – hrubě modelovaná, přirozený, 3 – jemněji modelovaný, přirozený, 4 – hlazený, přirozený, 5 – leštěný, přirozený, 9 – monochromně malovaný
BV	Barva vně
BU	Barva uvnitř
PZN	Poznámka